

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

SUÇ ÖNLEME VE ANALİZİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

NİLAY BAYRAKTAR

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Zekai GENÇ

İstanbul- 2019

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

SUÇ ÖNLEME VE ANALİZİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

(Nilay Bayraktar) (174501021)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:

Dr. Öğr. Üyesi Zekai GENÇ

İstanbul-2019

T.C.
ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 174501021
Öğrenci Adı Soyadı	: Nilay Bayraktar
Anabilim Dalı	: Adli Bilimler
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üy. Zekai Genç
Tezin Başlığı	: Türkiye'de Yabancı Doğulular

Toplantı Tarihi	: 20.11.2019	Saati	: 15:30
-----------------	--------------	-------	---------

Öğrenci Savunmaya : Geldi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

- Yapılan savunma sınavında adayın tez çalışması başarılı bulunarak KABUL edilmesine,
 Yapılan savunma sınavı sonunda tez çalışmasının DÜZELTİLMESİNE, düzeltme için adaya ay EK SÜRE verilmesine (en fazla 3 ay)
 Yapılan savunma sınavının sonunda tezin REDDEDİLMESİNE

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUĞU

ile karar verilmiştir.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi Değişti

Tezin Yeni Başlığı : Değişmedi

Öğrenci Savunmaya : Gelmedi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ İLE REDDEDİLMİŞTİR.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Süleyman İRVAZ	[İmza]
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üy. Zekai Genç	[İmza]
Üye	Dr. Öğr. Üy. Tamer Melime ABAŞKAN	[İmza]
Üye	Dr. Öğr. Üy. Zülkifer ÖZKAN	[İmza]
Üye	Doc. Dr. İsmail BARIŞ	[İmza]

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları gerekir.)

Sayı No :

Tarih : 20 / 11 / 2019

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Not: Bu forma orijinal raporlar (bir nüsha) eklenecektir.

Prof. Dr. Zekai Genç
Anabilim Dalı Başkanı
(Unvanı, Adı Soyadı, İmza)

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Yabancı Suçluluğu” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, intihal yapmadığımı ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../ 2019

Nilay BAYRAKTAR

İmza:

TEŞEKKÜR

Türkiye’de, özellikle büyük şehirlerde yeni insan topluluklarının göç etmesiyle birlikte, toplumsal güvenliğin sağlanması ve entegrasyon sağlanması açısından göçmen ve yabancılarla ilgili araştırmaların yapılması günümüz araştırmaları için önemi bir konu haline gelmiştir. Dolayısıyla, bu çalışmayı hazırlamamda ve çalışmanın her aşamasında bana desteklerini sunan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Zekai GENÇ’e Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Sevil Atasoy’a şükranlarımı sunarım. Ayrıca Yüksek Lisans Eğitimim boyunca bana eğitim veren tüm değerli hocalarıma, maddi manevi desteklerini esirgemeyen annem ve babama teşekkür ederim.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

ÖZET

BAYRAKTAR, Nilay, Yüksek Lisans, İstanbul, 2019

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Yabancı suçluluğu kavramının anlaşılabilmesi, suçlulukla mücadele ve toplumsal refah açısından önemli bir konudur. Bu çalışmada, Türkiye’de yabancı suçluluğu konusu ele alınmıştır. Çalışmanın kavramsal çerçevesinde, vatandaşlık kavramına, yabancı kavramına ve azınlık kavramına Türk Hukuku ve Uluslararası Hukuk mevzuatına göre değinilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında yabancı suçluluğu, suç olgusu, göç ve suç ilişkisi ele alınmıştır. Yabancı suçluluğunu oluşturan faktörlere değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü kısmında kültür ve alt kültür kavramları ele alınmış ve literatürdeki alt kültür teorileri incelenmiştir. Bu bölümde, alt kültür ve suç ilişkisi kriminal açıdan ele alınmış olup göç, şiddet ve alt kültür kavramları arasındaki ilişkiye değinilmiştir.

Çalışmanın son kısmında TCK uyarınca yabancılara işledikleri suçların istatistiksel değerlendirmesi yapılmıştır. Bu suç nitelikleri üzerinde Türkiye’ye yapılan Suriyeli göçü bağlamında ilişki tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, 2011 yılının verileri dikkate alındığında, Suriyeli göçmenlerin Türkiye’ye gelmelerinden sonra yabancı mahkûmiyet ve HAGB sayılarında önemli bir artış olduğu saptanmıştır. Yabancı suçluluğunun azaltılmasına yönelik çalışmalarda göçmenlerin sosyo-ekonomik refahlarının artması, iş istihdamının sağlanması, eğitim hizmetlerinin artırılması ve topluma adaptasyon çalışmalarının sürdürülmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Suçluluğu, Alt Kültür, Alt Kültür Suçları, Yabancı Suçları

ABSTRACT

BAYRAKTAR, Nilay, Master Thesis, Istanbul, 2019

FOREIGN DELINQUENCY IN TURKEY

Examination of the foreign delinquency is an important issue in terms of combating guilt and social welfare. In this study, foreign criminality is discussed. Here the concept of citizenship, the concept of foreign and the concept of minority are mentioned in the conceptual framework according to Turkish Law and International Law. Foreign delinquency, crime phenomenon, immigration, crime and factors creating a foreign delinquency are evaluated in the second part of the study. In the third part of the study, the concepts of culture and subculture are considered and subculture theories available in the literature are introduced. As well, the relation between subculture and crime from criminal perspective is considered and the relationship among the concepts of immigration, violence and subculture is discussed.

In the last part of the study, a statistical evaluation of the crimes committed by foreigners is carried out according to Turkish Criminal Law. In such criminal aspects, it is aimed to evaluate the relationship regards the Syrian migration to Turkey. In this study, according to the 2011 statistics, after the Syrian immigration to Turkey it is determined to be a significant rise in foreign crime rate. It is recommended to increase the socio-economic prosperity of migrants, job employment insurance, education service and to continue adaptation to society in the studies of reducing foreign delinquency.

Key Words: Foreign Delinquency, Sub-Culture, Sub-Culture Crimes, Foreign Crimes

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: KAVRAMLAR.....	1
1.1. Vatandaş ve Türk Vatandaşı Kavramı	4
1.2. Yabancı Kavramı	5
1.3. Yabancılaşma Kavramı	8

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

1.4. Azınlık Kavramı.....	8
1.5. Göçmen Kavramı.....	10
II. BÖLÜM: SUÇ OLGUSU (SUÇLULUK).....	11
2.1. Suç Olgusu.....	11
2.2. Suçun Nedenleri ve Suç Önleme Etolojisi	13
2.3. Göç ve Suçluluk İlişkisi.....	18
2.4. Göçmenlerin Suçluluk Duygusu	19
2.5. Yabancı Suçluluğunu Etkileyen Faktörler.....	19
2.5.1. Kültürel Faktörler.....	19
2.5.2. Ekonomik Faktörler.....	21
2.5.3. Sosyal Ayrımcılık.....	22
2.5.4. Kentleşme	22
2.5.5. Diğer Faktörler.....	24
2.6. Yabancıların Yargılanma ve Cezalandırılma Ölçütleri	24
III. BÖLÜM: KÜLTÜR KAVRAMI	26
3.1. Kültürün Oluşumu.....	26
3.2. Toplumsal Kültür	27

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

3.3. Kültür Çatışması	28
-----------------------------	----

IV. BÖLÜM: ALT KÜLTÜR KAVRAMI

1

4.1. Genel Bilgiler.....	1
--------------------------	---

4.2. Alt Kültür Kavramı	4
-------------------------------	---

4.3. Gençlik Alt Kültürü.....	8
-------------------------------	---

4.4. Alt Kültür ve Suç İlişkisi.....	9
--------------------------------------	---

4.5. Alt Kültürde Suç Oluşumunu Etkileyen Faktörler.....	15
--	----

4.5.1. Alt Kültür ve Şiddet İlişkisi	16
--	----

4.5.2. Alt Kültür ve Göç İlişkisi	16
---	----

4.6. Alt Kültür Teorileri	17
---------------------------------	----

4.6.1. Albert K. Cohen ve Alt Kültürel Gerilim Teorisi	18
--	----

4.6.2. Robert King Merton ve Klasik Gerilim Teorisi	24
---	----

4.6.3. Emile Durkheim ve Anomi Teorisi.....	29
---	----

4.6.4. Frederic M. Thrasher	29
-----------------------------------	----

4.6.5. Richard Cloward - Lloyd Ohlin ve Suç Fırsatları Teorisi	31
--	----

4.6.6. Phil Cohen ve Altkültür Teorisi	34
--	----

4.6.7. Walter Miller ve Odak Kaygıları Teorisi	35
--	----

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

4.6.8. David Matza ve Suçluluk Sapması	36
4.6.9. E. Franklin Frazier	37
4.6.10. Messner – Rosenfeld ve Kurumsal Anomi Teorisi	39
4.6.12. Agnew ve Genel Gerilim Teorisi (GGT).....	40
4.7. Alt Kültürün Suç Nitelikleri	42
4.7.1. Kriminal Alt-kültürü (Criminal Subculture).....	45
4.7.2. Çatışma Alt-kültürü (Conflict Culture)	45
4.7.3. Geri Çekilmeci Alt Kültür (Retreatist Subculture)	45
4.8. Medya ve Alt Kültür Suç İlişkisi	46
V. BÖLÜM: YABANCILARIN İŞLEDİKLERİ SUÇLARIN İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRİLMESİ	48
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	48
5.2. Verilerin Toplanması ve Örneklem.....	48
5.3. SINIRLILIKLAR.....	49
5.3.1. Suçta Karanlık Alan, Nispi Karanlık Alan ve Artık Sayı.....	50
5.3.2. Suç Ölçüm Teknikleri	50
5.4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	51
5.4.1. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti.....	52

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.2. Hayata, Kişilere Karşı Suçlar.....	53
5.4.2.1. Kasten öldürme, intihara yönlendirme, taksirle öldürme	54
5.4.3. Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar.....	56
5.4.3.1. Kasten yaralama, taksirle yaralama	56
5.4.4. İşkence ve Eziyet	58
5.4.5. Cinsel Dokunulmazlığı Karşı Suçlar.....	59
5.4.5.1. Cinsel Saldırı Suçları	59
5.4.5.2. Çocuk Cinsel İstismarı.....	60
5.4.5.3. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki.....	62
5.4.6. Hürriyete Karşı Suçlar	64
5.4.6.1. Tehdit-Şantaj	64
5.4.6.2. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma.....	67
5.4.7. Malvarlığına Karşı Suçlar.....	68
5.4.7.1. Hırsızlık/ Nitelikli Hırsızlık.....	69
5.4.7.2. Dolandırıcılık/Nitelikli Dolandırıcılık	72
5.4.8. Çevreye Karşı Suçlar.....	73
5.4.8.1. Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti.....	73

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.8.2. Uyuşturucu Madde Almak, Bulundurmak ve Kullanmak.....	74
5.4.9. Kamu Barışına Karşı Suçlar	75
5.4.9.1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma	75
VI. TARTIŞMA	78
VII. SONUÇ VE ÖNERİLER	82
VIII. KAYNAKÇA.....	86
IX. ÖZGEÇMİŞ	97

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1 Merton'un uyum modeli	27
Tablo 5.1. TCK 2011 istatistikleri.....	51
Tablo 5.2. İnsan Ticareti.....	52
Tablo 5.3. TCK Md. 81-82-85 istatistikleri	54
Tablo 5.4. TCK Md. Kasten yaralama, taksirle yaralama istatistikleri	57
Tablo 5.5. TCK Md. İşkence ve Eziyet istatistikleri	58
Tablo 5.6. TCK Md. 102 Cinsel Saldırı istatistikleri	59
Tablo 5.7. TCK Md. Çocuk Cinsel İstismarı İstatistikleri.....	61
Tablo 5.8. TCK Md. 104 Reşit Olmayanla Cinsel İlişki istatistikleri	62
Tablo 5.9. TCK Md. 105 Cinsel Taciz istatistikleri	63
Tablo 5.10. TCK Md. 106 2017 istatistikleri.....	65
Tablo 5.11. TCK Md. 106 2016 istatistikleri.....	65
Tablo 5.12. TCK Md. 106 2015 istatistikleri.....	65
Tablo 5.13. TCK Md. 107 şantaj suçu yabancı istatistikleri.....	67
Tablo 5.14. TCK Md. 109 Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suç istatistikleri. 68	
Tablo 5.15. TCK Md. 141 Hırsızlık/ Nitelikli Hırsızlık suç istatistikleri.....	69
Tablo 5.16. TCK Md. 142 kapsamında işlenen suçlar	71
Tablo 5.17. TCK Md. 157 Dolandırıcılık/Nitelikli Dolandırıcılık.....	72

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Tablo 5.18 TCK Md. 158 kapsamında işlenen suçlar	72
Tablo 5.19. TCK Md. 188 Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti.....	73
Tablo 5.20. TCK Md. 191/1 Uyuşturucu Madde Almak, Bulundurmak ve Kullanmak	74
Tablo 5.21. TCK Md. 220 Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma	75

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1-1. Suçu doğuran faktörler	15
Şekil 1-2 Suçun nedenleri	16
Şekil 4-1. Messner ve Rosenfeld'in Makrososyal Organizasyonel Faktörler ve Suç Arasındaki İlişkiyi Gösteren Analitik Modeli	39
Şekil 4-2. Agnew'in Genel Gerilim Teorisi.....	41
Şekil 4-3. Suça neden olan gerilimin sebepleri.....	42

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

KISALTMALAR VE SİMGELER

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB	: Avrupa Birliği
Akt.	: Aktaran
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
CCCS	: Centre for Contemporary Cultural Studies
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
GGT	: Genel Gerilim Teorisi
HAGB	: Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması
Md.	: Madde
ss.	: Sayfa Sayısı
TCK	: Türk Ceza Kanunu
vb.	: Ve Benzeri
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

Günümüzün küreselleşen dünyasında yabancı veya yabancılık kavramları sık tartışılan ve üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. İnsanların birçok sebepten dolayı kendi ülkelerinden ayrılarak başka bir ülkeye gitmesi, o topluma adapte olması, geldiği toplumsal değerleri bir yana yeni toplumun sosyo-kültürel değerlerine alışması kolay olmamaktadır.

İster zorunlu bir göç dolayısıyla ya da bir iş veya eğitim sebebiyle insanın gittiği yeni ülkede, giyimi, konuşması, alışkanlıkları gibi farklılıklar hemen göze çarpmakta ve toplumda yabancı kişi kavramıyla karşı karşıya gelmektedir. Ancak geçmişten günümüze tarihsel deneyimler göstermiştir ki, toplumların yeni gelen bireyleri benimsemesi kolay olmamaktadır. Bu durum çoğu zaman pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Yerleşik toplumun, göç eden bireyi adapte edemediğinde yabancılık unsuru ile birlikte suç unsuru kavramı bir araya gelmektedir. Yani toplum, istemediği/benimsemediği kişiyi suçlu olarak görmektedir (Yıldırım, 2014).

Avrupa'da sanayi devriminden sonra kırsaldan sanayi kentlerine yığın göçler yaşanmaya başlamıştır. Paris, Manchester, Frankfurt ve Liverpool gibi sanayi şehirleri bu yığın göçle birlikte hızla bir büyüme evrimi geçirmiş ve bu şehirlerde farklı yeni kültürler oluşmaya başlamıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak kentlerde kültür çatışmasının oluşması, burjuvazinin işçi kültürünü benimsememesi ve karşıt tepki olarak işçi sınıfının kendine has sosyo-kültürel yapısının oluşmasına sebep olmuştur.

Bir diğer durum, Amerika'ya yönelik özellikle, 16. ve 17. Yüzyıllarda Avrupa'dan başlayan göç akımıdır. 1. Dünya savaşından sonra Almanya'nın savaşı kaybetmesi, Alman göçünü hızlandırmıştır. Ancak ilk yerleşen Almanlar üzerinde büyük bir baskı kurulmuş, Alman göçmenlerin dillerini dahi konuşmalarına engel olmuşlardır. 2. Dünya savaşı sırasında ise ABD, Yahudi göçü, İtalyan göçü, Çin ve Meksika gibi Latin Amerika ülkelerinin göçlerine maruz kalmıştır. 20. Yüzyılın ortalarından sonra eğitilmiş insanların

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

göçleri tüm dünyadan ABD'ye doğru yönelmiştir. ABD'nin Meksika gibi komşu ülkelerinden aldığı göçler daha çok sosyo-ekonomik refah sebebiyle oluşmakta iken II. Dünya savaşı sonrasında yaşanan Yahudi göçü buldukları yerlerde can ve mal güvenliklerinin olmaması dolayısıyla gerçekleşmiştir (Wilkinson, 1970).

Türkiye, Osmanlı'dan günümüze değin birçok kitlesel göçün yaşandığı bir coğrafya olmuştur. 19. Yüzyılın sonlarında Kafkasya'daki savaşlar sebebiyle Ruslar, Çerkez, Tatar ve Ahıska Türklerini, Anadolu'ya toplu halde göçe maruz bırakmışlardır (Kahraman ve İbrahimov, 2013). I. Dünya savaşı sonrasında yine 1923-1925 yılları arasında Türkiye'yle Yunanistan arasında mübadele gerçekleşmiştir (Burkay, 2008). Bunun devamında 20. Yüzyılda çeşitli zamanlarda Bulgaristan ve Irak gibi komşu ülkelerdeki iç karışıklıklar dolayısı ile ülkemize toplu göçler yaşanmaya başlanmıştır. Ancak Türkiye'nin son dönemde yaşadığı en büyük olay 2011 yılında Suriye iç savaşı ile başlayan Suriyeli göçü olmuştur. Resmi rakamlarla 3 milyonun üzerinde rejim karşıtı Suriyeli can güvenlikleri olmadıkları gerekçesiyle Türkiye'ye sığınmıştır (Sayın vd., 2016). Suriye'nin çeşitli bölgelerinden göç eden insanlar ilk önce sınır illerimize göç etmiş, daha sonrada bu göç Türkiye'nin büyük şehirleri ve batısına kadar yayılmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'de yabancı suçluluğunu etkileyen faktörler incelenerek yabancı alt kültürü ve suç ilişkisi araştırılmıştır. Çalışmanın özelinde Türk Ceza Kanunu (TCK) uyarınca yabancıların işlemiş olduğu suçlar, kategoriler bazında istatistiksel değerlendirmeye alınmıştır. Yabancıların Türkiye'de sıklıkla işledikleri suçların çeşitleri ve bu suçlardan çıkan mahkûmiyet ve HAGB kararları sayısı saptanmıştır. Yabancı suçluluğu alt kültür teorileriyle ilişkilendirilerek suçun oluşum sebepleri konusunda, suç teorilerinde geçen görüşlere yer verilmiştir. Araştırma, yabancı kişiler ve suç ilişkisi açısından değerlendirildiğinde betimsel bir çalışma olarak sonraki araştırmalara kaynak sağlaması bakımından önem ihtiva etmektedir.

I.BÖLÜM: KAVRAMLAR

Kültür kelimesi kökeni bakımından Latince olup Fransızcada kullanılan şekliyle “cultura” kelimesinin Türkçe okunuşu olarak dilimize geçmiştir. Latince “cultura” tarlanın ekilmesi, sütün mayalanması manalarına gelmektedir. Dolayısıyla Türkçeye çevrilmek istendiğinde “ekin” ya da “maya” kelimeleriyle özdeşleştirilmektedir (Oğuz, 2011).

Oğuz (2011)'a göre “*Kültür kelimesinin ortaya çıkışına yönelik görüşler kelimenin tarımla ilgili kök anlamı üzerinde değerlendirilmektedir.*” Dilbilimciler “*kültür*” sözcüğünün Latince daha çok toprak kültürü anlamında kullanılan cultura sözcüğünden geldiğini ileri sürmektedirler (Hayta, 2016). Kültür kelime kökeni bakımından incelendiğinde tarıma yönelik terimleri içeren anlamlar taşımaktadır. Latince ise toprak kültürünü niteleyen cultura sözcüğünden geldiği literatürde belirtilmektedir.

Bu görüşü destekler nitelikteki bir diğer çalışmada ise kültür kelimesinin kökeninin Latince ikamet etmek, yetiştirmek, korumak gibi anlamları olan “*colere*” kök sözcüğünden gelen cultura olduğu belirtilmektedir. Colere; işlemek, onarmak, inşa etmek, bakım ve özen göstermek, ekip biçmek, iyileştirmek, eğitmek vb. anlamları birlikte içeren çok zengin bir anlama sahiptir (Oğuz, 2011).

Bu fiilden üretilen cultura terimi, ilk kez tarımsal etkinlikleri nitelemekte kullanılmıştır. Romalılar cultura terimini doğada kendiliğinden yetişen bitkilerden ayırmak üzere, insan emeği ve eliyle tarlada ekilerek yetiştirilen bitkileri adlandırmakta kullanmışlardır. Bugün de tarla, sera ve laboratuvar koşullarında yetiştirilen bitkilere kültür bitkisi adı verilmektedir. Türkçede kültür teriminin karşılığı olarak önerilen ekin terimi de colere fiili esas alınarak türetilmiştir. Kültür kelimesinin tarımla ilgili kök anlamının, sonraları ona yüklenen diğer anlamları ve kullanımları etkilediği belirtilmektedir (Oğuz, 2011).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Kültür kelimesi 15. Yüzyılın başlarında İngilizceye culture olarak geçmiş ve çiftçilik, doğal büyümenin gözetilmesi gibi anlamlarda kullanılmıştır. 16. Yüzyıldan itibaren kelimenin anlamı insan gelişimini de içine alacak biçimde genişlemiştir. Ancak kelimedeki en can alıcı değişim, anlamına yüklenen soyut kavramlardan sonra gerçekleşmiştir. Bu değişim sürecine dair kesin bir tarih verilmemekle birlikte kimi çalışmalarda kültür teriminin, insanın yetiştirilmesi, işlenmesi, eğitilmesi anlamında ilk kullananların Romalı filozoflar Cicero ve Horatius olduğu belirtilmektedir (Hayta, 2016).

Cicero tarafından dile getirilen “cultura” terimi, “*insan nefsinin terbiyesi*” manasında kullanılmıştır. Voltaire tarafından ise, insan zekâsının oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi, yüceltilmesi anlamında kullanılmıştır. Kültür kelimesi bugün için de aynı anlamıyla, insanın gerekli bilgileri edinerek akıl yürütme, belli ilkelere göre davranma, nefesine hâkim olma, kişilik sahibi olma hali olarak kullanılmaktadır (Oğuz, 2011). Kültür kelimesinin soyut anlamda kullanımı ile ilgili olarak literatürde başka görüşler de bulunmaktadır (Hayta, 2016). Kültür kelimesi anlam bakımından oldukça geniş kapsamlıdır.

M.Ö. 1. Yüzyıldan 18. Yüzyıla kadar kültür terimi, tekil kültür anlamında kullanılmaktaydı. 18. Yüzyılın sonlarına doğru ise çoğul olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu kullanımıyla kültür, bir insan topluluğunun, bir halkın ya da bir ulusun düşünce ve değer birliğini meydana getiren düşünsel, sanatsal, teknik ve felsefi tüm üretim varlıkları olarak tanımlanmaktadır (Oğuz, 2011).

Kültür kavramı ilk olarak 1793 basımlı bir Alman sözlüğünde kullanılmıştır. Daha sonra Alman dili sözlüğünde “cultur” olarak yer almıştır (Alpar, 2013). Bir diğer çalışmada ise kültür kelimesinin soyut anlamlı kökeninin Aydınlanma çağına dayandığı ifade edilmektedir. Kavramın ilk kez 1718’de Dictionnaire de l’Academie française’de yer aldığı ve genellikle “sanat kültürü”, “yazın kültürü”, “bilim kültürü” gibi bir tamamlayıcıyla beraber kullanıldığı ileri sürülmektedir (Oğuz, 2011; Hayta, 2016).

Bu anlamıyla kültür iki yönden çoğulluk kazanmaktadır. Bunlar (Oğuz, 2011);

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

(1) Bir toplumun karakteristiğini oluşturan unsurların tümü, örneğin Türk kültürü, burjuva kültürü gibi kullanımlar,

(2) Her topluluğun, halkın ya da sınıfın diğerlerinden farklı olan kendine özgü özelliklerini ifade eden kullanımlar olduğunu belirtmektedir.

19. Yüzyılın ortalarında kullanımının yaygınlık kazandığı ifade edilen kültür kelimesinin, yine bu dönemde tekil ve çoğul arasındaki kullanım farkının belirginleştiği iddia edilmektedir. Felsefi yaklaşımda kültür terimi ilk olarak, J.G Herder (1794) tarafından kullanılmıştır. J.G. Herder (1794), bu kullanımda kültürün çoğul anlamının baskın olduğunu belirtmektedir. 18. Yüzyılda kelimenin “*kültürler*” şeklinde çoğul olarak kullanımı sayesinde, J.G. Herder tarafından kültür gündeme geldiğinde, farklı ulusların ve dönemlerin, hatta bir ulus içindeki farklı toplumsal ve ekonomik grupların, kendine özgü ve değişken kültürlerinden de söz edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. (Oğuz, 2011).

Kültür kavramında, İngiliz antropolog Sir Edward Burnett Tylor’ın tanımlamaları öncü olarak kabul edilmektedir. Taylor, 1870’li yıllarda kültürü; “Kişinin, toplumun bir üyesi olarak kazandığı bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, adet, gelenek, alışkanlık ve yeteneklerin karmaşık bütünü oluşturmaktadır” şeklinde tanımlamaktadır. Başka bir antropolog Malinowski’ye göre ise kültür kavramı, “*İnsanların biyolojik ihtiyaçlarını karşılayan tüketim malları ve araçları ile sosyal bir topluluk halinde yaşamaktan dolayı ortaya çıkan fikir ve sanatların, inanç ve geleneklerin topyekûn bir bütünüdür*” şeklindedir (Oğuz, 2011);

Taylor’un kültür tanımlaması, kabul görmüş öncü bir tanımlama olarak nitelendirilmektedir. Taylor’a göre kültür kavramı, kişinin toplum içerisinde ki rolleri kapsamında bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, gelenek, alışkanlık, adet ve yetenek gibi özelliklerin tamamını kapsamaktadır. Malinowski ise kültür kavramını, “*İnsanın biyolojik ihtiyaçlarından doğan tüketim malları araçları içinde insanın sosyal bir varlık olması nedeniyle sosyal topluluktan doğan yaşama biçimlerinin ortaya çıkardığı fikir*

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

sanat, inanç ve geleneklerin oluşumundan doğan bir değer kavramıdır” şeklinde tanımlamıştır (Asunakutlu ve Coşkun, B2005).

Kültürü kavramı, pek çok araştırmannın ve araştırmacının inceleme konusu olmuştur. Devlet, toplum ve kişiler üzerinde ki etkileri araştırılmıştır. Bu bağlamda kültür, devletleri, toplumları, kişileri etkileyen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Vatandaş ve Türk Vatandaşı Kavramı

5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 3(1ç) maddesine göre Türk vatandaşı; Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişidir¹ Vatandaşlık bir aidiyettir ve ait olduğu devlette kişiye hak ve yükümlülükler getiren bir durumdur. Kişinin ait olduğu ülkesine karşı sorumlulukları, devletin ise vatandaşını koruma yükümlülüğü vardır. Bu anlamda vatandaşlık bir kişinin, bir devlete ait olduğunu ifade eden bir kavramdır. Vatandaşlık, doğumla veya çeşitli sebeplerle bir kişiye tanınan aidiyetlidir. Uluslararası normlar çerçevesinde kişiler, ait olduğu ülkenin vatandaşı olmakla birlikte bazı durumlar esas alınarak çifte vatandaş da olabilmektedir. Türkiye’de vatandaşlık doğumla kazanılan bir düzenlemeye sahiptir (Jus Sanguinis). Kan bağı ölçütlerini içerir ancak zamanla ikamet yolu ile vatandaşlık kazanımı yer almaktadır (Jus Soli). Bunların dışında evlilik yolu ile de vatandaşlık sağlanmaktadır. Türkiye’deki sistem karma vatandaşlık sistemidir (Safi, 2018).

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun uygulamasına yönelik olarak düzenlenen 403 sayılı yönetmeliğe göre Türk vatandaşlığı üç yolla kazanılır.

- 1) Kanun yolu ile
- 2) Yetkili makam kararı ile
- 3) Seçme hakkı ile

¹ 5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu, Md.3(1ç)

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Kanun yolu ile vatandaşlık kazanmada bir kimse evlenme veya evlat edinme hariç doğum ile birlikte (Asli)Türk vatandaşlığını; Yetkili makam kararı veya seçme hakkı ile kazanmada, başka bir devlet uyruğuna haiz iken veya vatansız olarak değiştirme sureti ile (Müktesep) Türk vatandaşlığını kazanır. Türkiye içinde ve dışında, Türk babadan ya da Türk anadan olan çocuklar doğumlarından başlayarak Türk vatandaşlarıdır. Bu kan bağı esaslı vatandaşlıktır (Jus Sanguinis) (Safi, 2018).

1.2. Yabancı Kavramı

Türk Dil Kurumu'na göre yabancı; *“Başka bir milletten olan, başka devlet uyruğunda olan (kimse)”* olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 3(1d) maddesine göre; *“Yabancı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi, ifade eder”*.²

1951 Cenevre Sözleşmesi'ndeki tanıma göre yabancılık, kendi ülkesi dışında olan kişilerin buldukları yasal statülerdir. Yabancı kişi kendi ülkesinin dışında sığındığı devletin sorumluluğu altındadır (Safi, 2018).

1985 yılındaki Birleşmiş Milletler Genel Kurul İnsan Hakları Bildirisi'nde yabancı; *“Bulduğu ülkenin uyruğu olmayan kişi”* şeklinde belirtilmiştir. Göç Terimleri Sözlüğünde de yabancı, *‘belirli bir devlet açısından o devletin uyruğunda olmayan kişi’* olarak tarif edilmektedir (<http://www.goc.gov.tr>, 2019). Yabancılık bulunduğu ülkenin vatandaşı olmama durumudur. Yabancılar başka bir ülkenin vatandaşı, mültecisi, sığınmacısı ya da vatansız olabilmektedir.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) 61 ve 63 üncü maddeleri arasında mülteci kavramına ilişkin koruma çeşitleri kapsamında mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma başlıkları altından ayrı ayrı anılmaktadır (Safi, 2018).

² 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu Md.3(1d)

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Mülteci: Arapça bir kelime olan “Mülteci” kelime karşılığı olarak “sığınmacı” anlamına gelmektedir. TDK’da mülteci; *“Başka bir ülkeye veya yere sığınmış olan kişi”* ya da *“Yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belirli bir süre kalan kimse”* olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). 1994 yılında kabul edilen ve Resmi Gazetede yayımlanan “Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”in 3.Maddesinde 1967 Cenevre sözleşmesine dayandırılarak Mülteci kavramı şöyle tanımlanmıştır; *“Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıyı”* şeklinde tanımlanmıştır (Mülteci, <https://www.goc.gov.tr>, 03.05.2019).

Şartlı mülteci: Farklı bir uluslararası koruma çeşitlerinden biri olan “Şartlı Mülteci”, 1951 Cenevre Sözleşmesi kapsamında “Coğrafi Kısıtlama” getirilerek tanımlanmıştır. Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Cenevre Protokolü’ne göre şartlı mülteci *“Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder.”* (Şartlı Mülteci, <https://www.goc.gov.tr>, 25.05.2019).

Sığınmacı: TDK sözlüğünde sığınmacı; *“Başka bir ülkeye veya yere sığınmış olan kişi, sığınık, mülteci”* olarak tanımlanmıştır (TDK, 2019). Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in (1994), 3. Maddesinde *“İrki, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıyı”* ifade etmektedir.

İkincil koruma: Uluslararası koruma çeşitleri kapsamında mülteci ya da şartlı mülteci kapsamına girmeyen ve kişinin ülkesinde yaşam tehlikesinin bulunduğu durumlarda verilen bir koruma biçimidir. Bir kişinin ikincil koruma kapsamına girebilmesi için şu hususların sağlanması gerekmektedir;

- a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,
- b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder (İkincil Koruma, <https://www.goc.gov.tr>, 25.05.2019).

Geçici Koruma: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91(1) maddesine göre, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.

6458 sayılı kanunun 91(2) Maddesine göre, “Bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir” şeklindeki ifadeyle şartlı mültecilere uygulanacak hukuki işlemleri kapsamaktadır.³

1.3. Yabancılaşma Kavramı

Yabancılaşma kavramı için literatürde değişik tanımlar bulunmaktadır. Örneğin, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde, “*Belirli tarihsel koşullarda insan ve toplum etkinlikleri ürünlerinin, bu etkinliklerden bağımsız ve bunlara egemen olan unsurların değişik olarak kavranması*” şeklinde tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2009). Ayrıca, “*Özgün olarak, bir şeyi ya da kimseyi başka bir şeyden ya da kimseden uzaklaştıran ve ondan yabancı hale getiren davranış veya tutum*” (Cevizci, 2000) olarak da tanımlanmıştır (Avcı, 2012).

Yabancılaşmanın literatürde çok değişik türlerinden bahsedilmiştir. Bunların arasında, toplumsal yabancılaşma, kentsel yabancılaşma, örgütsel yabancılaşma, siyasi yabancılaşma, dinsel yabancılaşma, teknolojik yabancılaşma türlerinden söz etmek mümkündür (Durmaz, 2015).

1.4. Azınlık Kavramı

Türk Dil Kurumu’nun (TDK) toplum bilimi tanımlamasına göre azınlık “*Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluk, ekalliyet*” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2019). TDK’nın tanımından da anlaşılacağı üzere azınlık, aynı ülke vatandaşı olup, farklı soy veya inanca mensup kişidir. Azınlıklar etnik ve dini azınlıklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Türkiye’de etnik azınlık olarak Ermeni ve Rum kökenli Türk vatandaşları buna örnek verilebilir. Dini azınlıklar ise Museviler, Süryaniler ve Ortodoks Hristiyanlar gibi farklı inançlara mensup gruplardır.

³ 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Md.91(1-2)

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

1993 yılında Avrupa Konseyine bağlı ülkelerin imzaladıkları Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesinin 1. Maddesinde, “*Ulusal azınlıklar ve bu azınlıklara mensup fertlerin hak ve özgürlüklerinin korunması*” uluslararası korumanın bir parçası olarak değerlendirilmektedir.⁴

Azınlık kavramı ile ilgili çeşitli tanımlara baktığımızda; Oxford’un etnik azınlık tanımı, “*bir ülke içerisindeki ana nüfustan farklı olarak başka bir din, ırk, dil veya politik insan topluluğu veya grubu*”dur (Duman, 2016). Cambrig’in tanımına baktığımızda ise azınlık kavramı “*belli bir gruba ait ırksal, dinsel, politik inançlardan farklı bağlı oldukları sosyal gruplar*” olarak tanımlanır (<https://dictionary.cambridge.org>, 29.04.2019).

Türkiye Cumhuriyetinin azınlıklarla ilgili ilk uluslararası sözleşmesi Lozan Antlaşmasıdır. Türkiye uluslararası anlamda kuruluşunu belgeleyen ve 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşmasında “Azınlıkların Korunması” ile ilgili olarak bir bölüm yer almakta ve antlaşmanın 37-45. Maddeleri azınlıkların korunması, hak ve yükümlülüklerini kapsamaktadır. Osmanlı döneminde yerleşik olan din temelli millet kavramı Lozan antlaşmasında da benimsenerek “gayrimüslim” olanlar azınlık olarak kabul edilmiştir (Oran, 1994).

Lozan antlaşmasında azınlıklarla ilgili maddelerde, din, inanç ya da mezhep farkının ayrımcılığa yol açmaması⁵ herhangi bir Türk uyruğunun, gerek özel, gerekse ticaret ilişkilerinde, din, basın ya da her çeşit yayın konularıyla açık toplantılarında, dilediği dili kullanmasına karşı hiçbir kısıtlama konulmayacaktır (m. 39/4)denilmektedir. Ayrıca, dolaşım ve göç etme konusunda tüm Türk uyruklarına uygulanan özgürlükler azınlıklara da verilmiştir⁶. Ayrıca Müslümanların yararlandığı tüm medeni ve siyasi haklar da azınlıklara verilmiştir⁷ (Duman, 2005).

⁴ Uluslararası Azınlıklar Çerçeve Sözleşmesi 1999, Md. (1)

⁵ Lozan Antlaşması Fası III, (m. 39/3)

⁶ Lozan Antlaşması Fası III, (Md. 38/3)

⁷ Lozan Antlaşması Fası III, (m. 39/1)

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

1.5. Göçmen Kavramı

5543 sayılı İskân Kanunu’na göre göçmen; “*Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye’ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunanlardır*” şeklinde ifade edilmiştir. Göçmenlerin kabul edilmemesi hususu ise aynı yasanın 4 (1) maddesinde “*Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olmayan yabancılar ile Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı bulunup da sınır dışı edilenler ve güvenlik bakımından Türkiye’ye gelmeleri uygun görülmeyenler göçmen olarak kabul edilmezler*” şeklinde belirtilmiştir. Ancak bu uluslararası hukuktaki tanımlarla uyuşmamaktadır. Uluslararası hukuk açısından bakıldığında göçmen, ailesine daha iyi bir gelecek veya çocuklarına daha iyi bir eğitim sağlamak amacıyla kendi isteğiyle başka bir ülkeye göç eden kişiler için kullanılan bir tanımdır. Bu noktada göçmen ile sığınmacı arasında hukuki terim olarak farklılıklar bulunmaktadır. Sığınmacı zorunlu göçe tabi tutulan kişilere, göçmen ise kendi rızasıyla göç eden kişiler için kullanılan kavramlardır (Günay, vd. 2017).

II. BÖLÜM: SUÇ OLGUSU (SUÇLULUK)

2.1. Suç Olgusu

Suç, insanlık tarihi kadar eski bir kavram olarak hep var olmuş ve bundan sonra da hep var olmaya devam edecek, sonlanması mümkün olmayan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Akbaş, 2017). Bu sebepten dolayı suç ve suçla mücadele insanlık tarihinin en önemli sorunlarının başında yer almıştır. Suç olgusu çok boyutlu ve karmaşık bir olgudur. Bu nedenle suç, herkesin üzerinde ittifak ettiği bir tanımının yapılması oldukça güçtür. Suç olgusu toplumsal özelliklere ve değişen zamana göre farklı özellik ve boyutlar kazanabilmektedir (Güllü, 2014). Suç olgusuyla ilgili olarak ortak temel düşünce, hiç kimsenin suçlu olarak dünyaya gelmediğidir. Bir kişi, yaşam süreci içerisindeki deneyimleri sonucunda bir hırsız, şantajcı ya da katil olabilir.

Kriminoloji suçlu davranışlarının incelenmesi bakımından önemli bir bilim dalıdır (Sokullu Akıncı, 2016). Kriminoloji bireylerin toplumların hukuki kurumların toplumsal rolünün ve anlamının öğrenilmesini sağlamaktadır. Bir suç işlendiği zaman devlet suçluları yakalayıp suçluluklarını kanıtlamak ve suçluyu cezalandırmak için faaliyetlerde bulunur. Ancak süreç içerisinde suçlularla birlikte masum insanlar da bunlardan olumsuz etkilenebilirler. Bu nedenle adaletsizliği önleme çabası noktasında uluslararası belgeler, anayasalar ve yasalar kapsamında hükümler konulmaktadır (Sokullu Akıncı, 2016).

Suç olgusu zamana, mekâna ve topluma göre farklılık gösteren evrensel bir davranış biçimidir. Herhangi bir zamanda suç olarak tanımlanmayan bir davranış, farklı bir zaman diliminde ya da farklı bir mekânda suç olarak tanımlanabilmektedir. Bu anlamda suçun genel geçer bir tanımını yapmak oldukça güçtür (Burkay, 2008). Suç dinamik bir olgudur ve toplumsal değişimler içerisinde farklılık göstermektedir. Örneğin teknolojinin gelişmesi ve bilgisayar sistemlerinin yaygınlaşması beraberinde siber suç olgusunu meydana getirmiştir (Bal, 2003).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Genel anlamda suç olgusu, toplumda var olan normlardan sapma olarak tanımlanmaktadır (Fırat, 2015). Sapma davranışı gibi suç toplumun değer ve normlarından sapan bir eylemdir. Ancak, suç kanun koyucular tarafından cezai yaptırımı belirlenmiş olduğundan dolayı diğer sapma davranışlarından ayrılmaktadır (Kızılçelik ve Erdem, 1994). Yasalarla belirlenmemiş eylemler suç olarak sayılmamaktadır. Toplum içerisinde belirli kurallar ve ölçütler dâhilinde yaşayan insanlar toplum içerisinde norm ve değerlere aykırı davranışlar sergilediğinde bu kapsamda suç işlemiş olurlar.

İhanet ve sadakatsizlik özellikle savaş, ve çatışma dönemlerinde önem kazanan suçların basında gelmektedir. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren toplumun duyarlı olduğu suçlar arasında kutsal kavram ve nesnelere karşı saygısızlık ve doğaüstü tabular bulunmuştur. Cinayet olası tüm uygar toplumlar tarafından suç olarak ele alınmaktadır. İlkel topluluklarda ise bir insanın öldürülmesi akraba gruplarının içinde görüşülmesi gereken bir sorun olarak ele alınabilir (Bozkurt, 2002).

Yasalarca cezai müeyyideye tabi ve hukuka aykırı davranış olarak görülen suç kavramına ilişkin yaptırımlar ancak yasalar tarafından belirlenmekte veya kaldırılmaktadır. Bu nedenle bir eylem ya da durum yasalar tarafından suç olarak tanımlanmamışsa, hukuka aykırı bir hareket olsa bile suç kapsamına girmemektedir. (Anayurt, 2001). Yasalar tarafından belirlenen kurallar ve yasalar dâhiline girmeyen tutum ve ya davranışlar suç olarak sayılmamaktadır (Burkay, 2008).

Suç olgusu 19. yy a kadar gençler ve yetişkinler üzerinden ele alınan bir kavram olarak yasal düzenlemelerde yer edinmiştir. Daha sonrasında, ABD'nin yasal sisteminde çocuk suçluluğu kavramı da yer edinmeye başlamıştır. Çocuk suçluluğu sisteminin, çocukların yetişkinlerden daha az sorumlu oldukları dikkate alınarak, önlenmesi ve ceza metotlarının farklı olması gerekmektedir (Çam, 2014).

Kriminoloji suçu, kanunlarda açıkça yasaklanan ve karşılığı ceza öngörülen eylemler olarak tanımlamaktadır (Çakmak, 2015). Sapmayı ise toplumsal normal çerçevesinde öngörülen kabul edilebilirlik sınırları dışına taşan her türlü davranışlar olarak tanımlamaktadır (Dolu, 2010). Kısaca normların ihlali olarak tarif edebileceğimiz

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

sapma, araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Yücel (2015) sapmayı, belli bir toplum ve zaman kesitinde normlardan ayrılan davranışlar şeklinde tanımlarken, İçli (2007) ise toplumda kültürün belirlediği örf, adet, gelenek, görenek ve hukuk kurallarına uymayan davranışlar olarak tanımlamıştır. Sokullu-Akıncı (2002) ise sapmayı, “*toplumun beklentilerinden ya da toplumun uygun gördüğü şeklinden farklı davranışlar*” olarak görmektedir (Altan, 2010).

Kanunlarla toplumsal talep ve tercihlerin uyum derecesi bir ülke kanunlarının ne ölçüde başarılı olduğunu belirler. Bu iki norm sistemi arasında meydana gelecek uçurum ve çatışmalar toplumsal gerginliklere ve huzursuzluklara sebep olur. Bu noktada, kanunların nasıl yapıldığı ve bu çerçevede suç sayılan eylemlerin hangileri olacağına ilişkin karar mekanizmalarının nasıl işlediğine ilişkin iki temel görüşten bahsetmek mümkündür: (1) uzlaşma (consensus) ve (2) çatışma (conflict) (Dolu, 2010).

Uzlaşma yaklaşımına göre kanunlar ve kamu düzeni, insanların üzerinde anlaştıkları ve herkesin ortak menfaatine hizmet etme ekseninde “*toplumsal bir sözleşme*” çerçevesinde oluşturulurlar (Altan, 2010).

Çatışma yaklaşımına göre ise uzlaşma diye bir şey yoktur çünkü kanunlar ve kamu otoritesi toplumun bütün fertlerine aynı şekilde davranmamakta ve adil olmamaktadır (Dolu, 2010).

2.2. Suçun Nedenleri ve Suç Önleme Etolojisi

19. Yüzyılın başlarından itibaren bilim adamları psikolojik, antropolojik ve biyolojik yönden suçlu insan üzerinde araştırma yapmaya başlamışlardır. Ancak ilk defa 18. Yüzyılın da suçun nedenleri ile bilimsel olarak ilgilenilmiştir. John Kaspar Lavater, fizyonomik (insanın gelişimini açıklayan bilim) çalışmalar yapmış ve Franz Joseph Gall peronolojiyi (iskelet bilimi) kurmuştur. Takip edilen sürede çok sayıda kriminolojik teoriler geliştirilmiştir (Demirbaş, 2016).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Günümüz psikanalizi suçu, içsel ve dışsal faktörler olarak iki temel faktör altında incelemektedir. Kriminoloji açısından suçu anlaşılabilir yapan dört unsur dikkat çekicidir (Demirbaş, 2016).

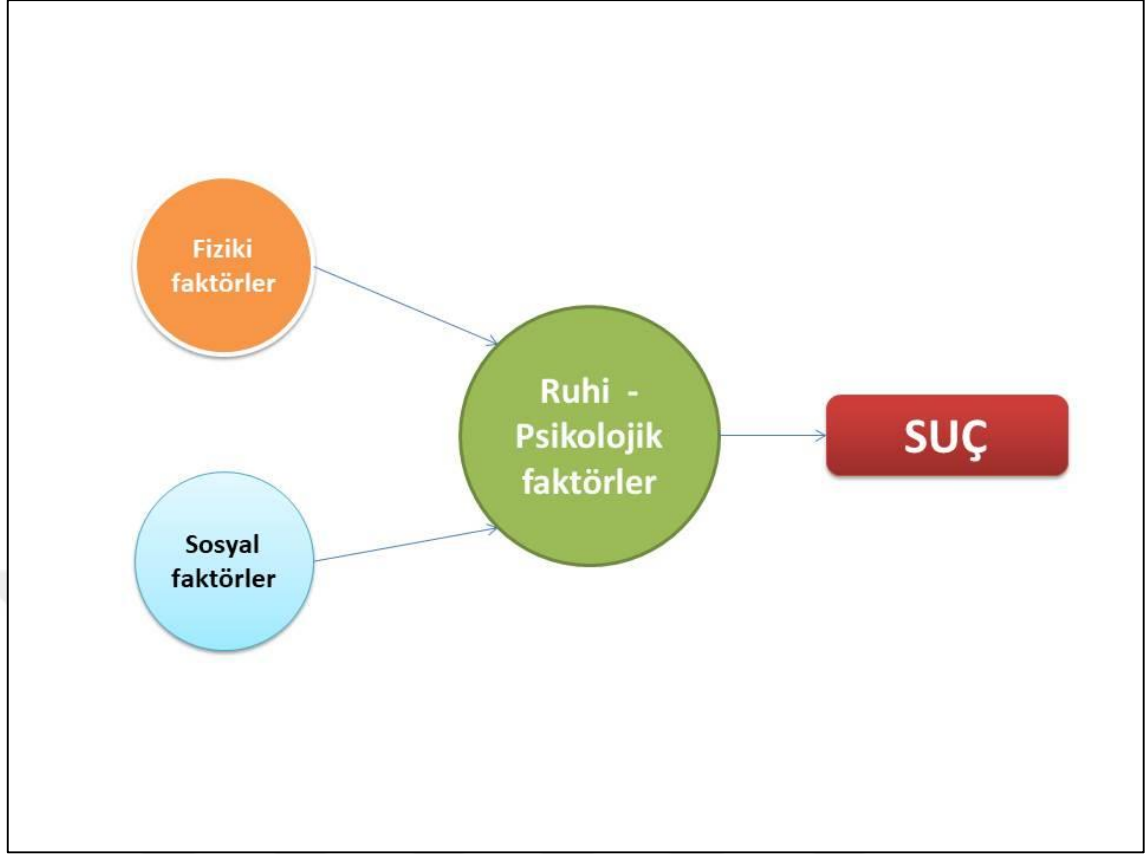
- 1) Kişiliği oluşturan gerçekler: Failin yapısı,
- 2) Kişiliği gösteren gerçekler: Gelişim durumu,
- 3) Kişiliğe şekil veren gerçekler: O ana kadar yaşayıp öğrendikleri,
- 4) Fiile şekil veren gerçekler: Fiil zamanındaki dış etkiler (Demirbaş, 2016).

Kişilik, bireydeki sosyal ve ruhsal faktörlerin oluşturduğu bir bütündür. Kişiliğin şekillenmesinde aile, arkadaşlar, komşuluk, millet ve din gibi birçok çevresel faktör etki etmektedir. Kişiliğin oluşması ve gelişmesinde etkili olan kalıtsal ve sosyal faktörlerin önemini belirtmek amacı ile Mannheim bu faktörleri üç gruba ayırmaktadır (Demirbaş, 2016).

- 1) Fiziki, antropolojik ve biyolojik faktörler
- 2) Psikolojik ve psikiyatrik faktörler
- 3) Ekonomik ve sosyal faktörler

Fiziki, antropolojik ve biyolojik faktörlerde sosyal ve ekonomik faktörler gibi yalnızca bir psikolojik ve psikiyatrik transferin transformasyonunda etkili olabilirler.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Şekil 1-1. Suçu doğuran faktörler

Kaynak: (Demirbaş, 2016, s.100).

Mannheim suç etolojisinde suçu doğuran faktörleri 3 ana gruba ayırmaktadır.

(Şekil-1-1) Bunlar (Demirbaş, 2016).;

- Fiziki-antropolojik-biyolojik
- Psikolojik-psikiyatrik
- Ekonomik-sosyal faktörler

Yukarıdaki Şekil-1-1’de gösterildiği gibi bir suçun oluşumunda, fiziki faktörler ya da sosyal faktörler, psikolojik faktörlerde birleşerek suç olgusunu meydana getirmektedir.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Şekil 1-2 Suçun nedenleri

Kaynak: (Kaiser Günther, Kriminologie, 1997, akt. Demirbaş, 2016, s.101).

Günther'in 1997 suçlu davranış şemasına baktığımızda iki ana neden (bireysel ve çevresel nedenler) iki ana temel altında suçlu davranışına yedi temel etmenin olduğu görülmektedir (Demirbaş, 2016).

Çevresel nedenlerde suçlu davranışına etki eden faktörler ise ekonomik faktörler, politik faktörler, sosyal faktörler, demografik faktörler, teknolojik gelişmeler, yapısal faktörlerdir. Bireysel nedenler ise psikolojik faktörler, biyolojik faktörler olarak suçlu davranışına etki etmektedir (Kaiser Günther, 1997).

Clark ve Jefferson (1973), çalışmalarından İngiltere işçi sınıfının gençlik kültürünü etkileyen değerlerin başında kapitalist sistemin burjuvazi oldukça geniş

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

kitlelere yayma düşüncesinden etkilendiği belirtmektedirler. İkinci dünya savaşı sonrasındaki ekonomik buhranlarda kapitalist sermayedarların ürettikleri malları daha geniş kesimlere ulaştırabilmek için özellikle gençliğe burjuvaziye empoze etmeye çalışmış ve gençliği etkilemeyi başarmıştır. İşçi sınıfına ait gençliğin kültürünün oluşmasında burjuva özentisinin önemli bir etkisi olduğunu dile getirmektedirler (Clarks and Jefferson, 1973).

Suç önleme düşüncesinin ortaya çıkışı, insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Suç önleme düşünceleri ve teknikleri genellikle geçmiş dönem pratiklerinden yararlanılarak geliştirilen ve günümüzün toplumsal yapısına uyarlanan uygulamalardır. Suçun önlenmesine ilişkin yaklaşımlara bakıldığında, mağdura yönelik destek faaliyetleri hükümlüler için meslek kurslarının düzenlenmesi, sanatsal etkinlikler, eğitim kampları ve psikolojik iyileştirme faaliyetleri yapılmaktadır. Suç önleme, toplumun yaşam kalitesini olumlu bir şekilde etkilemek ve suçun oluşumuna imkân bulamayacak ortamlar geliştirerek amacıyla, emniyet ve güvenlik algısını artırmak ve suç tehdidini azaltmaya yönelik tutum ve davranışlar kalıbıdır (Polat, 2014).

Suç önlemede, araştırmacılar tarafından genel olarak kabul edilen temel prensipler şunlardır:

- Suç önleme her toplum bireyini ilgilendirir.
- Suçun önlenmesi kurumlar arası iş birliğini gerektirir.
- Suç önleme, güvenlik alanı ile sınırlı değildir.
- Ceza adaleti kurumları başta olmak üzere kamu kurumlarının suç önlemede sorumlulukları vardır.
- Suç önleme, sosyal problemlerin çözümlenmesine bağlıdır.
- Suç önleme, mali ve beşeri kaynaklar gerektirir (Polat, 2014).

Suç önleme ve suç kontrolü birbirinden farklı kavramlardır. Çünkü suç önleme ve suç kontrolü eş zamanlı değildir. Suç önleme, suçun işlenmeden önce ve suç işlendikten sonra etkilerinin ortadan kaldırılmasına yönelik faaliyetler bütünüdür. Suç kontrolü ise, belirli bir düzeyi muhafaza etmeyi ve yönetmeyi çağırır. Bu bağlamda suç kontrolü

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

kavramı, suçluluğa bağlı sosyal, psikolojik, ekonomik veya politik sonuçları göz önünde bulundurmaya olanak sağlamaz. Suç kontrolü daha çok kaçınılmaz olarak görünen suç ve suçluluğa karşı yürütülen bir mücadele olarak algılanmaktadır (Polat, 2014).

2.3. Göç ve Suçluluk İlişkisi

Geçmişten günümüze göçler üzerinde pek çok araştırma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Göç edenlerin geldikleri ülke üzerinde ekonomik, sosyo-kültürel etkileri olduğu gibi kriminal açıdan da incelenmesi gereken önemli konuların başında gelmektedir. Çünkü göç eden bir birey yeni geldiği topluma yabancı olduğu için, topluma ait normları benimsemesi ve bu doğrultuda yeni bir yaşam oluşturması elbette ki kolay olmayacaktır.

Bir nüfus hareketi olarak değerlendirilen göç ile birlikte özellikle yoğun göç alan şehirlerde oluşan düzensiz ve sağlıksız kentleşmenin ve nüfus artışının ivme kazandığı süreç olarak gelişmekte ve başta suç ile suçluluk olmak üzere; işsizlik, konut sıkıntısı, yabancılaşıma gibi sosyal problemleri artırmaktadır. Göç ile birlikte buldukları yerlerden daha iyi yaşam koşulları, iş ve eğitim olanakları elde etme beklentisinin gerçekleşmemesi, bireylerde hayal kırıklığı oluşturmakta ve bu psikolojik gerilim, şiddet ve suçla dönüştürebilmektedir. Araştırmalar göç alan yerlerde; hırsızlık, gasp, uyuşturucu ve insan ticareti gibi suçların yaygınlaştığını göstermektedir (Sancar, 2015).

Göç ve suç ilişkisi açısından bakıldığında, suçun oluşumunu belirleyen bir takım değişkenlerin ülkenin içinde bulunduğu, makroekonomik sorunlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla işsizlik gibi sorunların çözümü noktasında geliştirilen politikaların beraberinde suçluluğu azaltıcı etki yapacağı da anlaşılmaktadır (Sancar, 2015).

Göç eden bireyler yeni ülkeye ait olmadıklarının hissi, kendilerinde doğal bir suçluluk hissi yaratabilmektedir. Özellikle dış göçlerde, dil, din ve diğer kültürel faktörlerin değişik olduğu topluma karşı, suçluluk hissi daha çok belirginleşebilmektedir (Şahin, 2001).

2.4. Göçmenlerin Suçluluk Duygusu

Tüm dünyada göçmenlere karşı bir önyargı ve kuşkucu bir yaklaşım görülmektedir. Göçmenlerin yeni ülkedeki yaşamlarında yerleşik topluma uyum sağlamaları kolay olmamaktadır. Yeni toplumda nasıl davranacaklarını tam olarak bilemediklerinden, göçmenlerde kendiliğinden bir suçluluk duygusu ortaya çıkmaktadır. Göçmenler bir takım sosyo-kültürel farklılıklara sahip olup, bu farklılıkların yerleşik toplum tarafından benimsenmesi uzunca bir zaman alabilmektedir.

Özellikle ortak yaşam alanlarının kullanımında göçmenler kendilerini baskı altında hissetmekte ve böylece suçluluk duygusu ortaya çıkmaktadır. Yerleşik toplumların sosyal alanların paylaşımı konusunda isteksiz davrandıkları bilinen bir durumdur. Bu nedenle göçmenlere karşı oluşturulan dışlayıcı tutumlar göçmenlerin geldikleri yeni ülkede kendilerini suçlu hissetmelerine sebep olmaktadır (Şahin, 2001).

2.5. Yabancı Suçluluğunu Etkileyen Faktörler

Yabancıların işledikleri suçların çoğunluğu sosyal bütünleşme sürecinde doğan uyuşmazlık ve anlaşmazlıklardan kaynaklanmaktadır. Diğer işlenen suçlar ise çoğunlukla ülke kanunlarının bilinmemesi ya da ciddiye alınmamasından kaynaklanmaktadır. Yabancıların sahip oldukları genel kültürlerin yerleşik toplumda kültür çatışması oluşturduğu ve bunun suça sebebiyet verdiği bilinen bir durumdur. Fiziki çevre ve sosyal çevre de yabancıların suç işlemelerinde etkili olabilmektedir. Almanya'da yabancı işçiler üzerinde yapılan araştırmalar yabancıların çoğunlukla kadın-erkek ilişkileri ve sosyal değerlerdeki çatışmalardan kaynaklı suç işledikleri göstermektedir (Alpaslan, 2011).

2.5.1. Kültürel Faktörler

1938'de Thorsten Sellin tarafından geliştirilmiş olan kültürel çatışma teorisi açısından suç işlemenin asıl sebebi, kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Sellin'e göre, Amerika sahip olduğu kültürel yapısından dolayı bahsedilen çatışmalar yol

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

açabilecek özelliği bulunmaktadır. Bu teori açısından, batı toplum kültüründe; bireycilik cömertlik, ailesel bağlılık ve zamanla ona karşın özgürleşen değişik değerler birlikte önem taşımaktadır. Dolayısıyla, yapıda bulunan benzer zıt kültürel vurgulamalar, “ahlak” ve “ahlaksızlık” arasındaki sınırları karışık bir hale girmesini sağlarken, “davranış normlarının” da sınırlarının belirginliğini etkilemektedir. Bu yüzden Sellin’in bakış açısından, belirli ve katı kuralların yoksunluğu durumunda, bireylerin belirlenmemiş normların hususunda sapma olasılığı yüksek olduğunu vurgulamaktadır (Kızmaz, 2005).

Göçmen bireylerin sahip oldukları kültürel yapılarının, yerleştikleri bölgenin yapılarından ayrıştığından dolayı genelde çatışmaların oluşmasında büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda, göçmenlerin denetledikleri hayat tarzlarının veya kültürel davranışların, etnosantrik açıdan değerlendirebileceğine ve dolaylı biçimde olumsuz algıları besleyerek çatışmalara sebebiyet vereceğine değinilmiştir (Bhugra, and Becker, 2005). Sellin’e göre, “göçmenlerin kültürel özelliklerinden uzaklaştıkları yanı sıra mevcut değerleri terk edip yeni ama belirsiz tutum tarzı edinme sürecine doğru suça teşebbüs eğilimi ile birlikte genişlediğini” ileri sürmektedir. Başka bir deyişle bahsedilen kültürel çatışma teorisi bakımından, göçmen ve yerlilerin arasında bulunan kültürel davranış farklılıkları, iki grup arasında çatışmaya neden olmaktadır. Sellin’in bakış açısından, ceza kanunu, ağırlıklı olarak egemen kesimlerin değerleri ve menfaatleri üzerinde kurulmuştur. Ancak, yabancıların sahip oldukları değer ve tutumlar yerleşik topluluklardan büyük ölçüde farklılık göstermektedir. Dolayısıyla, yabancı toplumun kültürel değer ve tutumları yerli bireylerin tutundukları kültürel kodlarla çatıştığından dolayı, yabancı kitlesinin davranışları sapkın veya suçlu olarak etiketlenebilecektir. Bu nedenle, kültür çakışmasından kaynaklanan yaşantılar, yabancılar arasında suç niteliği olarak bilinmektedir (Kızmaz, 2005).

Yabancı bir ülkede ya da çevrede yaşamının psikolojik sağlık üzerindeki etkisini açıklayan başka bir kuram da kültürel şok kuramıdır. Bu görüşe göre, kültürel farklar bireyin uyum gücünü çekmesine neden olmaktadır. Bir birey göç ettiğinde geldiği toplumun kültürüne karşı şu tepkileri vermektedir (Bhugra and Becker, 2005). İlk aşamada birey anlamsız ve kararsız bir şekildedir, toplumu tanımıyordur ve geldiği çevrede mutlu olmaya çalışmaktadır. Balayı dönemi olarak da bilinen bu dönemden sonra

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ikinci aşama gelmektedir. Bu aşamada birey, geldiği toplumu tanımaya ve farklılıklarını görmeye/hissetmeye başlar. Bu süre içerisinde bireyin endişeleri oluşur ve iç huzursuzluk başlar. Birey yeni toplumun kültürüyle yüzleşmeye karar verir. Üçüncü aşama (müzakere aşaması) birey yeni topluma uyum sağlayabilmek için çevresiyle etkileşim içerisine girer. Geldiği toplumdan arkadaşlar edinmeye başlar, toplumun kültürel farklılıklarını benimsemek için kendisiyle sürekli değişim için müzakere eder. Birey kabul edeceklerini belirleyerek hızla adaptasyon sürecine girmek ister. Kültürel şok teorisinin son aşaması ise adaptasyon aşamasıdır. Birey artık yeni toplumu benimsemiştir. Toplumla daha fazla etkileşim içerisine girerek o toplumda kendisine karşı bir aidiyet hissi oluşmaya başlamaktadır. Eğer içine girilen yeni çevre kendi kültürüne benziyorsa daha az, benzemiyorsa daha fazla uyum sorunu ile karşılaşılacaktır (Theory Reflections: Cultural shock, www.nafsa.org/, 04.04.2019).

2.5.2. Ekonomik Faktörler

Decker ve meslektaşları, göç alan ülkelerdeki etnik çete oluşma alanında gerçekleşen çalışmalarında, yapısal değişkenler olarak ekonomik dezavantajlılık ve toplumsal örgütsüzlük etkenlerini ele alarak, bu değişkenlerin her zaman çete faaliyetine yol açmayacağını da vurgulamışlardır. Çetelerin oluşumu ekonomik güçlüklerden bağımsız olarak gerçekleşmektedir (Decker, 2013).

Toplumsal örgütsüzlüğün şartlarına ilaveten, göç olgusunu ekonomik açıdan değerlendiren ekonomik temelli teoriler, özellikle “*yeniden gözden geçirilmiş rasyonel suçluluk seçim teorisi*” yabancılara sayısının arttığı toplumlarda suç sayısının yükseldiği öngörmektedir. Bu yaklaşımlar, yabancılara suç, iş ve çalışma gibi faaliyetlere katılmalarının, edinebilecekleri kazanç kavramının algısına göre tanımlandığını düşünmektedir. Bu kapsamda geliştirilen ekonomik esaslı teoriler göç ve suç ilişkisini, yabancılara buldukları bölgelerde iş gücü piyasasına katılmalarında yüzleşecekleri güçlükler nazaran değerlendirmektedir. Dolayısıyla, yabancılara göç sonrası dil yetersizliğinden kaynaklı olarak kısa bir süre hayat şartları bakımından yeterli nitelikte bulunan iş fırsatlarını elde edemediklerinden dolayı, işgücü piyasasına girişlerinin sınırlı olduğu biçimde değerlendirilmektedir. Bu sınırlılık, araç kullanarak şiddet suçları gibi

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ekonomik kazanç sağlayan suçlar işlemelerini etkilemektedir. Ayrıca, yetersiz iş ve kazanç durumlarından mütevellit, suça katılım neticesinde fazla büyük bir kayıp yaşayamayacakları düşünülmektedir (Decker, 2013).

2.5.3. Sosyal Ayrımcılık

19. Yüzyılın sonlarından itibaren bazı bilim insanları suçlu davranışının sosyolojik yönlerini araştırmaya başlamış ve suçun nedenlerine ilişkin sistematik açıklamalar getiren sosyolojik teorileri geliştirmişlerdir. Bu teoriler sosyal normlar, sosyal yapı, sosyal değişme, sosyal süreçler ve sosyal çatışma ile sapsmış davranışın ilişkisine yoğunlaşmıştır. Sosyolojik teorilerin bakış açısından suçlu davranışı, sosyal ortamın ürünüdür ve esas suçlu toplumun kendisidir (Gürsoy, 2013).

2.5.4. Kentleşme

Kent ve suç ilişkisi oldukça eskiye dayanan bir kavramdır. Suç olgusunun, suçlu davranış ve kişiliğinin nedenlerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesi 19.Yüzyılın sonlarına kadar dayanmaktadır. Kalabalık ve heterojen nüfus yapısı, farklı kimliklerin varlığı, denetim zayıflığı ve mali kaynakların zenginliği açısından kentler suç işlemek için ideal hale gelmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentleşme ve suç arasındaki ilişkinin en önemli boyutlarından birisi göç olgusudur. Sağlıksız kentleşme ile birlikte büyük şehirlere göç eden kitleler sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kent yaşamına adaptasyon sağlamada büyük zorluklar yaşamaktadırlar. Kent yaşamının gerektirdiği kurallara adapte olmakta zorluk çeken bireyler, bu süreç içerisinde suçlu alt kültürlerle etkileşime girebilmektedirler (Sancar, 2015).

Ülkemizde kentlerin birbirinden farklı kimlikleri ve kültürleri bulunmaktadır. Kent kimlikleri birçok sosyo-demografik özelliğın uzun yıllar süren bir harmanlanması sonucunda kendine has özelliklerde oluşmaktadır. Şanlıurfa ile Trabzon'un kent kimliklerinin ve kent kültürünün oluşmasında, birbirinden çok farklı özelliklerin etkisi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte kentlerin normal büyümesi de kırsaldan kente göç şeklinde aynı kimlik ve kültürdeki insanlarla gerçekleşmektedir. Kırsaldan belli

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

beklentilerle kente göç eden bir kişinin bile beklentilerini bulamadığı bir durumda suça yöneldiğini farz edersek, farklı bir kültürden gelen birisinin suç işlemeden geldiği kentin sosyal dokusuna ayak uydurabilmesi belli bir zaman ve çaba ile gerçekleşebilmektedir. Bu noktada kentleşme ve suç olgusu hassas bir denge üzerindedir (Karasu, 2012).

Kentleşme sürecinde, göç ve suçluluk arasında mutlak bir ilişkinin olduğu bilinen bir gerçektir. Kentlerin sosyal yapısının suçu arttırıcı yöndeki etkileri oldukça fazladır. Göç faktörü ile beraber göç edenlerin kültür çatışması yaşamaları bu kişileri suça iten sebeplerin başında gelmektedir. Kentleşme ve suça ilişkin teoriler incelendiğinde iki tür yaklaşım karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri; ekolojik yaklaşım, diğeri ise anomi kuramıdır (Sancar, 2015).

Ekolojik yaklaşım kuramını Chicago Okulu, 1900'lerin başlarında Amerika'daki kentlerde yaşanan 1. Dünya savaşının yarattığı sorunlar, içki yasağı ve 1929 ekonomik burhanının suç artışı, ahlaki çöküntü ve suç çeteleri gibi olumsuzluklara neden olduklarını ortaya koymuştur. Chicago Okulu'nun temel hareket noktası insan davranışının genetik yapı nedeni ile değil toplumsal ve maddi çevre faktörlerinden oluştuğu düşüncesindedir. Bu kurama göre insanların kentsel mekânda dağılımı hâkimiyet ilişkilerinin sonucunda meydana gelmektedir. Bu nedenle, üst gelir gruplarının elindeki kent merkezlerinin dışındaki fakir bölgelerde bireylerin statü kazanma ya da zorunlu ikame gibi durumlar için suça yönelmektedirler (Sancar, 2015).

Anomi kuramı, kent ve suç ilişkisi araştıran Durkheim ve Merton tarafından geliştirilen bir kuramdır. Anomi kuramı, temelde bireyin kentte yaşadığı karmaşa ve açmaz sonrasında anomi yaşamasını, bunun sonucunda suça yönelmesini açıklamaktadır. Anomi, kuralsızlık (normsuzluk) anlamına gelen bir yaklaşımdır. Bir toplumdaki kültürel ve toplumsal yapının bütünleşmesi kötü olmuşsa bu, toplumun anomiye yani kuralsızlığa gidişine sebep olmaktadır (Sancar, 2015).

Suç, göç ve kimlik arasındaki bağlantıların, sosyal teori kapsamında değişik açılardan değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu yaklaşımlar, suçu yapısal, etkileşim ve çatışma eksenli teoriler ile açıklamaktadır. Sosyolojik yapı teorileri suçlu

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

davranışını kurumsal yapılar, ırk, etnisite, sosyo-ekonomik statü, cinsiyet, göç, kentleşme, işsizlik, yoksulluk gibi faktörler ile açıklamaya çalışırken, etkileşim merkezli yaklaşımlar, damgalama ve etiketleme ile kontrol ve öğrenme kavramlarını eksene alır. Çatışma merkezli yaklaşımlar ise suçu, sosyal yapı içerisindeki güç odaklarının bir yansıması olarak değerlendirmektedir (Alpman ve Yarcı, 2018).

2.5.5. Diğer Faktörler

Yabancı suçluluğu ile ilgili olarak yukarıda saydığımız faktörlerin dışında suç ilişkisine etkisi az olmakla beraber birçok faktör yabancı suçluluğunu doğurabilmektedir. Yabancı geldiği yeni toplumda kriminal açıdan suç olarak algılayamadığı bir takım davranışları veya suç niteliği taşıyabilecek bir takım eşyayı bulundurması gibi faktörler, izinsiz davranışlar, resmi evrak eksikliği gibi suçlar sayılabilir. Örneğin izne tabi kamusal alanlarda izinsiz bulunma, bağırarak konuşma, kapalı ortamlarda sigara içme, alkol kullanımının yasak olduğu yerlerde alkol tüketme gibi davranışlar, sosyal ortamlarda ve medyada dile getirilen yabancıların yaptıkları olumsuz davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Alpman ve Yarcı, 2018).

2.6. Yabancıların Yargılanma ve Cezalandırılma Ölçütleri

Yabancıların işlediği suçlarda cezalandırma anlayışında temel esaslar belirleyici olmaktadır. Bunlardan en önemlisi devletin kendi vatandaşını ve kendi vatandaşına ait hak ve mülkiyetleri koruma isteği oluşturmaktadır. Ancak burada mültecilerin işlemiş oldukları suçlardan dolayı zulüm görmesini ve kötü davranışlara maruz kalmalarının sınırlandırılması gerekmektedir. Bu yüzden cezalandırma, risk seviyesini uluslararası korumaya izin veren bir mantık içerisinde gerçekleştirmelidir. Yabancıların işlemiş oldukları suçlarla ilgili olarak verdikleri zarar seviyesinin tespiti, ülkelerin iç hukukuna bağlı olmakla birlikte uluslararası ceza hukuku ölçütü, subjektif yaklaşım ölçütü ve insan hakları ölçütü göz önünde bulundurulmaktadır. Buna göre suç işleyen yabancıların fiziksel güvenliklerinin sağlanmasının, temel hayat haklarının keyfi kısıtlamaya

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

uğramaması, işkence veya zalimane insanlık dışı davranışlarla cezalandırılmaması gerekmektedir (Sancar, 2015).

Yabancı suçluluğunun yargılama ve tutukluluk süresi içerisinde, uluslararası hukukun uygunluğu çerçevesinde, şu hususlara dikkat edilmelidir (Safi, 2018).

- Suç işlemiş ya da suç işlediğinden şüphelenilen yabancı kişinin yeterli yaşamsal standardından mahrum edilmemesi gerekir.
- Kişinin ruh ve beden sağlığının korunmasına dikkat edilmelidir.
- Kovuşturma süresince kişi hareket hakkını, çalışma hakkını kullanmalı, öz aidiyetlerini çekinmeden gerçekleştirmelidir.
- Kişinin ifade ve inanç özgürlüğü korunmalıdır.
- Eğitim hakkı sağlanmalıdır.
- Kişinin evlilik hakkı ve kişi mahrumiyeti korunmalıdır.

III. BÖLÜM: KÜLTÜR KAVRAMI

3.1. Kültürün Oluşumu

İnsanlık tarihinin başlangıcından günümüze değin kültür bir arada yaşayan toplum bireyleriyle özdeşleşmiş önemli bir kavramdır. Soyut bir kavram olarak algılanan kültür, toplum aktivitelerinin belli bir zaman dilimi içerisinde ahenk kazanmasıyla meydana gelen olgular bütünüdür. Yücel (2015)’e göre, “*Kültür, sadece tabiatın insan eliyle işlenmesi değil, bizzat insanın ahlaki, sosyal, entelektüel, teknik, istidat ve kabiliyetlerinin geliştirilmesi demektir. Burada ifade edilmek istenen insanın eğitimidir. İnsan, doğuştan potansiyel olarak pek çok yeteneği getirmekle birlikte uygun ortam bulamazsa, bunları ortaya çıkarması mümkün olamaz. Şu halde kültürle eğitim arasında da çok sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Kültür; dili, musikiyi, mimariyi, dağı, taşı her şeyden önce insanı işlemek ve bunları ulaşabilecekleri en yüksek, en güzel, en ince noktaya kadar ulaştırmaktadır. Sosyal ilişkilerle, sosyal kurumların yapısı ve işleyişini etkilemesi bakımından sosyoloji, kültürle ilgilenmektedir. Kültürün muhtevası, daha çok tarih, sosyal antropoloji, sosyal psikoloji ve etnoloji bilimlerinin konusudur*” (Yücel, 2015).

Sert (2017) ise, “*Nerede bir toplum hayatı varsa, orada bir kültür doğmuştur. Kültürle toplum ikiz kardeş gibidir. Yani birisi varsa mutlaka öteki de vardır. Bu ikisini birbirinden ayırmak mümkün değildir. Çünkü kültür, mutlaka bir nüfusta yaşamaktadır. Onu yaşatacak bir nüfus yoksa kültür ölüdür ve eğer korunabilirse, belgelerde ve kalıntılarda yaşar. Kültür, bir toplumu diğerinden ayırmaya yarayan, onun özelliğini temsil eden bir işaret gibidir. Onun için kültür birliği, ırk birliğinden, hudut birliğinden daha önemli bir özellik taşır. Bir milletin kültürü varsa o millet vardır. Eğer kültür yoksa veya özünü yitirmişse, o toplum kimlik değiştirir*” şeklinde kültür ve toplum ilişkisini ifade etmektedir (Sert, 2017).

Toplum yaşantısının varlık gösterdiği, insanın bulunduğu her alanda kültür oluşumu kendini göstermiştir. Kültür ve toplum birbirinden ayrı düşünülmemeyen iki kavramdır. Geçmişten günümüze süregelen ve aktarılan kaynaklarda, kültürün

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

varlığından ve gelişim gösterdiğinden söz etmek mümkündür. Kültür, toplumları birbirinden özellikleri, nitelikleri bakımından ayırmaya yarayan bir kavramdır. Bir milletin varlığını sürdürmesi için kalıcı olması, kültürünü devam ettirmesi ve gelecek kuşaklara aktarması gerekmektedir. Ancak bu şekilde kültür kavramından söz etmemiz mümkün olacaktır. Aksi takdirde o toplumun, milletin varlığından söz etmek mümkün olmayacaktır.

3.2. Toplumsal Kültür

Toplumların yaşam şekilleri kendine özgüdür. Topluma ait olan kültür, grubun manevi değerleri, fikirleri, sosyal kuruluşları, sosyal ilişkileri, inanç sistemi ve gelenekler gibi aidiyetlerde kendisini dışa vurmaktadır. Kültür, bu sosyal değerlerde ve yaşam biçiminin birçok alanında belirgin bir şekilde kendisini göstermektedir. (Hall, Jefferson, 2018).

Aman’a göre, “Gerçekte toplum ve kültür öylesine birbiriyle yakın ilişkili kavramlardır ki; ikisini birbirinden ayırarak araştırmak mümkün değildir. Sonuçta topluma yapılan her atıf ister istemez o toplumun kültürüne de atıf yapmayı zorunlu kılmaktadır. Aynı şekilde kültüre yöneldiğimizde zorunlu olarak o kültürü yaşayan topluma da yöneliriz” (Aman, 2012). Yani toplum ve kültür kavramını birbirinden ayırmadan incelemek gerekir. Çünkü toplumların olduğu her yerde kültür kavramının oluşumu da söz konusudur. Toplumun özelliklerini incelediğimizde, aynı zamanda kültürel anlam taşıdığı özelliklerini de incelemiş oluruz.

Aman, kültürün daha geniş bir tanımını ise şöyle yapmaktadır: “Kültür, bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi kıymetlerden teşekkül eden öyle bir bütündür ki toplum içinde mevcut her nevi bilgi, toplumsal itiyatlar, kıymet ölçüleri, yaşam kaynakları, görüş ve zihniyetler, her nevi davranış şekilleri kültür olarak ele alınmaktadır” (Aman, 2012).

Bütün bunlarla birlikte kültür, toplum mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer milletlerden ayırt eden hususi bir hayat tarzını temin etmektedir. Dolayısıyla kültür, bir milletin maddi manevi değerlerini oluşturduğu değerler bütünüdür.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

kapsamaktadır. Bu yaklaşımla kültür, bir toplumu bir milleti diğer topluluklardan, milletlerden ayıran, farklı niteliklerini ve özelliklerini belirleyen bir olgudur (Aman, 2012).

Hall ve Jefferson’a (1993) göre, “*kültür*”, “*grup yaşamını anlamlı biçimde gerçekleştiren veya nesnelleştiren bir uygulamadır*” ve bireysel olarak grup yaşamlarını ifade etmektedir. Bu nedenle kültür kavramı, toplumsal yaşantıya yön veren üretim araçları ile bu araçların nasıl kullanıldığıyla alakalıdır. Atlanılmaması gereken bir diğer husus ise, bir grup ya da sınıfın kültürünü, o sınıf ya da grubun ‘*yaşam şekli*’ belirlemektedir (Hall, and Jefferson, 1993).

3.3. Kültür Çatışması

Her sosyo-kültürel sistem kendine özgü değer ve normlara sahiptir. Bir toplumda iyi ve doğru olarak kabul edilen bir davranış kalıbı, başka bir toplumda yasaklanmış bir davranış olarak karşımıza çıkabilmektedir. Yeryüzündeki bütün toplumların kendine has kültürleri vardır. Bu kültürler arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da vardır (Sancar, 2015).

Kültür kavramı, dörtlü bir tipoloji çerçevesi içerisinde şöyle açıklanabilir (Sancar, 2015);

- Kültür zihni ve bilişsel bir kategoridir. Genel bir zihniyetin parçası olarak mükemmellik fikrini taşır
- Bir toplumdaki bilişsel ve ahlaki gelişme durumunu anlatan kolektif bir kategoridir.
- Kültür bütünlüyci ve somut bir kategoridir. Bir toplumdaki, entelektüel çalışmaların ve kolektif sanatların bütünü adlandırır.
- Kültür toplumsal bir kategoridir. Toplumun yaşam biçimini ifade etmektedir.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Kültür çatışması kuramı, ilk olarak Amerika'da artan suç sayılarından göçmenleri sorumlu tutmak için ortaya atılmıştır. Fakat sonrasında bu bakış açısının yanlış olduğu ortaya konmuş ve Thorsten Sellin tarafından, Sellin kuramı geliştirilmiştir (Karasu, 2012). Buna göre bir göçmen kendi anavatanında ve göç ettiği ülkede olmak üzere iki kültürlü bir yapı içerisinde. Göçmenlerin temel kişiliği kural olarak anavatanlarındaki toplumsallaşmayla oluşmuşsa da geldikleri ülkenin standartlarına yaklaşmak için yeni toplumla uyumlulaşma ihtiyacı hisseder. Ancak, bireydeki bu iki kültürün birbirini dışlamaya çalışması noktasında kültür çatışması meydana gelmektedir. Kültür çatışması kuramına göre, kültür çatışması yaşayan göçmenler, etnik azınlıklar ve yabancı işçiler suç işlemeye daha yakındır (Sancar, 2015). Kültür çatışması kuramı, sadece göçmenler, yabancılar ve etnik hazırlıklar bakımından sınırlı bir şekilde ele alınmıştır (Karasu, 2012).

Kültür çatışmasını doğuran nedenlerin başında benlik saygısı gelmektedir. Birey üst kültüre mensup diğer bireyler tarafından bir saygı veya adalet görmediğinde kendi öz savunma mekanizması devreye girmektedir. Kişinin dış çevreye karşı kendini korumacı bu yaklaşımı aynı zamanda dış çevreye bir tepki olarak da yansımaktadır.

Kültür çatışmasının nedenleri arasında sosyal umutsuzluk ve gelecek endişesi gelmektedir. Birey, üst kültüre mensup bireylerin sahip olduğu maddi değer ve imkânlarla kendi durumunu karşılaştırdığında alt kültürün bir mensubu olarak bunlara sahip olamamanın verdiği gerilim beraberinde alt kültür ve suç olgusunun bireyde bütünleşmesine neden olmaktadır (Rummel, 2019).

IV. BÖLÜM: ALT KÜLTÜR KAVRAMI

4.1. Genel Bilgiler

Suçlu ve suçlu alt kültürler endüstrileşmiş toplumlarda uzun bir geçmişe sahiptir. Herman ve Julia Schwendinger 16. Yüzyılda başlayan toplumsal değişimlere, suçlu türleri de dâhil olmak üzere ergen alt kültürlerinin kökenlerini izler. Geleneksel ekonomik ve sosyal ilişkiler, kapitalizmin ve Batı Avrupa'da Sanayi Devrimi'nin gelişiyile büyük ölçüde değişmiş, çok sayıda işsiz insanı uyandırarak ve toplulukları, aileleri ve diğer ilkel gruplara zarar vermişlerdir. Geleneksel el sanatlarından ve topluluklardan uzaklaştıkça, binlerce kişi kırsal alanda dolaştı, araziden ellerinden gelenin en iyisini yaparak ya da yolcuları mağdur ederek varlığını sürdürdü. Suç da dâhil olmak üzere her ne şekilde olursa olsun hayatta kalmak için “Tehlikeli sınıflar” nihayet şehirlere yerleşti. Suç alt kültürleri ve örgütsel ağlar genellikle bu koşullar altında gelişti. Toplumsal değişmeler, sanayileşme, endüstrileşme, şehirlerde ki nüfus artışı oluşan tehlikeli sınıflar şehirlere sızdı ve suç alt kültürü hızlıca gelişim göstermiştir (Jenks ve Demirkol, 2007).

Schwendingers, suç alt kültürlerinin, kapitalist değerler ve onların eşlik eden normları ve çıkarları olan bireycilik ve rekabetçilik, iktisap ve sömürücü olma gibi yapısal değişimler ve kapitalistler ve yeni ortaya çıkan ulus-devletler arasında bu süreçte gelişen ilişkilerin sonucu olarak geliştiğini vurgulamaktadır. Bu Marksist yorumlamanın dayandığı pek çok olgu genel olarak kabul edilirken, ekonomik ve politik sistemlerin dikkatli tarihsel analizi ve sonuçları basit veya açık bir yoruma karşı uyarıda bulunmaktadır. Küresel olgular ile suç ve suçluluk arasındaki bağlantıya her zaman tarihsel, kültürel ve sert tarihsellikten kaynaklı yerel durumlar aracılık eder. Schwendingers suç alt kültürlerinin oluşmasında kapitalist değerler normları, çıkarlı olan bireycilik rekabet ortamı sömürülme durumlarından oluştuğunu vurgulamıştır. Kapitalistler yeni ortaya çıkan ulus devletleri arasında bu süreç daha da hızlanmıştır. Küresel olgular tarihsel değerler durumlarda bu duruma neden olan etmenler arasında bulunmaktadır (Schwendinger and Schwendinger,1970).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

James Coleman ve arkadaşları (1974), Amerika genelinde gençlik kültürünün yükselişi ve yayılmasıyla ilişkili daha yeni toplumsal değişimleri şöyle açıklamaktadır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Bebek Patlaması Dönemi (Baby Boomers) yaşanmış ve gençlerin refahı artmıştır. Ekonomik refah, büyük bir ekonomik güç ile büyük bir gençlik pazarı yaratmak için birleşmiştir. Aynı zamanda, gençler okulda daha fazla zaman geçirmiş ve bu nedenle işgücüne girmeleri gecikmiştir; aynı zamanda ev kadınlarında çeşitli işlerde çalışmaya başlamasıyla annelerin gençler üzerindeki etkinlik ve kontrolü azalmıştır. Gençlerin bulunmadığı büyük organizasyonlarda yetişkinler giderek daha fazla istihdam edilmiştir. Gençlik pazarına daha fazla ve daha fazla yer veren kitle iletişim araçları büyük ölçüde genişlemiştir. 20. Yüzyılın sonlarında, bu geniş toplumsal değişimlerin her biri daha belirginleşmiş ve bu gözlemlerin yapıldığı durumdan çok daha fazla etkilenmiştir. Gençlerin istihdam edilmemesi, teknoloji pazarında gençlere üretilen ürünlerle ulaşılması Amerika genelinde gençlik kültürü yükselişini ve gelişimini etkilemiştir (Jenks, C. & Demirkol, 2007).

Batı Avrupa gençlik kültürlerinin kökenleri ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gençlik kültürünün aksine Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çin gençlik çetelerinin gelişimini, eski gizli toplum geleneklerine ve Çin'deki 17. Yüzyılın sonlarında ortaya çıkan daha yeni Triad toplumlarına ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki muadillerine kadar izler. Hoşnutsuz Çinli yetkilileri ve yabancılaşmış yoksulları temsil eden siyasi gruplar olarak kurulan bu gruplar başlangıçta vatanseverliği, dürüstlüğü ve kardeşliği birincil değerler olarak vurguladılar. Bununla birlikte, onların gizli doğası kumar, fuhuş ve opium dens gibi gizli faaliyetler için elverişliydi. Bu etkinliklerde Triad toplumları arasındaki rekabet genellikle şiddete yol açtı. Siyasi iktidarın sağlanamaması, gasp, soygun, uyuşturucu kaçakçılığı ve diğer ciddi suçlara karışan suç örgütlerine daha da dönüşmesine yol açmıştır (Jenks, C. & Demirkol, 2007).

1950'lerin sonuna kadar Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Sokak çeteleri, 1950'lerin sonuna kadar Birleşik Devletler 'de oluşmadı, ancak göçmenlik yasalarının değiştirilmesinin daha çok Çinlinin ülkeye girmesine izin vermesiyle, on yıl boyunca sayıları önemli ölçüde arttı. Yabancı ve Amerikan doğumlu gençler arasındaki çatışma,

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

bazı ciddi suçlu olan çetelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur)Bellair and McNulty, 2009). Amerika’nın içerisinde varlık gösteren Çin kökenli vatandaşların bu topluma ve kültüre yabancılaşması kaçınılmaz bir olgudur. Bu da pek çok sorunu beraberinde getirmiştir. Yabancılaşma, adapte olamama, farklı bir toplum içerisinde varlık sürdürme kapsamında da alt kültürün oluşumu söz konusudur.

Suçlu alt kültürlerin kökenleri antik dönemde yaşanabilirken, bunların modern varyasyonlarının oluşumu ve evrimi, makro düzeydeki daha acil gelişmeler açısından açıklanabilir. Bu gelişmelerden bazıları, esas olarak ırkçı veya etnik değişimlerden ziyade çete üyelerinin devam eden faaliyetlerine ve çıkarlarına ya da sosyal değişimleri süpürmeye yöneliktir. Bu etkilerin doğası, James Short, Fred Strodbeck ve arkadaşları tarafından incelenen bir uyuşturucu kullanan grup tarafından gösterilmiştir Bu çete kendi özgün alt kültürünü geliştirdiği için gözlemlendi. "Hap Poppers" inin alt kültürü, araştırma ekibine tanidikça, daha önce çatışmaya yönelmiş daha büyük bir çete ile olan ilişkilerinden yola çıkarak evrim geçirdiler (Short, Tennyson and Howard, 1963). Çeteler kendilerinden önce var olan veya halen varlık gösteren çetelerden etkilenmekte ya onlarla birlikte faaliyet göstermekte ya da benzer nitelikte kendi başlarına bağımsız olarak faaliyet göstermektedirler. Gruplar kendilerine özgü nitelikler ve özellikler belirler kendi içlerinde değer ve norm oluşturmaktadırlar (Bellair and McNulty, 2009).

Hap Poppers uyuşturucu ile meşgul olma ve büyük çetenin daha savaşçı faaliyetlerine katılmayı reddetmeleri, karşılıklı anlaşmayla geri çekilmelerini ve izolasyonları artırmayı sağlamıştır. Araştırmacılar, uyuşturucu tüketiminin normatif olarak onaylanmasıyla tanımlanan alt kültürün evrimini gözlemleyebildiler. “Yükseklere” yükselen bir değer ve etki altındayken kendilerine gelen “çılgın” şeylere karşılıklı ilgi, ilaçların ikincisi, özellikle grup üyeleri içinde efsanevi oldu. Çetenin üyeleri bir araya geldiğinde nostalji ve mizah ile anlatıldı. Bu çetenin alt kültürü, iyi gelişmiş bir çatışma alt kültürüne katılan diğer çetelerinkiyle keskin bir tezat oluşturuyordu (Short, vd., 1963).

4.2. Alt Kültür Kavramı

Alt kültür, bir toplumda egemen olan kültürden, değerler, normlar ve davranışlar olarak farklılık oluşturan toplumda, hâkim kültürün içinde olan fakat kendini hâkim kültürden soyutlayarak kendine özgü bir yaşam tarzı geliştiren grupların oluşturdukları yapı olarak tanımlanabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde “Alt kültür; azınlıklar, göçmenler, etnik gruplar, kentsel ve kırsal kesimler, mesleki yapılanmalar, gençlik kümelenmelerini içine alan gibi çok geniş bir yelpazede ele alınabilir (Yıldırım, 2015).

Alt kültür, var olan kültür yargılarından farklılık göstermektedir. Bu bakımından alt kültür kavramı, kültürün oluşturduğu değer yargıları olan normlar ve davranışlardan farklılık gösterir. Alt kültür, kendine özgü yaşam standartları olan grupların, kişilerin oluşturduğu alt kültür kavramının kapsamını oluşturmaktadır (Tanrıkulu, 2015). Alt kültürler, varlık gösteren kültür kavramı altında, kendi tarzları, üslupları olan kültür tarzlarıdır. Alt kültürleri oluşturan gruplar arasında, göçmenler, azınlıklar, kentsel ve kırsal kesimler, gençlik kümeleri, etnik gruplar, mesleki yapılanmalar ve örgütlenmeler şeklinde alt yapıları oluşturan gruplar yer almaktadır.

Bir ülkenin farklı coğrafi bölgelerinde farklı kültürler ortaya çıkabilmektedir. İşte bu genel kültür içindeki farklı birimlere ve sentezlere, yukarıda da belirtildiği gibi alt kültür adı verilmektedir (Tanrıkulu, 2015).

Alt kültürler arasındaki temel farklılık, kültür içindeki norm ve değerlerden kaynaklanmaktadır. Geleneksel, endüstrileşmemiş ve dünya ile daha az bütünleşmiş toplumlarda bu farklılık az, endüstrileşmiş ve gelişmiş toplumlarda daha fazla olmaktadır. Örgüt içerisinde genel kültürün bazı birimlerde farklılaşması sonucunda alt kültürlerin meydana gelmesi, genel kültür için bir tehlike teşkil etmemektedir. Birbirinden farklı her alt kültür genel kültürle uyumludur (Tanrıkulu, 2015).

Alt kültürler, arasındaki farklılığa rağmen her parçası birbiriyle anlamlı bütünler oluşturup birbirini tamamladığından bu farklılıklar ortak bir senteze yönelip, genel kültürü ortaya çıkartmaktadır. Her alt kültür, kendine özgü yaşam biçimi, değerleri,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

normları, tutum ve davranışları olmasına rağmen, genel kültürün bazı hâkim değerlerini de kapsamaktadırlar (Tanrıkulu, 2015).

Alt kültür, en genel anlamda, egemen kültür içinde, bazı genel kültürel normlara uyum göstermekle birlikte, kendilerine özgü davranış kalıpları geliştiren grupları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bunlar, etnik, dinsel, cinsel azınlıkların oluşturduğu topluluklar olabileceği gibi, ortak değerler çevresinde bir araya gelen gruplar da olabilirler. Alt kültür kendilerine özgü davranışları olan kişilerden oluşmaktadır. Alt kültürü oluşturan kişilerin kendilerine özgü değer yargıları ve normları bulunmaktadır. Etnik, dinsel, cinsel, sosyal anlamda ki grupların oluşturmasına benzer olarak ortak değerleri olan gruplarda kendi alt kültürlerini oluşturmaktadırlar.

Örneğin; popüler müzik üzerine yapılan ilk çalışmalardan itibaren, gençlik, burjuva kültürünün değerlerine direnebilen ve kendi davranış kalıplarını üretebilen bir alt kültür olarak tanımlanmış; popüler müzik pazarıysa gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri bir alan olarak değerlendirilmiştir. Egemen değer yargılarına direniş ve yeni, özgün davranış kalıplarının oluşturulması, alt kültürlerin tanımlanmasında belirleyici rol oynamaktadır. Bu açıdan, alt kültür incelemelerinde, günlük eylemler politik bir çerçevede yorumlanmakta ve toplumsal faaliyetler, hâkim toplumsal düzene karşı direniş biçimleri olarak değerlendirilmektedir. Alt kültürlerin tanımlanmasında egemen değer yargılarına direniş, yenilikçilik, özgünlük anlamında ki davranışlar alt kültürün oluşumunda etkili olmaktadır. Alt kültürler hâkim toplumsal düzene karşı olmakla beraber bu düzen içerisinde farklı oluşumlar gerçekleştirme gayreti içine girmektedirler (Tanrıkulu, 2015).

Alt kültür kavramı, ikincil ya da önemsiz anlamına gelmemektedir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi bir farklılığı vurgulamaktadır. Türkiye'de çok sayıda alt kültür bulunmaktadır. Bölgesel, yöresel veya etnik temelde var olan bu alt kültürlerin esasında Türk kültüründen çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Anadolu'da bin yıldır birlikte harmanlanmış ise bir gerçek olarak ortada durmaktadır. Alt kültür kavram olarak farklılığı nitelemektedir. Türk kültüründe de pek çok alt kültür oluşumundan söz etmek

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

mümkündür. Bu bakımdan alt kültür ve kültür kavramı olarak ele aldığımızda, bu iki bağlamda birbirinden ayırıştırıcı belirgin farklılıklarının olmadığını söyleyebiliriz.

Alt kültür denince akla sadece toplumun belli bir kesimini oluşturan dini veya etnik gruplar gelmemelidir. Alt kültürler, kendi kültür yapısından farklı olan tüm gruplardan kendisini soyutlamaktadır. Mesela, dünyada pek çok farklı ülkede gençlerin, farklı etnik yapıların meydana getirdikleri değişik alt kültürler vardır. Çok küçük çerçevede düşünüldüğünde ise üniversite kampüslerinde veya uyuşturucu madde istimal eden kişiler arasında da alt kültürleri görmek mümkün. Alt kültürler temelde, bireysel reaksiyon ve kendini ifade etme biçimini grup olarak sergileyerek içinde buldukları egemen kültürün norm ve ilişkileri haricinde, kendine has ahlaki derinliği, iletişim şeklini ve sanatsal eylem biçimlerini oluştururlar. Fakat bazı grupları alt kültür olarak tanımlanabilmesi, onların belli bir topluma nispet edilmesiyle izah edilebilir. Diğer bir ifadeyle bir alt kültür, belirli bir bünyede konumlanmasıyla bir mana ifade eder. Toplumun genel yapısı ile uyum sağlamayan her grupsal eylemi bir nevi alt kültür olarak tanımlamak yanlış sayılmaz (Yıldırım, 2015).

Alt kültürler sadece toplumda ki belirli bir kısmı kapsamadıkları gibi dini ve etnik grupları da kapsamamaktadır. Alt kültürler, kendi bünyelerine uyum sağlamayan kültür yapılarından kendilerini farklılaştırmakta ve soyutlamaktadır. Dünyadaki oluşumlarına bakıldığında gençlerin oluşturduğu farklı etnik grupları içinde barındıran alt kültür yapılanmaları bulunmaktadır. Küçük ölçekli alt kültürlere baktığımızda ise üniversitelerde uyuşturucu madde istimali eden kişilerin alt kültür türlerinde bulduklarını gözlemlemekteyiz. Alt kültürler özellikleri bakımından egemen kültürün değer ve normlarından farklı olarak, kendilerine özgü ahlaki değer ve özellikleri bulunan, iletişim şekilleri ve sanatsal faaliyetleri bakımından farklılıklar gösteren gruplardan oluşmaktadırlar. Toplum içerisinde ki genel yapısı, değerleri, normları, faaliyetleri bakımından alt kültürler farklılıklar göstermektedir (Güldü ve Kart, 2009).

Alt kültürler sadece belirli bir kitleye hitap etmemektedir. Alt kültürler kendi kültür yapılarından farklı gruplardan kendini soyutlamaktadırlar. Alt kültürün Dünyada

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ki örneklerine baktığımızda gençlerin farklı etnik yapılarını oluşturduğu değişik alt kültürleri görmekteyiz.

Alt kültürler temelde norm ilişkileri içinde kendine has ahlaki derinliği, iletişim şeklini ve sanatsal eylem biçimlerini oluşturmaktadırlar. Toplum içerisinde ki genel yapı ile uyum sağlamayan, farklılıklar gösteren her grupsal eylem ve faaliyeti alt kültür olarak tanımlayabiliriz.

Literatürde alt kültürle ilgili çalışmamalar 20. Yüzyılın ortalarından itibaren ağırlık kazanmaya başlamıştır. Alt kültürle ilgili en önemli çalışmalardan biri Albert Cohen'in alt sınıflara mensup gençlerin üzerinde geliştirdiği teoridir. Cohen, alt kültür içerisinde yetişen toplumdaki genç bireylerin suçluluk duygusuyla yaşadıklarını dile getirmektedir. Cohen teorisini "Delinquent Boys" Suçlu Çocuklar" adlı kitabında (1955) alt kültüre mensup suçlu çocukların diğer çocuklardan yalnız eğitim fırsatları açısından değil, başka pek çok bakımından da farklı olduklarını ortaya koymaktadır (Akt., Öter, 2005).

Alt kültür çalışmalarıyla ilgili bir başka önemli çalışma ise, Stuart, Hall ve Tony Jefferson, (1993) İngiltere de ikinci dünya savaşı sonrası Britanya gençliğinde meydana gelen alt kültürleri inceledikleri çalışmadır. Araştırmacılar, Ritüeller Boyunca Direniş, Savaş Sonrası Britanya'da gençlik alt kültürlerinin ortaya çıkışını ve bunun sosyo-ekonomik nedenlerini değerlendirmişlerdir (Akt., Öter, 2005).

ABD'deki alt kültürlerle ilgili önemli bir çalışmayı da William Julius Wilson, (1987) yapmıştır. Wilson, ABD'de kalıcı bir alt sınıfın ortaya çıktığını savunmaktadır. Wilson, suçlu alt kültürler üzerine yaptığı araştırmalarda, suçluların çete üyeliğindeki değişiklikleri belgeleyerek bunun sınıfsal bir değer yarattığını gözlemlemektedir (Akt., Yapar, 2012).

4.3. Gençlik Alt Kültürü

Hızlı toplumsal dönüşümlerin yansımalarından en çok etkilenen kesimlerin başında gençler gelmektedir. Toplumsal değişim ve dönüşümler karşısında kendi özgün tutumunu geliştiren gruplar gençlik alt kültürünün oluşumunu sağlamaktadır. Türkiye'de 1980'li yılların ortalarından itibaren yaşanan hızlı değişimler, gençlik üzerindeki değişimi önemli ölçüde etkilemiştir. *Bilgisayar kuşağı*, *90'lar kuşağı* gibi isimlerle adlandırılan bu gençlik kuşağı, toplumsal değişimle yeni gençlik alt kültürünü ortaya çıkarmıştır. 1990'lı yıllarda bilgisayarların hızla yayılmasıyla birlikte, gençlerin atari oyunlarına ilgisi, özel televizyon kanallarının ortaya çıkmasıyla beraber farklı müzik kitlelerinin oluşumu ve pop müzik sanatçılarının ortaya çıkması ve dışa açılan Türkiye'nin turizm sektörünün de gelişmesiyle birlikte farklı tarzlarda giyim ve eğlencenin gençler içerisinde yayılması, büyük şehirlere doğru yaşanan hızlı göçler gençlik alt kültürlerinin oluşmasını sağlamıştır (Doğan, 2018).

Gençlik alt kültürünün üç temel özelliği bulunmaktadır. Bunların en önemlisi bu alt kültürün yenilikçi oluşudur. Gençlik kültürü çevresel özelliklerden etkilenerek sürekli bir değişim ve dönüşüm (evrim) geçirmektedir. İkincisi, toplumsal değişimin en belirgin özelliği gençliğin değişimiyle ortaya çıkmaktadır. Gençlik alt kültüründe meydana gelen değişimler, toplumsal değişimin öncüsü olarak topluma yön veren bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin İngiltere'de İkinci Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen işçi sınıfının oluşumunda Britanya'daki gençlik alt kültürlerinin önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir (Hall ve Jefferson, 1993).

Phil Cohen (1972), 1970'lerin başlarında Doğu Londra'nın gençliğini inceleyerek, iki farklı gençlik alt kültürünün kendi toplumlarında meydana gelen değişikliklere nasıl tepki gösterdiğini belirlemek için acil ve geniş bağlamı araştırmıştır. Mod reaksiyonunun yeni refah ideolojisi olduğunu ileri sürmüş, bireylerin elinde bulunan paralarını nasıl harcayacaklarını öğrenme isteğinden kaynaklandığını belirtmiştir. Buna karşılık, dazlaklar (skinhead) daha geleneksel işçi sınıfı topluluğunu geri bıraktı. Her nesil, iş bulmaya veya işsizliğe uyum sağlamaya çalışır. Fakat 1920'lerden sonra on yıllar boyunca çok farklı ekonomik koşullar vardı. Cohen, gençliğin kendi özel koşullarıyla

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

başta çıkma ve toplumun baskın değerlerine direnme aracı olarak kültürel bir üslup geliştirdiğini savunmuştur. Bu oyuncular, sınıf mücadelesinin standart taşıyıcıları olarak gençlik sınıfını çalışıyorlar. Gençlerin toplumu değiştirmek için yapabilecekleri çok az şey vardır; fakat direniş, farklı gençlik kültürlerinin kıyafetleri, saç kesimleri, müzikleri ve dilleri ile gösterilebilen öznel bir memnuniyet sunar. Cohen, bu tarzların anlamsız olmadığını, ancak anlamıyla derin katmanlara sahip olduğunu iddia etmektedir (Demirbaş, 2016).

4.4. Alt Kültür ve Suç İlişkisi

Alt-kültür kuramı, özellikle kentteki çeteler ve gençlerin suça eğiliminin nedenlerini bulmayı amaçlar (Karasu, 2012). Toplum içinde varlığını gösteren dışlanmışlık, yabancılaşma ve hoşnutsuzluk kentle bütünleşmenin önündeki engellerdir. Bu engeller kentle bütünleşmeyi engelleyerek kentin içinde alt kültürlerin oluşmasına neden olur. Almanya'da Türklerin, Fransa'da Magriplilerin, ABD'de Hispaniklerin oturduğu dışa kapalı, kültürel olarak kendisini besleyen, kentle bütünleşemeyen mahalleler, bu alt kültürlerin gelişim alanlarıdır. Bu alt kültür içindeki gençler daha çok şiddet ve suça itilmekte ve kendi içlerinde, akranlarını suça teşvik etmektedirler.

Alt-kültür, alt ve orta sınıf kültürlerinin çatışmasının bir sonucudur (Gastil, 1973). Alt sınıfa mensup çocukların amaçları, yaşam biçimlerini hiçbir zaman ulaşamayacakları daha iyi standartlara çıkarmaktır. Fakat alt sınıf üyesi bir kişi, orta sınıftaki bir kişinin sahip olduğu iyi yaşam standartlarına ulaşamaması düşüncesi ile suç işlemekte ve suça karışmaktadır (Shoemaker, 2018). Bu kuramın içinde yer alan şiddet alt-kültürü kuramı, toplumda yer alan alt kültürlerin şiddeti meşrulaştırdığını, hatta desteklediğini iddia etmektedir. İtalya, Yunanistan ve Türkiye gibi ataerkil toplumlarda işlenen namus cinayetlerinin meşru görülmesi bu kuramı doğrulamaktadır (Karasu, 2012). Kuram olarak alt kültür, çetelerin gençler üzerinde ki suçluluğa karışma oranlarını, eğilimlerini inceleyerek bulmayı hedefler.

Toplum içindeki dışlanma, yabancılaşma, hoşnutsuzluk ve kentle bütünleşememe kent içinde alt kültürlerin oluşmasına neden olmaktadır. Toplumda ki alt kültürlerin,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

şiddeti desteklemesi ile toplumda şiddet alt kültürü ortaya çıkmaktadır. Bu kapsam da ataerkil toplumlarda işlenen namus cinayetleri, şiddet alt kültürü kapsamında değerlendirilmektedir (Tanrıkulu, 2015).

Alt kültür, daha büyük referans kültürünün bir türevi olsa da farklılık göstermektedir. Bu terim, bazı bireyleri ve grupları, daha geniş toplumlardan ya da daha geniş kültürel sistemlerdeki insanlardan ayıran normlar, değerler ya da çıkarların paylaşılmış sistemlerini ifade etmek üzere kullanılır. Yaygın örnekler arasında, gençlik alt kültürleri, etnik alt kültürler, bölgesel alt kültürler ve belirli mesleklerle ilişkili alt kültürler veya suçlu davranış modeli gibi özel çıkarları paylaşan insanlar arasında gelişen alt kültürler bulunmaktadır (Tanrıkulu, 2015).

Bununla birlikte araştırmacılar, belirli bir kategorinin (yaş, etnisite, ikamet yeri, meslek) veya davranışın (damga toplama, suç veya suçluluk üyeliği), alt kültürü tanımlamak için yeterli olmadığını belirtmektedirler (Tanrıkulu, 2015).

Bu terimler, suçlu veya suçlu alt kültürler veya davranışları destekleyen normlar, değerler ya da çıkar sistemleri anlamına gelmektedir. Yasa yada suçlu olarak tanımlanmış olan birçok davranış, birçok suçlu alt kültürü ile ilişkilidir. Bu alt kültürlerin normları, değerleri veya çıkarları belirli suç eylemlerini sınırlı sayıda destekleyebilir (Tanrıkulu, 2015).

Bununla birlikte, tüm suç alt kültürleri bu özellikte değildir. Bazıları, birkaç tür suç davranışını kucaklayan basit bir fırsatçıdır. Bu yüzden alt kültür suçlarında uzmanlaşmak nadirdir.

Suçlu alt kültürleri tipik olarak çok çeşitli yasadışı davranışlarla ilişkilendirilirken, suçlu gruplar ve alt kültürler arasında grup normlarının, değerlerinin ve çıkarlarının doğası ve gücünde büyük farklılıklar vardır. Suçlu alt kültürler yasadışı davranışlarla ilintilidir. Suçlu gruplar ve alt kültürler arasında suça karışma bağlamında farklılıklar bulunmaktadır (Ergül, 2012).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Dahası, suçlu davranışlarının bu faktörlere atfedilebileceği boyut sorunludur. Suç çetelerinin suçlu davranışları, grup normları yerine grup süreçlerinin işleyişinden kaynaklanmaktadır. Grupların normatif özellikleri büyük ölçüde değişmektedir. Ancak en suçlu çete bile grup hayatının nispeten az bir kısmını, suçlu davranışlarının peşinde tutar. Suçlu davranışları, suç çetelerinin grup içerisindeki işleyişlerinden kaynaklanmaktadır (Clarke and Jefferson, 1973).

Genellikle alt kültürler, normatif emir koleksiyonlarının ortak bir değerle ilgili kuramlarıdır. Uygulamalar tek bir değere yönelik normlardan (örneğin, “maço”, “cool” veya bir şekilde olağanüstü yetenekli) daha fazladır. Ayrıca, belirli bir alt kültürle ilişkili bireyler diğer alt kültürlerle de ilişkili olma eğilimindedir. Alt kültürel normların ve değerlerin içerisinde birden fazla farklı özellik göstermektedir. Alt kültürle bağlantılı olan kişiler, farklı alt kültür gruplarıyla da ilişkilidir (Hall and Jefferson, 1993).

Analitik amaçlar için alt kültürler ile alt kültürün normlarını, değerlerini ve çıkarlarını paylaşan belirli bireyleri ve grupları birbirinden ayırt etmek önemlidir. Suçlu bir çete üyesi, belirli bir yerdeki belirli bir alt kültürün tek taşıyıcısı olabilirken bazı alt kültürler birçok çeteyle paylaşılır (Cohen, 1997). Çatışma alt kültürleri, (örneğin, bireysel ve grup statüsünün) bu değerleri destekleyen normların savunulmasıyla ilgili değerleri içerdiği için rakip savaş çeteleri tarafından da paylaşılır. Hırsızlık ve diğer maddi suç türlerine yönelik alt kültürler, belirli gruplar ile ilişkili oldukları ölçüde değişir. Bazı mülk suçları, başarılı olabilmeleri için organizasyon ve faaliyetlerin koordinasyonunu gerektirir (Cohen, 1997).

Hırsızlık ve diğer soygun türleri, yine de bu tür davranışları destekleyen, alt kültürü paylaşan bireysel suçlular tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Çoğu uyuşturucu kullanan alt kültür bireyleri, alt kültürel oryantasyonun uyuşturucu tüketimine yönelik olması nedeniyle çatışma alt kültürlerinden belirli gruplara daha az yönelme eğilimindedir. Bu yönelim, grup içindeki birçok uyuşturucu kullanıcıları ile paylaşılabilir. Alt kültür, belirli bir gruba ilgili deneyimlere yöneldiği ölçüde uyuşturucu kullanan gruba özgü olabilmektedir. Suç örgütlü bir çetenin üyelerine ek

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

olarak (örneğin; diğer soygun türleri gibi) bu tür davranışları destekleyen, bir alt kültürü paylaşan bireyler tarafından yapılan bireysel suçlar da vardır (Cohen, 1997).

Alt kültürlerle ilişkili gruplar, genellikle birden fazla ve karmaşık yollarla üst üste gelmektedir. Örneğin, gençlik kültüründen bahsetmek, daha büyük yetişkinlerin egemen olduğu ve kurumsal olarak tanımlanmış bir kültürün alt kültürünü belirtmektir. Benzer şekilde suçlu alt kültürler, hem gençlik hem de yetişkin kültürlerinin unsurlarını içerir. Örneğin, Terry Williams (1989), uzun saatler çalışmış ve Amerikan Rüyasının başarı ideolojisindeki tüm önemli unsurlar olan öz disiplini sürdürmüştür (Cloward, and Ohlin, 2013).

Mercer Sullivan’ın (1989) Brooklyn’deki genç erkeklerin kültürleri üzerine yaptığı araştırmada, suçlu alt kültürler ve daha büyük kültürel sistemlerin etkileşimsel yönünü ele alarak alt kültüre mensup bireyler arasındaki etkileşimin suça teşvik ettiğini belirtmektedir. Sullivan, suçlu genç erkeklerin birbirleriyle etkileşime girdikleri ve gençlik kültürüne katıldıkları zaman suç ortamı oluşmaktadır. Suç ve suçlu alt kültürler hakkındaki araştırma literatürü, büyük ölçüde bu türden çeşitli ve karmaşık ilişkilerin tanımlanması ve analiz edilmesine ayrılmıştır (Sullivan, 1989).

Daniel Glaser, (1956) “*sosyoloji ve antropolojinin temel bir yasası*” adlı eserinde sosyal ayrışmanın kültürel farklılaşmayı yarattığına işaret etmektedir. Daha resmi ve daha ihtiyatlı bir şekilde sosyal ayrılık, alt kültürlerin oluşumu için gerekli fakat yeterli bir koşul değildir. Grupların birbirinden toplumsal olarak ayrıldığı ölçüde, alt kültür oluşumu meydana gelebilir. Glaser, sosyal ayrışmanın kültürel farklılaşmayı oluşturduğunu vurgulamıştır. Grupların farklılaşması farklı nitelikleri taşıması alt kültürü oluşturmaktadır (Glaser, 1956).

Marjinallik, okullarda ve iş piyasalarında etiketleme, damgalama veya önyargısız muamele ile güçlendirildiği zaman, “*düzeltilme sorunları*” büyür. Büyük şehirlerin şehir içi gecekondu mahallelerindeki birçok suçluluğun ortak ekolojik konumu ve bu suçların okullarda bir araya gelmesi, “*etkili etkileşim*” için bir ortam sağlamaktadır. Okullarda gecekondu mahallelerinde gruplaşan alt kültürler sosyal alanlarda bu faaliyetleri

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

aktarmakta ve yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Sonuç genellikle, suçlu gençlik çetelerinin oluşmasıdır (Dolu, 2010).

Gençlik çetelerinin evrensel olarak, üzerinde anlaşılmış bir tanımı yoktur. Ancak kuramsal amaçlar için çete üyeleri zaman içinde belirli bir düzenlilikle bir araya gelen grup olarak tanımlanmaktadır. Benzer şekilde organizasyonel özellikler grup olarak belirlenir. En önemlisi, çeteler yetişkin destekli gruplar değildir. Gençler ve geleneksel yetişkinler arasındaki ilişkilerin doğası, çeteler ve diğer gençlik grupları arasındaki en önemli farktır. Çete üyeleri geleneksel kurumlara daha az bağlıdır ve bu nedenle kurumsal kontroller çete olmayan gençlikten daha az kısıtlıdır. Grup başarısı, tahsis ve savunma süreçlerinin, çeteler arasındaki suçlu davranışlarına yol açması, yetişkin destekli gruplar arasında olduğundan daha olasıdır.

Merton tarafından ortaya atılan ve toplumsal engellemelerin veya fırsatların bloke edilmesinin sonuçlarına dikkat çeken gerilim kuramı, özellikle *“ekonomik açıdan dezavantajlı olan veya alt sınıfa mensubu bireylerin, varlıklı veya statülü kesimlerle eşit imkânlarla sahip olamamalarından dolayı, üst sınıfa yükselebilmek için gayretlerinin önemli ölçüde gayri meşru yolların denenmesi ile gerçekleştiği”* düşüncesine dayanmaktadır (Merton, 1949). Bu kuramın suç olgusunu bireysel farklılıkları göz ardı ederek büyük ölçüde alt-sınıfa özgü bir fenomen olarak ele alması ve beyaz yakalı suçları göz ardı etmesi şeklinde görülmektedir. Alt sınıfa mensup ailelerin çocukların, orta ve üst sınıfa geçişleri sağlayacak yeterliliklerinin olmaması ve toplumsal otorite ve kurumlar ile sağlıklı iletişim kuramaması onları suça itmektir (Merton, 1949).

Alt sınıftaki bireylerin uygun yaşam standartlarına erişememeleri, zorlu yaşam şartları bu kişilerin suç işleme ve suça yönelme oranlarını arttırmaktadır (Güllü, 2014).

Diğer önemli teorik yaklaşım Cloward ve Ohlin'in suçu, statü atlamasının engellenmesine dayalı olarak gördüğü *“Fırsat Kuramı (Opportunity Theory)”* teorisi. Suç olgusunu, alt kültür grubu yaklaşımı içinde ele alan ve Merton'un yaklaşımlarından etkilenen bu teoriye göre toplumsal engellenme öfke duygusu merkezli bir suç eğilimine neden olmaktadır. Alt sınıf vurgusunun çok olması, orta ve üst sınıf suçluluklarını göz

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ardı etmesi, temelde bu teorilerin en önemli eleştirisi aldığı noktalardır. Modern toplumda artık alt sınıfların informal ve yarı informal kanallar ile farklı, orta ve üst toplumsal sınıflar ile ilişki içerisinde bulunduğu gerçeği suçu sadece alt sınıflara indirgeyerek ele almaya çalışan bu yaklaşımların açmazlarından biridir (Akt., Güllü, 2014).

Akers (1996), alt kültür ve suç ilişkisini irdelerken “toplumsal sapkınlık” kavramını ele almış ve alt kültüre mensup insanların suç işlemelerinin, ait oldukları topluma mal edilemeyeceğini belirtmiştir. Bununla birlikte toplum içerisinde var olan bir takım normların bireyi suça itebileceğine değinmektedir. Akers, bir toplum içerisindeki suçu teşvik edici ya da bir suç fiilinin o toplumda farklı algılanmasını “*Toplumsal Sapkınlık*” olarak nitelendirmiştir (Akers, 1996).

Sampson ve Wilson (1995), çalışmalarında şehir hayatı, etnisite ve suç ilişkisini ele almıştır. Araştırmacılar Newyor gibi ABD'nin Metropol kentlerinde siyahilerin işledikleri cinayet gibi suçların beyazların işledikleri suçlarla karşılaştırıldığında 1/131 kadar düşük kaldığını gözlemlemiştir. Ancak siyahilerin öldürülme olasılıklarının beyazlardan 29 kat daha fazla olduğu istatistiksel verilerle (Amerika Birleşik Devleti Adalet Departmanı 1985 istatistikleri) saptanmıştır (Sampson, and Wilson, 1995).

New York, Chicago ve Philadelphia gibi şehirlerde ırksal ayrımcılık daha fazla göze çarpmaktadır. Bu farklılık etnisiteye (ırksal) karşı işlenen suçlarda kendisini göstermektedir. ABD'nin Metropol kentlerinde Afrika kökenli ABD'liler tüm diğer etnisitelerden daha fazla bir biçimde etkilenmekte ve zarar görmektedirler. ABD de de bir siyahi gencin öldürülme riski, bir Bangladeşli (Asyalı) veya bir Meksika kökenli (Güney Amerikalı) gencin öldürülme riskinden daha yüksektir. Çoğu uyuşturucu satıcısı ve hırsız (Beyazlar, Asyalılar veya Güney Amerikalılar), hukuki olarak cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalırken siyahiler için bu durum öldürülmeye kadar gidebilmektedir (Sampson, and Wilson, 1995).

Aynı durum cinsiyet eşitsizliğinde de kendini göstermektedir. Kriminolojik olarak suç eğiliminde siyahi kadınların suçlu görüldüğü, önyargısı toplumda yer almaktadır. Oysaki bir bireyi suça teşvik eden temel nedenler sosyo-ekonomik faktörler olarak

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

değerlendirilmeli, sosyo-ekonomik açıdan güçlü olan bir siyahi vatandaşın, toplumdaki diğer bireyler gibi yaşam sürdüğü, hatta suçun önleyiciliği açısından değerlendirildiğinde daha olumlu yaklaşım sergilediği gözlenmektedir (Sampson, and Wilson, 1995).

Conti (2016) Subcultures. State of the Art and Future Perspectives in Sociology çalışmasında, tüm alt kültürlerin olağan dışı olmamakla birlikte özellikle gençler arasında sosyo-ekonomik sorunlardan kaynaklı, hırs ve yüksek menfaat beklentisinin bir takım sapkınlıkları cesaretlendirdiği görülmektedir (Conti, 2016).

Gençlerin bağlı oldukları değerlerden çok çabuk kopabilecekleri ve sapkın gruplara kendilerini daha yakın hissedebilecekleri görüşü savunulmaktadır. Olağan dışı alt kültürler içinde yaşanan dönemin özelliklerine göre ortaya çıkabilmekte ve diğer kültürlerden çok farklı bir şekilde “ihtiyaç ve menfaat” odaklı yaklaşımla sapkın bir eğilim içerisinde olabilmektedirler. Metropoller veya çıkar amaçlı sapkın dini grupların oluşturdukları yapılanmalar bunlara örnek olarak verilebilmektedir. Olağan dışı alt kültür gruplarının sanata yaklaşımı, bu açıdan ele alındığında dönemsel bir özellik taşımakta ve gelecek öngörüsü çok fazla bulunmamaktadır. Sonuç itibari ile sapkın grupların suç ile ilişkisi incelendiğinde, bunların suçla doğrudan bağlantılı oldukları görülebilmektedir (Conti, 2016).

Shoemaker'in suçluluk teorilerine göre, çocuk suçluluğunda yetersiz düşünme kabiliyeti ve çocukların davranış biçimleri, çocuklar için suçsal sorumluluğu azaltır. Bu nedenle şu ankinden farklı olarak ceza adaleti sistemi ile aynı olmaması gerekmektedir (Conti, 2016). Bu durumda suç ve etnisite arasında net bir bağlantı olamayacağı, suçun daha çok sosyo-ekonomik, psikolojik ve diğer faktörlere bağlı olduğunu belirtmektedir.

4.5. Alt Kültürde Suç Oluşumunu Etkileyen Faktörler

Suçun nedenlerini alt-kültüre bağlayan teoriler belirli alt-kültüre mensup olmanın, kişiyi belirli amaçlara yönelteceğini ve bunlarında da kanunlara aykırı olabileceğini, suç niteliği taşıyabileceğini ileri sürmektedirler (Sokullu-Akıncı, 2002). Alt kültürde suçun

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

oluşumunu etkileyen faktörler arasında belli alt kültürlere bağlı olan kişilerin amaçlar doğrultusunda suç işleme olasılığı varlığı ve suç sayılarının artacağı vurgulanmıştır.

4.5.1. Alt Kültür ve Şiddet İlişkisi

Şiddet olgusu çok yönlü bir olgu olup, psikolojik, ahlaki, sosyo-ekonomik ve hukuki yönleriyle ele alınmaktadır. Şiddet olgusu sınıflandırılırken failin tipine, güdülenmesine, suça yönelme durumuna ve şiddetin kapsamına göre değerlendirilmektedir. Birçok suç teorisinde şiddet, alt kültür, göç, yoksulluk, işsizlik, ayrımcılık gibi faktörlerle bir arada ele alınmakta ve alt kültür ile şiddet arasında doğrudan bir bağlantı kurulmaktadır (Çabuk Kaya, 2006).

Wolfgang ve Ferracuti (1982) tarafından geliştirilen “şiddet alt-kültürü” kuramına göre ise, şiddet eylemi; bireyin yaşam biçimi, sosyalleşme süreci ve kişiler arası ilişki biçimiyle de yakından ilintilidir. Şiddet alt-kültürünün üyesi olan bireyler sorunları çözmeye şiddet kullanmayı tercih etmektedirler ve kendi grup veya akran oluşumları içerisinde suçlu olarak stigmatize edilmezler (Akt., Büyükbayram ve Okçay, 2013). Şiddet alt kültür kuramı kişinin yaşamı, yaşam standartları, sosyalleşme süreci, kişiler arası iletişimi etkili faktörlerdendir. Şiddet alt kültüründe ki bireyler şiddet uygulamaya daha yatkın kişilerden oluşmaktadır (Erlanger, 1975).

4.5.2. Alt Kültür ve Göç İlişkisi

Göçler ve çarpık kent düzeninin suç ve suçluluğu etkileyip etkilemediği önemli araştırma konularından biridir. Bu etkenlerin kültürel ve ekonomik problemler ile iç içe olması, suç olgusunun ortaya çıkmasında önemlidir. Göç, kentlerde sosyal değişimlere neden olan önemli sosyal olgulardan birisidir. Durkheim ve Merton özellikle sosyal değişimin hızlı yaşandığı toplumlarda anomik koşulların ortaya çıktığını bu süreçte değerler, gelenekler ve normlar gibi davranış kurallarının bozulduğunu öne sürmektedir. Bu şartlar altında, kurallara uyma iradesi zayıflamakta ve özellikle genç yetişkin bireyler bu gerilimi azaltmak adına suçluluk gibi bir takım olumsuz davranışlara girebilmektedir. Bu süreçteki toplumsal problemlerin çocuğun anti sosyal davranışına yansımaları açısından

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

bakıldığında; gerilimi yaşayan çocuklarda madde bağımlılığı, mal varlığına yönelik suçları işleme, alt kültür organizasyonlarına dâhil olarak çetelere karışma gibi bir takım yönelimler görülebilir ve çocuk bu yönelimler ile yaşamış olduğu gerilimi hafifletmeyi isteyebilir. İşte burada çocuğun bu gerilimi hafifletme şekillerinden biri olarak anti sosyal davranışlar karşımıza çıkmaktadır (Gönültaş ve Kelebek, 2017).

4.6. Alt Kültür Teorileri

Cezai ve suçlu alt kültürlerin teorileri makro düzey teorilerdir. Amaçları, bu olguların ortaya çıkışını ve toplumsal dağılımını açıklayan politik, ekonomik ve diğer sosyal sistemler hakkında ne olduğunu tanımlamaktır. Bu düzeydeki diğer teoriler, suçlu alt kültürlerle ve genel olarak gençlik alt kültürlerine yerel ve daha geniş topluluk fırsatlarının etkisine odaklanmaktadır. Cloward ve Ohlin (1960)'e göre, sapkın veya suç alt kültürü, üç biçimde ortaya çıkmaktadır (Akt., Nwalozie, 2015).

Walter Miller (1958) alt sınıf kültürünü çete suçluluğuna bağlarken, Richard Cloward ve Lloyd Ohlin (1960) farklı suçlu alt kültürlerin yerel topluluklarda meşru ve gayri meşru ekonomik fırsatların mevcudiyeti ile ilişkili olduğunu saptamışlardır. Gary Schwartz (1987), gençlik alt kültürlerinin doğasını belirlemede yerel toplumun gençlik-yetişkin otorite ilişkilerinin önemini vurgulamıştır.

William Julius Wilson (1987), suç ve suçluluktan ekonomik değişikliklere dair en iddialı teorik argümanı sağlamıştır. Wilson, 1960'larda ve 1970'lerde ABD'de kalıcı bir alt sınıfın ortaya çıktığını savunmaktadır. Suçlu alt kültürleri üzerine yapılan araştırmalar, bu argümanı desteklemekte ve çete üyeliğindeki ilgili değişiklikleri belgelemektedir. Ülkede azınlık durumundaki gençlere sunulan imkânların azlığı, gençlerin yetişkinlik evresinde çetelerle ilişkiye girmelerine sebep olmaktadır. Çete üyeleri genellikle iş sahibi olmak, evlenmek ve istikrarlı bir gelecek için çete üyesi olmuşlardır. Ancak tüm azınlık gruplarda görülen etnik temelli çete oluşumlarına bakıldığında çete yöneticisi ve liderlerinin statülerini koruduklarını, ancak üyelerini suç teşebbüsünde bir araç olarak kullandıkları görülmektedir (Sampson and Wilson, 1995).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Kriminolojide, alt kültür teorisi Chicago Okulu'nun çeteler üzerine yaptığı çalışmalardan ortaya çıkmış ve sembolik etkileşimcilik okulu aracılığıyla, toplumdaki belirli grupların veya alt kültürlerin suç ve şiddete elverişli değerler ve tutumlara sahip olduğunu öne süren bir dizi kuram geliştirmiştir. Yapılan araştırmalar suçluluk düzeyleri bakımından alt kültür içerisinde faal olan bireylerin suça yatkınlıklarının daha fazla olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Öncelikli odak çocuk suçluluğudur çünkü teorisyenler bu suç işleyiş biçiminin anlaşılıp kontrol edilebileceğine inanırsa, genç suçludan alışılmış suçluya geçişi kırar. Bazı teoriler, suçlu faaliyetlerin ekonomik ihtiyaçlar tarafından motive edildiğini düşünürken, diğerleri de sapkınlık için sosyal sınıf mantığını ortaya koyarken, işlevseldir. Suçluluk faaliyetlerinin artışından ekonomik sıkıntılar, sapkın davranışlar oluşturduğunu ve daha çok suça teşvik ettiğini teorisyenler yaptıkları çalışmalarında saptamışlardır (Samson, 1995).

Yapılan araştırmalara göre bu kişilerde, alt kültürler içerisinde ki grupların veya kişilerin suç işleme ve suça karışmaları bakımından suç işleme oranlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Alt kültür gruplarında yer alan kişilerin suç ve şiddet gibi davranışsal değerlere daha yatkın olduğu, suç ve şiddet gibi davranışlarında daha fazla buldukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla alt kültür gruplarında yer alan kişilerin suça karışma ve suç işleme faaliyetlerinde daha çok buldukları gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında bazı alt kültür teorisyenlerinin ileri sürdükleri teoriler genel hatlarıyla aşağıda anlatılmıştır.

4.6.1. Albert K. Cohen ve Alt Kültürel Gerilim Teorisi

Albert Cohen, alt sınıfların suçluluk alt kültürü temelinde, alt sınıf gençlerinin toplumun hedef edindiği kurallara ve değerlere uyum gösterememekten dolayı karşı çıkmaları nedeniyle toplumdan izole olmaları yatmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası yoğunlaşan alt kültürlerin tanımına ilişkin tartışmalar ortaya çıkmıştır. Alt kültür grupları topluma karşı sergilenen uyumsuzluk tutumlarını açıklamak için aracılık yapmaktadır. Bu bireylerin kültürel hedeflere karşı olan düşüncelerinden kaynaklı toplumla aralarındaki

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

farklılığı alternatif araçların arayışına girmekle dengelemeye çalışırlar (Akt., Yücel ve Kara, 2011). Değişik düşünce ve inançları içerdiğinden dolayı ana/hâkim kültürden, farklılıklarından kaynaklanarak “*alt kültür*” veya “*karşı kültür*” olarak kabul edilmektedir. İlk ortaya çıkış yıllarından beri gelişmeler kat etmiştir (Swidler, 1986; Yavuz, 2015).

Cohen’e göre, egemen kültür tarafından övülen değerler, işçi sınıfından gelenlerin yapısal konumları ile çatıştığından dolayı, baskın kültür ile alt kültür arasındaki gerilim, en çok ve hatta ilk olarak okullarda ortaya çıkmaktadır. Merton’un suç olgusu tanımına karşın, Cohen işçi sınıfı gençlerinin orta sınıftaki kişiler ile arasındaki çatışmaların alt kültür nedeniyle oluştuğu vurgusunu yapmıştır. Bu durum, alt kültürün düşüncelerinden, tutumlarından ve sınıf pozisyonlarından genellikle utanç duymalarına neden olmaktadır (Yavuz, 2015).

Albert Cohen, alt sınıflara mensup gençlerin suçluluk alt kültüründen söz eder. Kuramın temelinde alt sınıftan gençlerin, orta sınıfın yani toplumun genelinin benimsediği ve ulaşılması gereken hedefler olarak gösterdiği yerleşik kurallara ve değerlere uyum gösterememeleri dolayısıyla karşı olmaları yatar. Genel kurallara uyum sağlayamayan bu gençlerin pek çoğu, olumsuz davranışlar içinde kendilerini toplumun genelinden farklı görmeye başlamakta, alternatif mekân ve grup arayışına girmektedirler (Yavuz, 2015).

Alt kültürlere ilişkin tartışmalar İkinci Dünya Savaşı sonrasında yoğunlaşmış ve alt kültürün tanımı etrafında bir dizi tartışmalar yapılmıştır. Alt kültür kavramı ile modernleşme süreçlerinin toplumlara yaşattığı derin hayal kırıklığı, maddi yoksunluğa düşenler, bireysel olarak başarısız, toplumsal konum itibarı ile dezavantajlı pozisyona bürünmüş olanların, çaresizce bir çıkış yolu olarak hâkim kültürden uzaklaşmaları anlatılır. Bu kavram, toplumsal alt sınıfları ve düşük statülü bireyleri, sapkın davranışlar sergileyen madde bağımlılarını, toplumda farklı olarak algılanan gençlik gruplarını tanımlamak için kullanılır (Swidler, 1986).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Alt kültür grupları, genel olarak toplumla olan uyumsuzluğu, suçu, olumsuz durumları açıklamak için yararlı bir başvuru kaynağı olarak görülür. Alt kültür tanımları, ana ya da hâkim kültürün belli formları olan iyi bir eğitim, iş ve gelir dolayısıyla makbul bir sınıfa dâhil olamayanların kültürünü anlatır. Marshall (1999) da Sosyoloji Sözlüğünde alt kültürü, bir toplumsal yaşantıda o toplumun arzuladığı kültürel hedeflerine ulaşmanın meşru araçlarını elde edemeyen ya da onları kullanmak istemeyen bireylerin oluşturduğu kültür olarak tanımlar (Yücel ve Kara, 2011).

Bu bireyler için engellenme, umutsuzluk gibi faktörler nedeniyle kültürel hedefler ile kurumsallaşmış araçlar arasındaki ayrışma arttıkça, onlar yalnızlaşmakta, bu uçurumu dengeleyecek alternatif araçların arayışına girmekte ve bu durumun sonucunda alt kültürel aidiyet geliştirecekleri grup oluşumları ortaya çıkmaktadır. Pozitivist sosyoloji, toplumsal hayatta uyumu, toplumun işlevinin yerine getirilmesini ölçüt olarak aldığı için ana/hâkim kültürden ayrılan kültürleri “alt” kabul etmekte ve onu olumsuz bir damgayla incelemektedir. Bu durumu aşmak yani hâkim kültürden farklı grubun farklı düşünce ve inançlarını ortaya koymak için “karşı kültür” kavramının kullanılması önerilmektedir (Yavuz, 2015).

Alt kültür gruplarını, genellikle toplum içerisinde uyumsuzluk, suçluluk durumları ve oluşumlarını oluşturan gruplar içinde bulundurmaktadır. Marshall alt kültürü oluşturan grupların bir toplum içerisinde kültür hedeflerine ulaşamayan meşru araçları elinde bulunduramayan, onları kullanmayan kişilerin, oluşturan kişilerin meydana getirdiğinin altını çizmiştir. Alt kültürün olumsuz tanımlamalarından farklılık göstermesi ve nitelendirilmesi bakımından karşı kültür kavramı geliştirilmiştir (Swidler, 1986).

Cohen’in *Delinquent Boys* (1955) adlı çalışması, alt kültür araştırmalarına öncülük eden ilk araştırma olarak kabul edilir (Yücel ve Kara, 2011). Bu kitabında Cohen alt kültürü, işçi sınıfı gençlerinin paylaştıkları sorunlara, kültürel çözüm ürettikleri bir biçim olarak ele almıştır. Araştırmada, ait oldukları sınıftan dolayı düşük statüde bulunan bu gençlerin oluşturdukları alt kültür dolayısıyla alternatif kriterli bir statü aradıkları gösterilmiştir. 1950’li yıllarda bir taraftan alt kültürü sapkın olarak niteleyen çalışmalar

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

yapılırken, bir taraftan da alt kültürleri sorun çözme ve çıkış bulamayanların alternatif üretme mekanizması olarak değerlendirme araştırmaları yapılmıştır. Ancak alt kültürlerin bir direnme mekanizması olarak işleyişini açıklayan çalışmalar için Kültürel Çalışmalar Yaklaşımı'na dayalı araştırmaları beklemek gerekecektir (Akt., Yavuz, 2015).

Albert K. Cohen (1955) iktisadi yönelimli kariyer suçlusuyla ilgilenmemiştir fakat yoksulluk alt kültürüne bakmış, işçi sınıfı gençleri arasında çete suçluluğuna odaklanmış ve ABD toplumunda algılanan ekonomik ve sosyal fırsat eksikliğine bir cevap olarak algılanan farklı bir kültür geliştirmiştir (Yücel ve Kara, 2011). Cohen iktisadi yönelimli kariyer suçluluğundan ziyade yoksulluğun alt kültüre etkisini incelemiştir. Ayrıca işçi sınıfı gençlerinin çete suçluluğunda ki yoğunlukları ile birlikte ABD toplumunda ki ekonomik sosyal eksikliklerin alt kültürlerle olan etkisini incelemiştir (Swidler, 1986).

Cohen'in teorisine göre, bazı işçi sınıfı erkeklerin de gördükleri statü sorunlarının çözümü, orta sınıf değerlerini tersine çevirerek orta sınıf kurumların performans ve statü kriterlerini reddetmektir. Bu nedenle teori, suçluluk duygusunun ve zarar verici nitelikteki Vandalizm'in son derece etkileyici ve hedonistlik niteliğini hesaba katmayı amaçlamaktadır (Cohen, 2007).

Cohen, Suçlu Genç erkekler (Delinquent Boys) (1955) adlı kitabında, Merton'un Gerilme Teorisi tarafından tatmin edici bir şekilde ele alınmadığını hissettiği suçluluğa dair bir dizi soruyu araştırmış ve yanıtlamıştır (Cohen, 1997).

Cohen, aşağıdaki sorulara yanıt bulmaya çalışmıştır:

- Çeteler ya da suç şebekeleri neden bu kadar suç işliyor? Merton'un teorisine göre suçluluğun *bireysel bir uyum* olarak gerçekleştiğini öne sürüyor. Yani suç şebekelerinin kişilik yapısı işledikleri suçlarla uyumluluk göstermektedir.
- İşçi sınıfının genç erkekleri arasında neden bu kadar suçlu bulunmaktadır? Her ne kadar Merton, tüm sınıflarda suçluluğun ortaya çıkabileceğini öne sürse de Cohen'de suçların büyük çoğunluğunun daha düşük işçi sınıfı genç erkekler tarafından meydana geldiği kanısına varmıştır

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

- Neden bu kadar şiddetli, kötü niyetli ve görünürde suçluya faydası olmayan (mali bir kazancı olmayan Vandalizm gibi eylemler) suçlar işlenmektedir? Merton işlenen suçların daha çok yoksulluk kaynaklı olduğu eğilimindedir.

Cohen, birden fazla kültürün var olduğunu iddia etse de, alt kültürlerin baskın kültüre bir tepki olarak motive olduğunu öne sürmektedir. Bu anlamda aykırı alt kültürler baskın kültüre bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Cohen'e göre, baskın kültür ile alt kültürlerin arasındaki gerilim, en çok okul dönemlerinde yoğunlaşmaktadır.

Okullarda egemen kültür tarafından övülen değerler, işçi sınıfından gelenlerin yapısal konumları ile çatışmaktadır. Merton, suçun kaynağını reklamlar ve medya üzerinden dayatılan tüketici toplum materyalizminden kaynaklandığını ileri sürerken Cohen, gerginliğin daha çok gençlerde ve özel olarak işçi sınıfı gençlerinde olduğunu iddia eder ve işçi sınıfı ile orta sınıf arasındaki farklılığın odak haline getirildiği yerin okul olduğunu belirtir.

Cohen'e göre alt kültürler mevcut kültürlere tepki olarak ortaya çıkan kültür türlerinden oluşmaktadır. Aykırı olan alt kültür türleri varlık gösteren kabul görülen kültürlere tepki oluşturmaktadırlar. Cohen varlık gösteren kabul gören kültür ile alt kültürün çatışmasının okullarda başladığını ileri sürmektedir. Egemen kültür tarafından onaylanan, varlık gösteren, değerli kılınan değerler, işçi sınıfında ki kişilerin yapısal konumları ve özellikleri ile bağdaşmamakta ve örtüşmemektedir. Merton suçluluğun reklamlar ve medya üzerinde ki tüketici toplum dayatmalarından oluştuğunu savunurken Cohen ise, işçi sınıfı ve orta sınıf arasında ki çatışmaların varlığının okulda gelişim gösterdiğini vurgulamaktadır (Cohen, 1997).

Cohen alt kültürün, var olan kültüre tepki olarak ortaya çıktığını savunmuştur. Cohen'e göre baskın kültür ile alt kültür ayrımı ve çatışması okul yıllarında başlamaktadır. Okulda övülen kültürel değerler işçi sınıfından gelen kişilerin yapısal özelliklerine uymadığı için çatışmaları doğurmaktadır. Merton suç olgusunu reklam ve medya üzerinde değerlendirirken Cohen ise, işçi sınıfı gençleri ile orta sınıftaki kişiler arasında çatışmaların oluştuğunun vurgusunu yapmıştır.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Cohen, yeni kültürel biçimlerin ortaya çıkması için birbiriyle olan karşılıklı etkileşimi içinde, benzer uyum sorunu olan bazı faktörlerin var olduğunu ileri sürmüştür. Cohen, aynı çıkarları olan farklı kişilerin kendilerini “*aynı gemide*” bulduklarını ve özel çıkarları gereğince etkileşime girerek suç ortamı oluşturduklarını dile getirmektedir. Bu durumun özellikle vandalizm, gibi zararlı suçlu davranışlarını kucaklayan alt kültürlere uyumluluk göstermektedir (Adams, and Roscigno, 2005).

Bu tür davranışların işçi sınıfı çocukları arasında en sık meydana geldiğini gözlemleyen Cohen, böyle suçlu alt kültürün, okullar gibi orta sınıf kurumlarda, işçi sınıfı erkeklerin yaşadığı statü sorunlarına tepki olarak oluştuğunu varsaymıştır. Birçok işçi sınıfı çocuğu ya da eğitim talepleri, örgütün eğitim disiplini için yeterince hazırlanmamıştır (Cohen, 1997).

Cohen, alt kültürdeki suçlu durumu incelendiğinde işçi sınıfındaki genç kızların erkeklere oranla daha suç işleyebileceklerini savunmuştur. Çünkü bu kızlar, geleneksel kadın rolleriyle ilgili kriterlere uygun olarak ailesi tarafından daha çok gözetlenir ve kontrollere tabi olurlar (Dolu, 2010).

Cohen, belirli bireylerin suçlu davranışlarını veya tüm işçi sınıfı erkek çocukların davranışlarını en azından ciddi bir şekilde hesaba katmaya çalışmamıştır. Bununla birlikte, gençleri bu gibi alternatif uyarlamalara iten güçler tam olarak anlaşılamamıştır. Açıkça işçi sınıfı ve alt sınıf erkek ve kız çocukları, orta sınıf kurumsal bağlamlarda değersizleşmektedir. Bu özellikle, yasaları nadiren ihlal edenlerin aksine, ciddi suçlar işleyen ısrarcı suçlular için geçerlidir.

Alt sınıf ailelerde sosyalleştirilen çoğu erkek, orta sınıf bir ortamda başarılı bir şekilde performans göstermeye yeterince hazır değildir. Eğitimsel olarak tahrik edici bir ortamda büyümüş olmaları daha az olasıdır ve bu nedenle sınırlı bir özleme sahip olma olasılıkları daha yüksektir. Alt sınıf ve işçi sınıfında yetişen bireyler, özellikle erkekler orta sınıf ortamlarına adaptasyon ve performans göstermeleri konusunda yetersiz kalabilmektedirler (Yavuz, 2015). Alt sınıf ve işçi sınıfından gelen bireyler kültür norm ve değerlerine adapte olma süreçlerinde zorluk yaşamaktadırlar. Özellikle orta sınıf ve

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

işçi alt sınıf arasında ki ayırım arttığında kültürel anlamda suçluluk oranları ve kültürel farklılıklar artmaktadır (Swidler, 1986).

Statü oyunundan sonrasında, işçi sınıfı çocuğu bir engelle başlıyor ve orta sınıfın kendisinin ne düşündüğünü umduğu ölçüde ya da egemen orta sınıf tutumlarını sosyal sınıf pozisyonuna içselleştirdiği ölçüde, “utanç” hissetmesi şeklinde sonuçlanmaktadır. Statü durumlarının belirlenmesinde, işçi sınıfı bireyleri, orta sınıfın ya da egemen orta sınıfın kendisinden beklentileri, düşünceleri, tutumları sonucunda sınıf pozisyonlarında kendisini içselleştirmekte ve zaman zaman bu durumlardan kaynaklı utanç duymalarına neden olmaktadır (Cohen, 1997).

4.6.2. Robert King Merton ve Klasik Gerilim Teorisi

1900'lu yıllarda öne sürülen Robert King Merton'un teorisinde, sosyal hedeflere uymanın insanlara baskı oluşturduğu fikrini savunmaktadır. Merton'un Gerilme Teorisinde, temel olarak sözü geçen aykırılık oranlarının toplumlar arasında bulunan farklılıkların nedenlerini tartışmaktadır. Bu teoride, azınlık gruplarına iyi eğitim ve iş olanakları sunulmadığından dolayı, başarıya standart geleneksel araçlarla ulaşmaları engellenmektedir. Bu teori kapsamında, suç değerlendirmesinde suç olgusunun kökleri bağlamda içgüdülere karşın sosyal baskı kavramının önemi öne sürülmektedir. Merton'un geliştirmiş olduğu davranış modelinde; uyumluluk, yenilikçilik, şekilcilik, geri çekilme ve isyan başta olmak üzere beş bireysel uyum tipi belirlenmiştir (Kızmaz, 2005).

Robert King Merton'un (1949) teorisi büyük ölçüde 1900'lerin başında Amerika Birleşik Devletleri toplumunda meydana gelen sosyal ve ekonomik koşullar nedeniyle geliştirilmiştir. Merton, toplumun büyük ölçüde aykırılığı teşvik edebileceği tezini ele alarak, sosyal olarak kabul edilen hedeflere uymanın, insanlara baskı oluşturduğu fikrini savunmaktadır. Robert Merton'un Gerilme Teorisi, temel olarak toplumlar arasındaki ayrılıkların nedenlerini incelemektedir (Merton, 1949).

Bu teoride, başarı kavramı ile başarıya ulaşmak için kullanılan uygun araçların arasında farklılık ve sebebiyet verebileceği sapmaların (doğrulardan uzaklaşma)

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda, Amerika, yüksek düzeyde sapmalara temel bir örnek olarak görünmüştür. Merton sosyal hedeflere uymanın toplumda baskı oluşturduğunu ve bunun sonucunda da toplumda aykırılığın oluşacağını savunmaktadır. 1900'lü yılların başlarında Amerikan toplumunda oluşan sosyal ekonomik değişimler neticesinde Merton, bu teorisini ortaya atmıştır (Alpman ve Yarcı, 2018).

Bu kapsamda, kolej eğitimi çalışanlara saygı duymakla birlikte, paralarını çalmak isteyen hırsız baronlarına da hayranlık duygusu beslenildiği, böylece başarıdan çok başarıya ulaşma yolunun önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, azınlık gruplarının ne kadar iyi eğitim almayı başaramadıkları ile birlikte iyi ücretli bir iş alamadıklarından dolayı başarıya, geleneksel standart yollardan ulaşamamaktadır. Dolayısıyla, başarı için aynı yüksek standart herkes için belirlenmiştir. Bu çelişkiler, ABD'de çok yüksek başarı elde etme nedenleri olarak, onun gerilim teorisini geliştirmesini sağlamıştır.

İnsanlar sistem içerisinde çalışmaya zorlanmakta ya da arzulanan hedefe ulaşmak için aykırı bir alt kültürün üyesi olmaktadır. Merton'un görüşleri, *Gerilme Teorisi* olarak bilinen bir teoriyi oluşturmaktadır. Merton'a göre bireyler, hedefleri (genellikle mali / parasal) ile mevcut durumları arasında bir boşlukla karşılaştıklarında gerginlik meydana geldiğini düşünmektedir.

Merton'un anomi teorisi, Durkheim'inkinden farklı ve daha ileri bir bakış açısını yansıtmaktadır. Durkheim'in, insan arzularının anomi ile toplum tarafından kontrol altına alınamadığı durumlarda ortaya çıkan toplumsal düzensizlik ve kuralsızlık durumunu kastetmesine kıyasla Merton, anominin sadece bu şekilde ortaya çıkmayacağını, buna ek olarak hedefler ve hedeflere giden yasal yollar arasındaki bağlantının kopmasının da anomiyeye yol açacağını savunmuştur. Böylelikle Durkheim'in ortaya attığı fikri bir adım öne taşımıştır. Merton'a göre dengeli bir toplumda, insanlara sunulan 'kültürel hedefler' ve beklentilerle, bu hedeflere giden 'toplum tarafından onaylanan meşru yollar' arasında kabaca bile olsa gözle görülür bir uyum olması gerekmektedir (Dolu, 2010).

Merton'un ortaya attığı bu Gerilme Teorisine göre toplum, bireylerin sosyal açıdan kabul görmüş hedeflere ulaşmak için baskı yapmamasına rağmen, hedeflere

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ulaşmadaki araçlarda eksiklikler bulunmaktadır. Bu durum, bireylerin finansal güvence kazanmak için suçlara karışma durumlarında artış göstermektedir. Dolayısıyla, hedeflere ulaşmalarında yaşadıkları sıkıntılardan dolayı finansal güvence kazanmak için suç işlemleri, uyuşturucu satmaları ya da fuhuşa karışmaları gibi örnekler doğurup, gerilmelere yol açmaktadır (Alpman ve Yarcı, 2018).

Yapısal gerilmeler: Bu, bireyin kendi gereksinimlerini nasıl algıladığını filtreleyen ve etkileyen toplumsal süreçlere atıfta bulunmaktadır. Yani eğer belirli sosyal yapılar doğası gereği yetersizse veya yetersiz düzenlemeler varsa, bu bireylerin algılarını araç ve fırsat olarak değiştirebilir.

Bireysel gerilmeler: Bu, bireyin yaşadığı sorunları gidermenin yollarını ararken, yaşadığı sürtüşmeler ve acıları ifade etmektedir. Yani bir toplumun amaçları bir birey için önemli hale gelirse, gerçekte elde edilenler, benimsenen araçlardan daha önemli olabilir.

Merton'un Gerilim teorisine göre, suç ve sapma davranışları Amerika'nın toplumsal yapısındaki yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Amerika toplumunun sosyal yapısında, siyah ırkın mensupları başta olmak üzere, alt sınıfa ilişkin sosyo-ekonomik statülerini yükseltmelerine olanak tanımadan, kısıtlayıcı bir yapı sergilemektedir. Dolayısıyla, alt sınıf ve azınlığı oluşturan kitle için yasal olarak iyi bir eğitim ve çalışma şartlarının gerçekleşmesinde daha düşük olasılık mevcuttur. Bu yüzden, yapısal etkenlerden, doğal haklarına ve amaçlara yasal ulaşma fırsatı sunulmadığından, buldukları konumdan kaynaklanarak bu kitleden gelen bireylerin suçluluk oranı daha yüksek olarak gerçekleşmektedir (Kızmaz, 2005).

Merton'a göre iyi düzenlenmiş olan bir toplum yapısını değerlendirmekte en önemli etken, kitle ayırt etmeden tüm bireylere toplumsal hedeflerine ulaşmada eşit olanak sağlamaktır. Bu kapsamda, özellikle, ekonomik yeterliliği olmayan alt sınıf mensubu bireylerin, varlıklı veya statülü kesimlerden oluşan üst sınıfın imkânlarına ulaşmak uğruna, genelde yasal olmayan ve gayri meşru yollara başvurdukları varsayılmaktadır. Bu teoriye göre suç, ani sosyal değişimlerle değil, daha çok toplumsal

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

yapının yetersizliğinden dolayı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Merton, suç eğiliminin sosyal yapıdan kaynaklandığını vurgulamaktadır (Kızmaz, 2005).

Bahsedildiği gibi Merton'un teorisinde, suç değerlendirmesi bağlamında sosyal yapı ile kültürel amaçlar arasındaki çelişkileri dikkate alarak, toplumun kısıtlayıcı yapısından kaynaklanan sonuçlar öne sürülmüştür. Bu teoride toplumsal bütünleşme veya düzen açısından büyük risk arz eden etkenlerden biri, toplumun kabul gördüğünün ötesinde, alt sınıfın amaçlarını gerçekleştirecek yollar veya teknikler arasında her hangi bir uyumsuzluğun var olmasıdır. Merton teorisinde, sapmanın ve suça eğilimin biyolojik temelli olduğu iddiasını reddederken, suçun toplumsal yapıdan kaynaklandığını vurgulamıştır ve bununla birlikte bu kurama sosyolojik özellik katmıştır. Bu teori kapsamında suç değerlendirmesi yapılırken, suç olgusunun kökleri bağlamında ele alınan içgüdülere karşı, sosyal baskı kavramının önemi karşımıza çıkmaktadır (Kızmaz, 2005).

Merton, geliştirmiş olduğu davranış modelinde, bireyin sosyal konumu ve ondan kaynaklı gerilim ile arasındaki bağlantının niteliğini belirtmek için bireysel uyum tiplerini sınıflandırmıştır. Merton'un uyum modeli kapsamında davranış kalıplarına, kültürel hedeflerine ve bu hedeflerin gerçekleşmesini sağlayabilecek kurumsal araçlar ile arasındaki uygunluk düzeyine göre aşağıda sunulduğu gibi özetle beş uyum tipi belirlenmiştir (Kızmaz, 2005).

Tablo 4.1 Merton'un uyum modeli

	Kültürel Hedefler	Kurumsal Yollar ve Araçlar
Uyumluluk(Conformity)	+	+
Yenilikçilik(Innovation)	+	-
Şekilcilik(Ritualism)	-	+
GeriÇekilme(Retreatism)	-	-
İsyankarlık(Rebellion)	±	±

(+) işareti kabul, (-) işareti ise red anlamına gelmektedir.
±işareti ise mevcut durumu reddedip yenisini getirmek isteme anlamına gelmektedir.

(Kaynak: Dolu, 2010: 309)

Kültürler hedefler ve kurumsal normlar arasındaki uyumsuzluk sonucu Merton, bireylerin kültürel hedefleri ve kurumsal normları benimsememe ve reddetme

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ihtimallerini değerlendirerek 5 farklı uyum modeli çerçevesinde hareket edeceklerini ön görmüştür (Dolu, 2010).

- 1) Uyumluluk (confirmity): En yaygın adaptasyon modeli olarak bilinen, kültürün tanımladığı amaçları ve onları gerçekleştirecek araçların kabul edildiğinden kaynaklanan bir davranış kodudur.
- 2) Yenilikçilik (innovation): Genellikle toplumda kabul görünen amaçları kabul ederler ancak hedefe ulaşmakta yasal yollardan gerçekleştirmesindeki olanaklar kısıtlılığı olduğundan dolayı yeni araçlara doğru yönelirler. Bu kesim bireyler, amaçlarını ulaşmak babında, hırsızlık veya zimmete para geçirmek gibi suçlara eğilimli olup, hedefe ulaşma araçları açısından toplumun genel kurumsallaşmış normlarının dışına çıkmaktadırlar.
- 3) Şekilcilik (ritualism): Bu davranış modeli, eskiden belirledikleri hedeflerini gerçekleştirmekten vazgeçenleri ve mevcut yaşam tarzına uyum sağlayan bireyleri kapsamaktadır. Bu kesim, kurumsallaşmış normlara karşı gelmediklerinden dolayı davranış tarzlarında sapma olup olmadığı tartışılmaktadır.
- 4) Geri çekilme (retreatism): Toplumun genel hedef ve araçlarına uyum sağlayamadan yabancılaştıran bireylerden oluşmaktadır. Bu bağlamda, bireyde toplumu terk etme ve yabancılaştırma babında görünen davranış tipleri olarak geri çekilme davranış kalıbı, serserilik/boş gezme, alkolizm ve uyuşturucu bağımlılığından söz edilebilir. Merton'a göre bu tarz davranışlar, yasal olarak gerçekleştirilmeye olan yoğun isteğe karşın, başarı yakalamayan kişilerde daha belirgin olduğu belirtilmiştir. Bu kesim bireylerin, adeta yaratıcı ve mücadeleci kişiliklerini kaybettikleri görülmektedir. Bu düşünceler ve davranış biçimi 1938'li yıllarda ortaya çıktığından beri en az adaptasyon modeli olarak yaygınlık kazanamasa bile, günümüzde daha çok yaygın bir tarz olmaya başlamıştır.
- 5) İsyân (rebellion): Kültürel hedef ve araçları ret etmenin ve devrimci bir tutumla yeni hedef ve araçları yaratmayı düşleyen bir davranış modelidir. Dolayısıyla bu modelde, yeni bir düzenin kurulması, eski kurumsal yapının değişimini gerektirmektedir.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

4.6.3. Emile Durkheim ve Anomi Teorisi

Durkheim’e göre doğasından kaynaklanarak insanın arzu ve ihtiyaçlarının sınırsız olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, belli ihtiyaçların karşılandıktan sonra bile insanın daha fazlasını, daha lüks ve daha üst bir hayat standardını arzulamasına sınır koyabilecek ne organik, ne psikolojik, ne de dışsal bir sınırlayıcı yapının bulunmadığını vurgulamıştır. Dolayısıyla da, hedefi sonsuzluk olan insanın ne kadar yürürse yürüsün aslında pek de bir yol almamış olacağına değinmiştir. Durkheim’in Anomi Teorisi’ne göre, alınan mesafelerin verdiği tatmin duygusunun ise sadece bir aldatma olduğunu düşünmekte ve gidilen mesafelerin geri kalan mesafeyle kıyaslandığında, sonsuza yelken açan insanın kat ettiği yolun hiçbir anlama gelmediğini üzümlere ifade etmektedir. Çünkü hedefi sonsuzluk olan insanın böyle erişilmez bir hedefe varma isteğinin insanı ancak sonu gelmez bir mutsuzluk ve tatminsizliğe mahkûm edeceğini, tatminsizlik ve mutsuzluk içinde bulunan insanın da bu durum nedeni ile kahır olacağını söylemektedir (Dolu, 2010).

Bir insan *“ne kadar çok şeye sahipse o kadar çok ister; zira elde edilen tatmin, ihtiyaçları gidermekten ziyade insanı [daha fazla şey istemek için] kamçulamaktan başka bir işe yaramaz”* (Dolu, 2010).

Durkheim’in anomi fikrini intiharlara uygulayarak intihar oranları ile anomi arasında bir ilişki olup olmadığı üzerine incelemeler yapmıştır. Çünkü anomik zamanlarda insanların ortaya çıkan yeni durumlara uyum sağlamasının güçleşmesinden dolayı intihar oranlarının bu dönemlerde en yüksek seviyeye çıktığını düşünmektedir (Dolu, 2010).

4.6.4. Frederic M. Thrasher

Frederic M. Thrasher tam kapsamlı araştırmaya dayalı olarak, sistematik anlamda çete konusunu ele almış ve bu grupların ortaya çıkmasını sosyal organizasyon bozukluğuna bağlamıştır (Dikel, 2014). Thrasher’a göre çeteler oluşumları bakımından kendiliğinden oluşan ve faaliyet gösteren örgütlerdir. Thrasher çetelerin ırksal boyutuna

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

değinerik, çete olgusunu göçmen topluluklarla özdeşleştirilmesi inancına yol açmış olsa da, çete içindeki ırk ve milliyet ayrımlarının yok edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır (Decker, 2013).

Frederic M. Thrasher çete etkinliklerini ve davranışlarını analiz ederek sistematik bir şekilde çete konusunu araştırmıştır. Thrasher özellikle Chicago kentinin geçiş bölgelerinde yaptığı araştırmasında bu grupların ortaya çıkmasını sosyal organizasyon bozukluğuna bağlamıştır (Dikel, 2014).

1920’lerde Şikago Okulundan Frederick Thrasher, çete üyeliğini normal bir sosyal kurum gibi ele almıştır. Thrasher’a göre, bu kurum erkekler için normal olsa bile, gruba olan sadakati zayıflattıklarından dolayı, kadın üyeler çeteye alınmak istenmezler ve çetenin etkili bir çete olmasını sağlayacak zaman ve dikkatin gruba yöneltmesini engellerler. Bir kız, çete içine alınıp bir erkek üyeyle aynı pozisyona sahip kılınıyorsa, bu kız muhtemelen ‘erkek gibi’ bir kızdır. Bu tespit doğrultusunda, suçlu davranışı normal kabul etmek kadın çete üyelerinin durumunu problem haline getirmiştir. Çünkü kadının, çete içinde bulunması nadir bir durum ve yakışsız bir roldür. Bu yüzden çete içinde yer alan kadın, ancak ‘kadınsı olmayan’ bir kadın olabilecektir. Ancak kadın, bu durumda normal değildir ve bir anomali söz konusudur. Bu durum da, onun davranışını, cinsiyet rolüyle ilgili bir suç haline getirecektir (Ağaoğlu Canay, 2004).

Çeteler, oluşumları bakımından kendiliğinden oluşan ve faaliyet gösteren örgütlerdir. Gruplardan çete oluşumuna geçen süreç ise şöyle tanımlamaktadır: “Çete, başlangıçta kendiliğinden oluşan bir ara gruptur ve daha sonra çatışma ile bütünleşmiştir. Karakterize olduğu davranış şekilleri şunlardır; yüz yüze görüşme, baskılama, bir birim olarak yer değiştirme, çatışma ve planlama. Bu kolektif davranışın sonucu, geleneğin, içsel olmayan içyapının, birlik duygusunun, dayanışmanın, moral, grup farkındalığının ve yerel bir bölgeye bağlılığının gelişmesidir.” (Decker, 2013).

Ayrıca Thrasher, Çete (The Gang) adlı kitabında çeteleri ırksal boyutuyla ele almış ve yaygın bir şekilde çete olgusunu göçmen topluluklar ile özdeşleştirilmesine, çeteleri daha spesifik (özellikli) olarak göçmen cemaatlerin bir yansıması olarak algılanmasına yol açmıştır.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Gerçekte ise Thrasher, üzerinde çalıştığı çetelerin yaklaşık % 58'inin etnik ya da ırksal temelli olduğunu, %42'lik kesimi de karışık olduğu için etnik ya da ırksal olarak nitelemenin doğru olmadığını ifade etmiştir (Decker, 2013).

Thrasher, çeteler arasındaki çatışmanın öncelikle ırksal veya bir milliyet temelinde değil, bir toprak üzerinde örgütlendiğini açıkça belirtir ve en önemlisi de, çetelerin “milliyetsizleştirme” ve “yok edilmesi” konularını açık bir şekilde inceler.

Thrasher çeteleşmeyi, aynı ekonomik tabakadaki geleneksel ayrımcılıklardan kopan ilkel bir çeşit demokrasi sergilemesine benzetir ve çete çelişkilerinin farklı ekonomik seviyelerdeki gruplar arasında ortaya çıkmasının daha olası olduğunu ileri sürerek çete içindeki ırk ve milliyet ayrımlarının yok edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır (Decker, 2013).

Çeteler ve çete kültürü Yüzyıllar boyunca etrafta dolaşırken Fraizer 'in *Çete (The Gang)* adlı kitabı, ilk akademik çalışmalarından biri olup harikadır. Frederic Milton Thrasher'ın başyapıtı olan bu eser, 20. Yüzyılın başlarında Şikago'da yüzlerce çetenin dikkatli ve derinlemesine bir analizini sunuyor. Thrasher, çeteleri özellikle kentsel coğrafi şekillenmeler olarak görüyor ve değişim içindeki mahallelerin çete üretme olasılığının yüksek olduğunu ortaya koyuyordu. Dahası çete kültürünü feodal ve ortaçağ güç sistemlerine geri götürdü ve Amerikan çetelerinde bulunan onur ve zafer anlayışını diğer toplumlardaki kabile kültürü ile ilişkilendirmiştir (Decker, 2013).

4.6.5. Richard Cloward - Lloyd Ohlin ve Suç Fırsatları Teorisi

Bir alt kültür teorisi olan ayırıcı fırsatlar teorisi Cloward ve Ohlin tarafından ortaya atılmış, Cohen ve Merton'un teorilerinin bir araya getirilmesi veya birleştirilmesinden oluşmuştur. Merton suçluluğu, bireylerin toplumsal olarak kabul edilen hedeflere ulaşma gayretlerini, toplumda eşit olarak dağıtılmamasının sonucu olarak görürken, Cohen de büyük ölçüde, statü yükseltme arayışının bir sonucu olarak görmektedir. Cloward ve Ohlin (1960) ise, çete üyelerinin her iki biçimi de denediklerini

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

ileri sürmektedirler. Bir manada, ayırıcı fırsatlar hem meşru hem de gayri meşru bir özellik taşıyabilmektedir (İçli, 2003).

Bu kurama göre gençlerin sapan davranışları, toplum tarafından kabul edilen normlar ve değerler dışında normlar ve değerler öğrendikleri, benimsedikleri sosyalleşme süreçlerinin bir sonucudur. Ayrıca bu kuram sapan davranışı, kent ve alt-sınıf olayı olarak görür. Sapmış gençlik, alt kültürlerinin ortaya çıkış nedenleri ve sonuçları hakkında sosyolojik yaklaşımlar, genelde iki grupta toplanabilir. Sapma, belirli bir sınıfa ait gençlerin sosyal psikolojik özelliklerinden mi; yoksa gençlerin, toplumun geleneksel davranış örüntülerine uyma yönünde yaptığı baskılara yönelik karşı tepkilerden mi kaynaklanmaktadır? (Yıldırım, 2015).

Kuramın genel olarak sayıltıları şunlardır:

- 1) Göreli olarak oldukça fazla sayıda alt sınıf gençliği okulda başarısızdır.
- 2) Okuldaki başarısızlık sapan gençlikle ilişkilidir.
- 3) Okulda kötü performans genellikle baskıcı orta sınıf değerleri ile alt sınıf gençlerinin değerleri arasındaki çatışmaya dayanır.
- 4) Alt sınıf sapan davranışı (suçu), büyük ölçüde çete bağlamında işlemektedir.

Bu kuram genel olarak sapan davranışın kritik kaynağı olarak statü yoksunluğunu ve eğitim sistemindeki başarısızlığını göstermiştir (Yıldırım, 2015).

Richard Cloward ve Lloyd Ohlin, R.K. Merton’un Gerilme Teorisi’ne atıfta bulunurken, alt kültürün fırsatlarında ‘Paralel’ olma yolunda bir adım daha atarak, “Ceza alt kültürü aynı kural ve seviyeye sahiptir” şeklinde vurgulamışlardır.

Cloward ve Ohlin, özellikle gençlerin neden suç işledikleriyle ilgilenmişlerdir. Teorilerinin özünü *fırsat* kavramı oluşturur. Amerikan kültürü genellikle şu fikir etrafında ilerler; eğer çok çalışılırsa ve akıllı ve yetenekli olunursa, uygun bir iş bulunabilir. Ancak Cloward ve Ohlin bunun her zaman böyle olmadığını belirtmiştir. Herkes için her zaman uygun iş yoktur. Okul sistemlerimiz öğrencileri eşit şekilde hazırlamamaktadır ve

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

hepimiz bize fırsat veren mahallelerde yaşamıyoruz. Cloward ve Ohlin gençlerin neden suçlara karıştıklarını incelemişler bu kapsamda fırsat kavramı üzerinden değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Amerikan kültürünün savunduğu çalışkanlık, akıllılık, yetenekliliğin getireceği başarıların aksine Cloward ve Ohlin bu koşulların her zaman uygun ortam koşul ve zamanda bulunamayacağından söz etmişlerdir (Fine and Kleinman, 1979). Cloward ve Ohlin fırsat kavramı üzerinden gençlerin suça karışma oranlarını incelemişlerdir. Uygun şartlarda yetişen, uygun iş imkânlarına sahip bireylerin yaşama karşı hazır olma tutunabilme ve suç işleme faaliyetlerinde bulunmamalarına karşın bu şartlara sahip olamayan bireylerin bu çerçevede suç işleme ve kendilerini yetersiz görmeleri olarak sonuçlandığını vurgulamışlardır.

Sahip olduğumuz fırsatlar, suçluluğa yönelmemizde ya da daha meşru yollara uymamızda, pek çok yönden belirleyici oluyor. Cloward ve Ohlin'e göre, gençler daha meşru fırsatlardan çıkarıldıkları zaman suç işlediler. Örnek olarak, çalışan gençlerin iyi bir ücretli iş bulamamaları ya da orta sınıf statüsüne ulaşamamaları ve daha iyi bir hayat yaşama istekleri onları suç işlemeye iten nedenlerdir. İçinde bulunduğumuz durum, statü, çevre, yaşam standartları ve şartları, kültür değerleri gibi etmenlerden dolayı kişilerin suça ve suçluluğa olan ilgisiyle doğrudan bağlantılıdır. Çalışan kişiler ve özellikle gençlerin çalışma standartlarında ki zorluklar, olumsuz koşullar, ücretlerinde ki yetersizlikler suç ve suç işlemelerine teşvik edilebilmelerine neden olmaktadır. Sahip olunan fırsatlar ve suç ilişkisi birbiri ile bağlantılıdır. Ohlin ve Cloward gençlerin fırsatlardan mahrum kalmaları durumunda suça karışma oranlarının arttığını vurgusunu yapmaktadır. Uygun yaşam standartlarına uygun bir hayat sürememe, iyi bir işten mahrum olma, orta sınıf statüsüne ulaşamamak gibi nedenler gençlerin suça karışmalarında etkili olan faktörlerdendir.

Cloward ve Ohlin, bu yoksulluğun gerilime neden olduğuna inanıyorlardı. Gerilimin bazı toplumsal güç tipleri gibi insanları, suç işlemeye zorladığını düşünmektedirler. Dolayısıyla, bu bakış açısına göre bireyler (örneğin dürüst bir iş), kendilerinden beklenen rolleri tam olarak yerine getiremedikleri için, gerilime meydana gelir. Bu nedenle teorilerini "Gerilme Teorisi" olarak tanımladılar. Yoksulluğun olumsuz

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

anlarından biride kişiler ve toplumlar topluluklar arasında gerilime neden olması ve suçluluk durumlarına neden olmasıdır (<https://study.com>, 14.05.2019).

Peki, meşru fırsatları olmayan gençler nerede konumlanıyor? Cloward ve Ohlin’e göre, birçoğu alt kültürlere yöneliyor. Çünkü kültür normlarına uygunluk ve benzerlik göstermeyen kişiler kabul görmüş kültür normlarından kendileri de farklılık gösterdikleri için kendi kültür değerlerini oluşturdukları alt kültüre yönelmektedirler. Meşru fırsatları bulunmayan gençler genellikle alt kültürlere yöneliyorlar (<https://study.com>, 14.05.2019).

4.6.6. Phil Cohen ve Altkültür Teorisi

Kısaca Birmingham Okulu olarak bilinen CCCS (Centre for Contemporary Cultural Studies) 1970’li yıllarda alt kültür araştırmalarında önemli gelişmelere yelken açmıştır. Bu kapsamda, Phil Cohen’in çalışması Londra’nın işçi mahallelerinin antropolojik bir değerlendirme üzere, özellikle göç ve şehir planlaması açısından İngiliz işçi topluluklarındaki parçalanmayı ve yer değiştirmeyi izlemeye çalışmıştır. Bu araştırmayı genç kitle üzerinden gerçekleştiren Cohen, gençliğin ‘modernleşme’ ve yeni ‘tüketim kültürü’ fenomeninin etkiler yüzünden aileleri ve işçi sınıfı kültüründen koptuklarını ve kuşak çatışması yaşadıklarını vurgulamaktadır. Bu nedenle, bireyler bahsedilen kopuştan kaynaklanan sorunları, alt kültürlere bağlanarak gidermeye uğraşırlar (Gelder, 2007).

Cohen (1972) çalışmasında alt kültürün iki farklı kavramına değinmektedir. Bunlardan ilki baskın kültür ve diğeri de ikincil kültür kavramıdır. Burada alt kültür kavramını netleştirmek için Cohen tarafından nasıl kullanıldığını gözlemlemek gerekir. Bir toplumsal sınıf sadece alt kültürü indirgeyici bir şekilde değiştirmez. Sınıf, sosyolojik değişkenler olarak verilen bir “geçmiş” kümesi olarak alınmaz. Cohen’e göre sınıf ve alt kültür arasındaki ilişki daha dinamik bir tarihsel çerçevede ele alınmalıdır (Hall, and Jefferson, 1993).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Cohen’e göre alt kültürlerin değerlendirmesinde farklı temel yaklaşımlar dikkat çekmektedir. İlk olarak, işçi sınıfı ve işçi sınıfına özgü sorunları öne çıkaran tarihsel inceleme yer almaktadır. Ardından, yapısal ya da göstergibilimsel analizdir ve görüngüsel analizler söz konusu olmaktadır. Bu yaklaşım esasında, sıralanan üç temel düzeyden yoksun bir alt kültür değerlendirilmesi gerçekleştirilemez (Cohen, 2007: 545).

Cohen, alt kültür kişiliğini, yeniden uyum sağlama çabası olarak değerlendirerek, yapısal ve ideolojik bağlamda bir toplumsal gruptan diğerine geçmenin söz konusu bir durum olduğunu vurgulamıştır. Ona göre, alt kültürler sembolik yapılarıdır ve taşıyıcıları ya da destekçileri olan zamane çocuklarıyla karıştırılmamaları gerekmektedir (Gelder, 2007).

4.6.7. Walter Miller ve Odak Kaygıları Teorisi

Suçlu davranışın açıklanmasında alt kültürel değer ve davranışlara referans gönderen teorisyenlerden biri olan Walter Miller, Koşar’ın ifadesi ile alt sınıftaki tipleri ve davranışlarını belirlemek için “Dengeli Aile ve Dengesiz Aile” iki ucu arasında yer alan dört aileden oluşan bir tipoloji oluşturmuştur. Bu tipolojide yer alan aileler “Dengeli-Güvenli Yoksullar, Güvenceli Ancak Dengesiz Yoksullar, Güvencesiz Ancak Dengeli Yoksullar, Dengesiz ve Güvencesiz Yoksullar” şeklinde sınıflanmıştır (Miller 1964; Koşar, 1990).

Miller (1958, 1959) Cohen ‘le bir delilik alt kültürü olduğunu kabul etmiş, ancak bunun tamamen alt sınıf yaşam tarzından ortaya çıktığını iddia etmiştir (Fine and Kleinman, 1979).

Walter B. Miller, grup üyelerinin başarıya ulaşamaması nedeniyle aykırı bir alt-kültürün ortaya çıkmadığını; bunun yerine suçun, toplumun geri kalanı için farklı normlara ve değerlere sahip alt sınıf bir alt kültürün olmasının bir sonucu olduğunu söylemiştir. Bu farklı değerlerin, bu kültürün üyeleri için insanların elde etmek istedikleri bazı kaygılar ve olgular olduğu anlamına geldiğini ifade etti. Miller bu odak kaygılarını üç başlıkta incelemektedir (Fine and Kleinman, 1979). Miller Alt kültür kavramının

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

başarıya ulaşmadan doğrudan etkili olmadığı alt kültür kavramının oluşmasında bu grupta yer alan kişilerin farklı değer ve normları benimsedikleri için alt kültürü kavramının oluştuğunu söylemiştir.

Sertlik: Alt sınıfı oluşturan alt kültürün içindeki insanların önemli bir özellik olarak dayanıklılığa değer verdiğini; fakat bu, saldırı ve şiddette yol açabilir.

Akıllık: Bu kültür, aynı zamanda, birbirlerinin ilzam(karşıdakinin düşüncesini çürütme) yeteneğine de değer verir. Bu, çoğu zaman insanları “zekice” hile, hırsızlık veya yankesicilik yapmaya itebilir.

Heyecan: Bu kültür sürekli heyecan ve coşku arar. Bu genellikle kumar, alkol ve cinsel macera anlamına gelir.

Miller, bu “odak kaygıları” karışımının, suçu ve sapmayı normal kabul eden bir kültüre yol açabileceğini belirtmektedir (Fine and Kleinman, 1979).

4.6.8. David Matza ve Suçluluk Sapması

David Matza (1964) suç işlemeye bağlı kalmak yerine, geleneksel ve alışılmamış davranışlar arasında gençlerin sürüklendiğini iddia etmiştir. Matza gençlerin belirli kurallar davranışlar gelenekler arasında kaldığını vurgulamıştır (Matza, 1964).

David Matza, suçluların aslında toplumun normlarına ve değerlerine karşı olmadıklarını söylemiştir. Toplumun, bireyler üzerinde güçlü bir ahlaki tutumu olduğunu ve bu durumun çoğu zaman insanların suçlu faaliyetlerde bulunmalarını önlediğini söyleyerek, bu insanların hayatlarında eylemlerinden dolayı daha sonra pişman olmaları gerçeğinin bu görüşü desteklediğini belirtmektedir (Matza, 1990). Bunun yerine, bu genç suçluların ara sıra ve kısmi olarak yasadışı suç işlediği söylenebilir.

Matza, suçluların eylemlerinde kanuna aykırılık olmadığı konusunda kendilerini ikna ettiklerini ve toplumun normlarını ve değerlerini kabul etmekle birlikte, işledikleri

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

suçlarda bir sakınca görmediklerini söyler. Ancak Matza, ana akım toplumlar içinde, heyecan ve coşku için anlık dürtü ile eyleme geçen “yeraltı değerleri” olduğunu söyledi. Yeraltı değerlerinin ana akım toplumları değerler kümesinde olmasına rağmen, yasayı çiğneyen ve ana akım toplum tarafından suçlu veya aykırı olarak görülen davranışları teşvik edebilirler. Matza suçluların toplumun değer norm gibi faaliyetlerine bir tepki olmadığını savunmaktadır (Matza, 1990). Matza, toplum kişiler üzerinde ahlaki değer yargılarını oluşturduğu düşüncesini savunmuş ve insanların suç işleme oranlarının bu kapsamda aza indirildiğini söylemiştir. Suçlular Matza’ya göre suç işlediklerinde kendilerini suç işlemediklerine dair görüş ve düşünce içinde olduklarını vurgulamıştır. Ancak yeraltı değerleri kapsamında ise yasayı çiğneme suç işleme aykırı davranışlarda bulunma faaliyetler kapsamında değerlendirileceğini savunmuştur. Matza suçluların değer ve normlara karşı olmadıklarını, yeraltı değerlerin suçu teşvik ettiğinin vurgusunu yapmıştır.

Matza bu “*suçluluk sapması (delinquency drift)*” teorisi aracılığıyla, bir alt kültür içindeki gençlerin, toplumun değerlerini gerçekten fark etmeden, toplumun değerlerini nasıl kırabileceğini açıklar. Ve bu yeraltı değerlerinin daha az önemli hale gelmesiyle hayatın ana akım topluma dönüşeceğini savunur. Matza’nın suçluluk sapması teorisinde açıkladığı alt kültürde ki gençlerin toplum değerlerini fark etmemeleri, benimsememelerini ve toplum değerlerini nasıl kırdıklarını kabul etmediklerini açıklamıştır (Matza, 1990).

4.6.9. E. Franklin Frazier

Chicago Okulu’nun en erken aşamalarında ve insan ekolojisini araştırırken, anahtar noktalardan biri de alt sınıfın ortaya çıkmasına katkıda bulunan *dağınıklık* kavramıydı (Bradshaw, 2007).

Genel olarak anne, kölelik boyunca ailede dominant ve önemli bir figür olarak kaldı. Her ne kadar gelenek onu efendisinin çocuklarına adanmış bir koruyucu-ebeveyn olarak temsil ettiyse de, kendi başına yetersiz olan, köle kadın ile beyaz çocuk arasındaki

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

ilişkilerin normalde anne ile çocuk arasında var olan ilişkilere benzediği görülmektedir (Bradshaw, 2007).

Öte yandan, hamilelik ve doğum genellikle, gençlerle sınırlı ilişkilerinden dolayı ihtiyaçlarının fizyolojik ve duygusal tepkisinden doğan, bağları geliştirmeyen köle annesine sadece acı çekmek anlamına geliyordu. Bununla birlikte köle annelerin, çocuklarına karşı derin ve kalıcı bir sevgi geliştirdiğine dair bol miktarda kanıt vardır. Bu da onların efendilerine meydan okumasına ve genç yaşlarda ayrılmayı önlemek için acı çekmelerine neden olmuştur olur (Semmes, 2001).

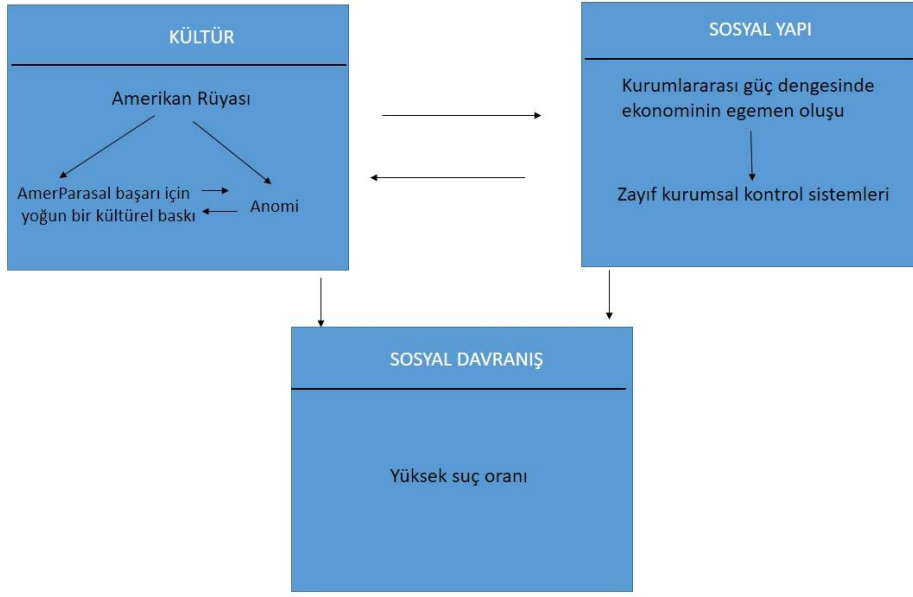
Aileye kurumsal niteliği açısından bakıldığında, sosyal olarak kabul edilen aile hayat normlarına uymadığı zaman dağınık olarak kabul edilebilir. Fakat eğer aile çeşitli üyelerin tanımlandığı ve bu kimliğin toplum tarafından tanındığı örgütlü bir sosyal grup veya işbirliği birimi olarak görülüyorsa, aile *dağınıklığı* farklı olarak tanımlanabilir. Kırsal Güney'in birçok kesiminde, özellikle tarla bölgesinde, Amerikan ailesinin kurumsal modeline uymayan siyahi aileler var. Ancak, istikrarlı gruplar olduklarından ve ailenin işlevlerini yerine getirdiklerinden, onları *dağınık* olarak etiketlemek bir hata olur (Semmes, 2001).

Aile kurumsal olarak nitelendirildiği takdirde sosyal olarak kabul edilmektedir. Ancak aile kavramı hayat normları ile farklılıklar ve çatışmalara girdiği takdirde kavramsal olarak dağınık olarak kabul görmektedir. Amerikan aile modeline uymayan kırsal kesimdeki siyahi ailelerin istikrarlı gruplar olmaları ve ailenin işlevlerini yerine getirmeleri bakımından dağınık aile modeli üzerinden değerlendirilmeye alınmamaktadırlar (Semmes, 2001). Aile kurumsal olarak nitelendirildiğinde sosyal bir kurum olarak kabul görmektedir. Aile normlarla çatışmalar ve farklılıklar göstermesi durumunda dağınık olarak kabul görmektedir. Buna örnek olarak kırsal kesimde yaşayan siyahi aileler dağınık aileler olarak değerlendirilmemektedirler.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

4.6.10. Messner – Rosenfeld ve Kurumsal Anomi Teorisi

Messner ve Rosenfeld, Amerika'nın gelişmiş ülkelere kıyasla sahip olduğu çok yüksek mahkûmiyet ve suç sayılarıyla neden diğer ülkelerden ayrıldığı sorusuna cevap aramışlardır. Her ne kadar Durkheim belli düzeyde bir suçun her toplum için normal olduğunu her ne kadar savunmuş ve hatta toplumun sağlıklı bir şekilde işleyişi ve gelişimi için gerekli olduğunu savunmuşsa da, Messner ve Rosenfeld Durkheim'in bu görüşleri günümüz Amerika'sındaki eşi benzeri olmayan suç problemini açıklamaya yetmediğini ifade etmektedir. Messner ve Rosenfeld, "Kurumsal Anomi Teorisi" olarak geliştirdikleri araştırma sorularını Amerikan toplumunun kültürel ve sosyal organizasyonu ile sosyolojik bir bakış açısında açıklamaya çalışmaktadır (Dolu, 2010).

Şekil 4-1. Messner ve Rosenfeld'in Makrososyal Organizasyonel Faktörler ve Suç Arasındaki İlişkiyi Gösteren Analitik Modeli

Kaynak: (Dolu, 2010:306)

Messner ve Rosenfeld Amerikan toplumunun, dünyada eşi benzeri olmayacak seviyede yüksek suç üreten bir yapıya sahip oluşunu, Amerikan toplumunun kültürel ve sosyal organizasyonunun doğal bir sonucu olarak açıklamaktadır. Yazarlara göre Amerikan toplumunda kültürel temelde en yüksek başarı kriteri olarak bir yandan maddi

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

kazanç, zenginlik ve para görülürken, diğer yandan insanları bu hedeflere ulaştıracak yasal yollara ve araçlara yeterince vurgu yapılmayışı, bu toplumun geleneksel işleyişinin bir mahsulü olmuştur (Dolu 2010).

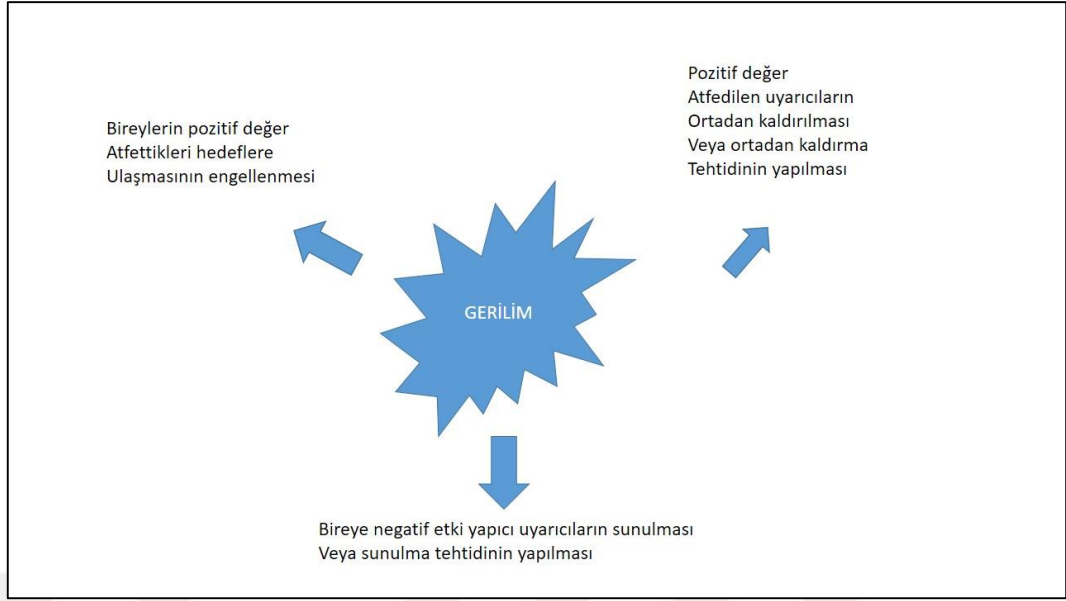
4.6.11. Cloward'ın Suç Fırsatları Teorisi

Cloward, Merton'un klasik gerilim teorisinde ortaya koyduğu anomi suç mekanizmasının yetersiz olduğunu düşünmüştür. Cloward, 1959 yılında ortaya koyduğu yaklaşımla Merton'un suçu, yalnızca meşru yollara açık olmamasıyla olduğu kadar gayri meşru yollarında herkese açık olmayışı ile ilgili bir mantık çerçevesinde anomi gerilim teorilerini yeni bir aşamaya getirmiştir. Cloward'ın bu yaklaşımı Durkheim ve Merton'un anomi geleneğinde üçüncü aşama olarak görülmektedir. Cloward'a göre birinci aşamada Durkheim suçu, insanların arzularının sınırının olmadığını ancak, bu arzulara engel koyabilecek tek mekanizma olan toplumsal kontrol çöküşüyle meydana gelen anomi sonucunda ortaya çıkan bir sorun olarak ele almaktadır. Anomi geleneğinin ikinci aşamasında Merton da anomi kavramının insanların ulaşmak istedikleri hedefler için kullanılan araçlar ve yollar arasındaki uyumsuzluktan kaynaklandığını, suçun da bu hedeflerine ulaşmak isteyen insanlar için ihtiyaç duydukları fırsatlardan mahrum olmasından dolayı tercih ettikleri bir alternatiftir (Dolu 2010).

4.6.12. Agnew ve Genel Gerilim Teorisi (GGT)

Agnew'e (1985) göre, bireylerin yaşadıkları gerilimin sebebi, insanların diğer insanlara, o insanların kendilerine davranılmasını istedikleri şekilde davranılmaması ile kendini gösteren negatif ilişkilerdir. Bu negatif ilişkiler sonucunda bireylerde moral bozukluğu, hayal kırıklığı, depresyon ve öfke gibi duygular kabarır. Bireyler yaşadıkları olumsuz olaylara karşı tepki koymaya ve içinde buldukları kötü durumdan kurtulmak için bazen de intikam alma yolunu seçerler. Agnew'e göre bu noktada suç alternatif tepkiler arasında önemli bir yer işgal etmektedir. Ancak bu gerilimi yaşayan insanların önemli bir kısmı suç işlemez (Akt., Dolu, 2010).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

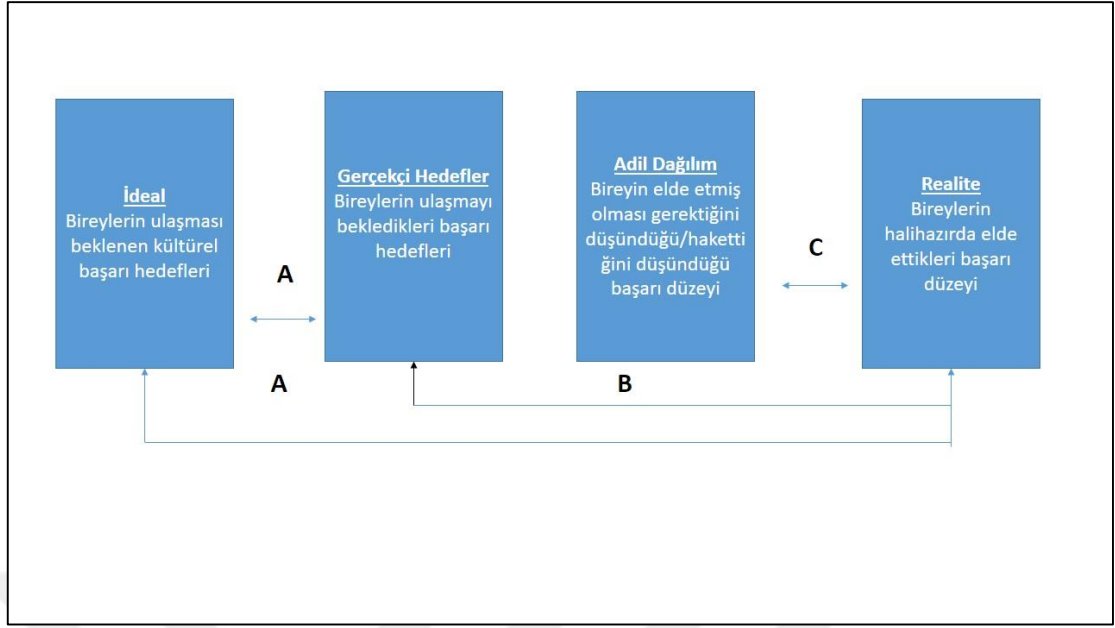
Şekil 4-2. Agnew'in Genel Gerilim Teorisi

Kaynak: (Dolu 2010).

Yukardaki şekilde Andrew(1992) tarafından genel gerilim teorisi formülize edilmiştir. Andrew gerilimin üç durumdan kaynaklandığını iddia etmektedir.

- 1) Bireylerin pozitif değer atfettikleri hedeflere ulaşmasının engellenmesi
- 2) Bireylerin pozitif değer atfettikleri uyarıcıların ortadan kaldırılması ya da kaldırılma tehdidinin yapılması
- 3) Bireye negatif etki yapıcı uyarıcıların sunulması ya da sunulma tehdidinin yapılması

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Şekil 4-3. Suça neden olan gerilimin sebepleri

(Kaynak: Dolu, 2010).

Agnew'e (2001) göre bireyi suça yönlendirme potansiyeli en yüksek olan gerilim türleri şunlardır:

- 1) Haksız olarak değerlendirilen gerilimler
- 2) Yüksek yoğunlukta ve yüksek miktarda olan gerilimler
- 3) Düşük sosyal kontrolle bağlantılı gerilimler
- 4) Bireyi içinde bulunduğu sorunu suç işleyerek çözmesi yönünde baskı oluşturan veya bu yönde teşvikler sunan gerilimler

Agnew 2001 yılındaki çalışmasında haksızlık içeren ve birey tarafından haksız olarak değerlendirilen gerilimler, diğer gerilimlere göre daha yüksek suça sürüklenme potansiyeline sahiptir (Akt., Dolu, 2010).

4.7. Alt Kültürün Suç Nitelikleri

Cezai ve suçlu alt kültürlerin teorileri makro düzey teorilerdir. Amaçları, bu olguların ortaya çıkışını ve toplumsal dağılımını açıklayan politik, ekonomik ve diğer sosyal sistemler hakkında ne olduğunu tanımlamaktır. Bu düzeydeki diğer teoriler, suçlu

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

alt kültürler ve genel olarak gençlik alt kültürlerine yerel ve daha geniş topluluk fırsatlarının etkisine odaklanmaktadır. Walter Miller (1958) alt sınıf kültürünü çete suçluluğuna bağlarken, Richard Cloward ve Lloyd Ohlin (1960) farklı suçlu alt kültürlerin yerel topluluklarda meşru ve gayri meşru ekonomik fırsatların mevcudiyeti ile ilişkili olduğunu buldular. Gary Schwartz (1987), gençlik alt kültürlerinin doğasını belirlemede yerel toplumun gençlik-yetişkin otorite ilişkilerinin önemini vurguladı, bunlarla ilişkili suç işlemlerinin kapsamı ve kapsamı dâhil. Mercer Sullivan (1989), imalat işlerinin ABD'den diğer ülkelere aktarılması ve giderek daha da bölünmüş bir işgücü piyasası gibi daha küresel ekonomik gelişmelere yönelik çete adaptasyonlarına ilişkin olup, bu durum içten azınlıktaki düşük ücretli ve fazla emek yoğunluğuna neden olmuştur (Akt., Demirbaş, 2016).

William Julius Wilson(1987) suç ve suçluluğun ekonomik kaynaklı sorunlara ilişkin teorik çalışmalar yapmıştır. Wilson, 1960'larda ve 1970'lerde ABD'de kalıcı bir alt sınıfın ortaya çıktığını savunmaktadır. Suçlu alt kültürler üzerine yapılan araştırmalar, bu argümanı desteklemiş ve çete üyeliklerinde meydana gelen değişiklikleri analiz ederek sonuçlar çıkarmıştır. Wilson'a göre fakir, azınlık genç erkeklere daha az iyi işler sunulduğundan, daha çok çete üyesi yetişkinliğe girerken çetelerle ilişkilerini sürdürmüştür. Geçmişte, çete üyeleri genellikle iş almak, evlenmek ve çoğu zaman istikrarlı, etnik temelli topluluklarda yetişkin sosyal kulüplerle ilişkilendirilmek için çetelerle ilişkiye girmişlerdir. Ancak süreç ilerledikçe, Eski üyeler liderlik rollerini üstlendikleri veya sürdürdüklerinden, çeteler suç faaliyetlerinde daha genç üyelerin kullanılması olmuştur (Demirbaş, 2016).

Sullivan'ın üç Brooklyn topluluğundaki gruplara ve genç erkeklere yönelik çalışması - siyah, ağırlıklı olarak Latin ve beyaz - bu açıdan özellikle önemlidir. Beyaz gruptaki Hamilton Park'taki genç erkekler, her yaştan diğerlerinden daha iyi işler bulmayı başardılar. Daha da önemlisi, "işyerindeki disipline daha aşına hale gelmişlerdi" çünkü daha da büyüdükçe, Sullivan tarafından çalışılan azınlık gençlere kıyasla daha kaliteli işlerde çalışmayı ve onlara tutunmayı başardılar. İşyerinin disiplinine aşına olmak, önemli bir sosyal sermaye türü olan Hamilton Park gençliğinin yetişkin topluluğuyla paylaştığı üstün kişisel ağlar tarafından mümkün olan bir tür insan sermayesidir. Azınlık gençleri,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

hem insan hem de sosyal sermayeye göre, ailede ve başka yollarla dezavantajlıydı. Böylelikle, bireysel insan ve sosyal sermaye kişisel deneyim yoluyla edinilirken, topluluklar ve mahalleler de niceliksel ve niceliksel olarak insani ve sosyal sermayeye ait stoklarında farklılık gösterirler; ancak suçlu ve suçlu alt kültürlerin kendi "ebeveyn" kültürlerinin yönlerini yansıttığı başka bir yoldur.

Makro düzeydeki tüm teoriler, bireylerin çevrelerindeki diğer kişilerle etkileşime girerek, alt kültür normlarını, değerlerini ve teşvik ettikleri davranışları öğrendiklerini göstermektedir. Bireylerin temel öğrenme süreçleri, araştırma ve teori ile iyi bir şekilde kurulmuştur. Çocuğun en önemli erken öğrenme deneyimleri ailede gerçekleşir, ancak özellikle çocuklar yaş ve cinsiyet arkadaşlarıyla ilişki kurdukça, diğer etkiler hızla kendini gösterir. Ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte, bu gençler özellikle genç insanlar önemli biyolojik ve sosyal değişimler yaşadıkça güçlenmektedir. Bu noktada gençlik alt kültürleri özellikle önemli hale geliyor (Adolescent Development, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov>, 17.05.2019).

Alt kültürler, hem dış hem de iç kuvvetler ve süreçlerden etkilenen dinamik ve sürekli değişmektedir. Suçlu ve suçlu alt kültürlerle ilgili birikmiş zengin araştırma materyalleri iki sonuca işaret eder: bu tür uyarlanabilir fenomenlerin büyük bir çeşitliliği vardır ve sürekli değişen bir yapıya sahiptirler. Her ikisi de hem sosyal değişimi hem de ona uyum sağladıkları için, alt kültürler - suçlu ve suçlu alt kültürler de dâhil olmak üzere - teorik, deneysel ve pratik olarak önemli olmaya devam etmektedir (yani bir sosyal politika meselesi olarak). Robert Sampson ve meslektaşları ortak mahal adına müdahale etme isteğinin kolektif etkinlikle (komşular arasında sosyal uyum) birlikte, Chicago mahallelerinde daha az şiddet içeren suçla ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu, komşuların birbirlerini tanımalarını teşvik etmenin ve ortak çıkarları doğrultusunda birbirlerine yardım etmeye teşvik etmenin yollarını geliştirmenin yerel sosyal kontrolü güçlendireceğini ve suçlu ve suçlu davranışları teşvik eden alt kültürlerin etkisini zayıflatmaya yardımcı olacağını göstermektedir (Sampson and Wilson,1995).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

4.7.1. Kriminal Alt-kültürü (Criminal Subculture)

Hırsızlık, şantaj ve gayri meşru yollardan suç işlemeyi tanımlayan kültürel bir biçimdir. Bu kültür, temel olarak organize suç modellerini içermektedir. Bu suçu işleyenler, rasyonel olarak ekonomik bir kazancın peşindedirler ve aynı zamanda suç işlemeyi bir kariyer/meslek olarak görmektedirler. Kriminal alt kültürde suç meslek olarak gören kişileri ve grupların oluşturduğu bir suçluluk alt kültür kategorisidir.

4.7.2. Çatışma Alt-kültürü (Conflict Culture)

Çatışma alt-kültürü, şiddetin manipülasyonu ile belirlenen çatışma alt-kültürüne gönderme yapmaktadır. Bu kültür; şiddete özgü kodların veya davranış biçimlerinin yaygın olarak varlığını sürdürdüğü bölgelerde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle göçmenlerin yerleştikleri yeni yerleşim yerleri ile farklı etnisite, din ve ırktan toplulukların bir araya gelerek oluşturduğu heterojen yapılar, bu kültürün oluşumu için uygun koşullar içermektedir. Şiddet ortamlarının varlık gösterdiği alanlarda çatışma alt kültürünün varlığından söz edilmektedir. Farklı ırktan kişilerin oluşturduğu bölgeler, göçmenler, yeni yerleşim yerlerinde bu tarz suç ve suç işleme durumları oluşmaktadır.

4.7.3. Geri Çekilmeci Alt Kültür (Retreatist Subculture)

Uyuşturucu kullanma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Geri çekilmeci alt-kültürü, bireyin toplumdan kaçışını tanımlamaktadır ve bu kaçış büyük ölçüde uyuşturucuya kendini verme şeklinde somutlaşır. Aynı şekilde bu kültür biçimi, hem kriminal hem de çatışma alt kültürlerinde yaşanan çifte başarısızlıkları da tanımlamaktadır (Kızmaz, 2005). Bireyin toplum içinden kendisini soyutlamasıdır. Kriminal ve çatışma alt kültüründe ki başarısızlıklarla beraber değerlendirilmektedir.

4.8. Medya ve Alt Kültür Suç İlişkisi

İletişimin doğası, kurduğu ilişkinin kültürünü anlatır. Kitle iletişim araçlarının baskınlığı altındaki egemen kültür uyumunu üretir. Kitle iletişim ürünleri kültürel olarak nitelendirildiği gibi kültür ve sanatla da ilişkilendirilir. Örneğin iki televizyon kültür aracı olarak düşünülürken kitle iletişimi ise bir kültürü anlatır (Karakoç, 2007).

Kültürde genel nitelemeye uygun olan kavram kitleselliktir. Hem ürün (değer) açısından, hem onu sahiplenen toplum açısından hem de üretim teknolojisi açısından kitlesellik, günümüz kültürünü nitelemektedir. Geniş kitlelere yönelme arzusu içindeki medya, geniş kitlelere hitap eden kültürel formlar üreterek, bu formlara uygun davranışlar sergilemektedir. Bu döngüyü, gündelik yaşamın kesitleri içinde de gözlemek mümkündür (Karakoç, 2007).

Medyanın esas gücü, dünya görüşümüzü şekillendirebilmesi, düşünce ve fikirlerimizin temel kaynağı olabilmesi gerçeğinde yatmaktadır. Medya, düşünce ve davranış biçimimize etki edebilmektedir (Nwalozie, 2015). Onu televizyon gibi kişisel bir araç olarak değil de bir bütün olarak ele aldığımızda, bu güç daha da etkileyici bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Burton, 1995). Zaten, günümüz modern toplumlarında başlıca kültürel formlar, medya tarafından üretilip şekillendirilmektedir. Kültürü, üretim ve tüketim kavramlarıyla ele aldığımız zaman da kültürel üretim, enformasyondan bağımsız olarak elbette düşünülemez. Hatta çağdaş toplumların bilinç veya kültür endüstrisi diyebileceğimiz bir sektör tarafından kuşatıldığı anlam ve değerlerin, böyle bir mekanizma içinde oluştuğu da eleştirel yaklaşımın sıkça tekrarladığı olgulardır (Karakoç, 2007).

Medya organları zaman zaman abartılı bir şekilde suçluluk dalgalarına, suçların yaygınlığına ve sıklığına dair topluma bilgilendirme duyurularında bulunmuştur. Örneğin, 1976 yılında ABD'nin New York şehrinde üç büyük gazete (New York Times, New York Post ve New York Daily News) ve beş televizyon kanalı yaşlı insanlara karşı suçluluğun arttığı üzerine haberler vermişlerdir. Medyanın ürettiği bu suç dalgası yaklaşık iki ay boyunca tüm Amerikan gazete ve dergilerine yayıldı. Yaşlı insanlara karşı

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

işlenen suçlarda siyah sabıkalı gençler hedef gösterildi. Gettolarda yaşayan bu siyah gençler, yaşlı beyazlara çeşitli sebeplerden ve genellikle ekonomik sebeplerden saldırıyorlar şeklinde yapılan haberler toplumda bir galeyana oluşturdu. Ancak, Kasım-Aralık 1976 yılındaki iki aylık süreçte New York'ta yaşlı insanlara karşı işlenen suçlar bir önceki yıla oranla %19 azalma göstermiş ve buna rağmen medyanın hiçbir gerçek temele dayandırmadan konuyu abartılı bir şekilde vermesi toplumsal kutuplaşmaya neden olmuştur (Akt., Demirbaş, 2016).

Medya, suçu analiz ederken her şeyden önce şiddet suçluluğu düşünülen toplumda, suçluluk ve saldırganlık arasındaki ayrımı doğru temelde yapmamaktadır. Örneğin bazı suçlular, medyada yer almayı kendi reklamları açısından özellikle kullanmak istemektedirler. Ayrıca, medyanın yoğun baskısı kimi zaman faalinin veya mağdurun kişisel yaşamlarını çok olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir (Demirbaş, 2016).

Medyanın suç politikası açısından sorumluluğun bilincinde olarak haber yaparken şu kısımlara dikkat etmesi gerekmektedir:

- 1) Gerçeklere aracılık etmelidir.
- 2) Toplumunu yönlendirme fonksiyonunu emniyet birimleri ile birlikte önleyici programlar şeklinde kullanmalıdır.
- 3) Medya hukuk ve kanuna taraf bir şekilde yayın yapmalıdır.
- 4) Kişi hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmemesine gayret gösterilmelidir.
- 5) Medya, olayları suçlu ayrımını suçluluk yönüyle ele alarak, suçlu kimliği ayrımı yapmamaya özen göstermelidir.
- 6) Toplumunu kutuplaştırıcı, ayrıştırıcı ve çatışmacı bir dil kullanmamaya özen göstermelidir (Demirbaş, 2016).

V. BÖLÜM: YABANCILARIN İŞLEDİKLERİ SUÇLARIN İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye, coğrafi konumu dolayısıyla birçok farklı kültürden insanların bir arada yaşadığı ülkelerden biridir. Özellikle İstanbul, İzmir, Antalya ve Muğla gibi büyük şehirlerde pek çok millete veya etnisiteye mensup insanlar yaşamaktadır. Bununla birlikte ülkemiz kimi zaman toplu göçlere maruz kalmaktadır. Bunun son örneği, Suriye iç savaşından dolayı 2011 yılından sonra 3 milyondan fazla Suriyelinin Türkiye’ye göç etmesiyle birlikte Türkiye’de yaşayan yabancıların sayısında önemli bir artış meydana gelmesidir. Türkiye’deki yabancıların kimisi yabancı statüsünde, kimisi de Türk vatandaşlığına geçerek ikamet etmektedirler. Bu insanların ülkemizde suç ve ceza ile ilişkilerinin araştırılması toplumsal refahın daha iyi sağlanmasında önemli bir etken olarak değerlendirilebilir.

Bu maksatla, çalışmamızda Türkiye’de bulunan yabancıların Türk Ceza Kanunu gereğince işledikleri suçlara ilişkin mahkûmiyet ve HAGB kararları değerlendirilerek, Türkiye’de yaşayan farklı kültürlerdeki insanların hangi suçlara eğilimli olabilecekleri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Konuyla ilgili olarak adli sicil istatistikleri temel alınarak, elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bu bağlamda, farklı kültürler veya yabancılar üzerine çalışacak bundan sonraki araştırmalara kaynak olabileceği düşünülmektedir.

5.2. Verilerin Toplanması ve Örneklem

Bu araştırmada suçu ölçme metodu olarak; “*Suç istatistikleri metodu*” kullanılmıştır. Bu bağlamda Adalet istatistikleri belli bir zaman diliminde ele alınarak, Ceza mahkemelerinde TCK uyarınca 2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait açılan davalardaki mahkûmiyet ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararlarının toplamı istatistiksel verileri alınarak değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca bu üç yıla ait veriler,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Suriyeli göçünün yaşanmadan önceki verileri ile karşılaştırılması amacıyla 2011 yılına ait verilerle karşılaştırılmıştır. Veriler, Adalet Bakanlığının Adli Sicil İstatistiklerinin yayımlandığı <http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/> web sitesinden elde edilerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerde yabancıların işledikleri suçlar kadın ve erkek olarak ayrı bir şekilde sunulmuştur. Yabancı suç sayıları Türk vatandaşlarının suçlarıyla karşılaştırılmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri gereğince yabancıların en çok işledikleri suçlar belirlenerek araştırmanın sınırlılıkları belirlenmiştir.

5.3. SINIRLILIKLAR

Suçların analizleri yapılırken bir takım sınırlılıklar dikkate alınmıştır. Araştırmada, **Kanunî Suçluluk** kapsamında, faili belirlenmiş, mahkûmiyet ve HAGB kararları verilmiş suç istatistikleri değerlendirmeye alınmıştır. **Siyah rakamlar, nispi karanlık alan** ve **artık sayı** değerlendirme dışındadır. Araştırma kapsamında verilerin analizi yapılırken, yabancıların işledikleri suçların toplam mahkûmiyet ve HAGB kararlarıyla ilgili olarak aşağıda on ayrı kategoride değerlendirilmiştir. Bunlar:

- 1) Güvenlik suçları,
- 2) Kaçakçılık suçları,
- 3) Hayata veya kişilere karşı suçlar
- 4) Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar,
- 5) İşkence ve eziyet suçları
- 6) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar
- 7) Hürriyete karşı suçlar
- 8) Malvarlığına karşı suçlar
- 9) Çevreye karşı suçlar
- 10) Kamu barışına karşı suçlar,

Bu kategoriler yabancı suçluluğunun oluşumuna etki eden; Göç, kentleşme, kültürel, ekonomik ve sosyal faktörler gibi nedenlerle özdeşleşen kategoriler olarak gözlemlenmiştir.

5.3.1. Suçta Karanlık Alan, Nispi Karanlık Alan ve Artık Sayı

Araştırma, “*siyah rakamlar/suçta karanlık alan*” değerlendirme içerisine alınmadan sınırlandırılmıştır. Suç istatistikleri alındığında gerçek suçluluk ile bilinen suçluluk miktarları arasında her zaman farklılık bulunmaktadır. Suçun istatistiklere yansımaya ve karanlıkta kalan alanına " siyah rakamlar" denir. Bu suçların bilinmemesi öncelikle, mağdur veya başkası tarafından (çeşitli saiklerle) ihbar edilmemesinden dolayı kayıt altına alınmamasıdır. Çalışmamızda ayrıca “*Nispi karanlık alan*” istatistikleri de değerlendirme dışında bırakılmıştır. Çünkü bu suçların faili bulunamamış ya da belli olmayan suçlardır. “*Artık sayı*” ise, asılsız suç ihbarları ile işlenmiş bir suçun daha ağır gösterilmesinden kaynaklanmaktadır (<https://kriminoloji.com>, 06.05.2019).

5.3.2. Suç Ölçüm Teknikleri

Suçun doğası gereği, resmi kayıtlar ile mahkûmiyet ve HAGB sayısı tam olarak uyuma olması söz konusu değildir. Toplumda suça yönelik göstergelerin belirlenip ceza ve adalet sisteminde kayıtların tutulup değerlendirilmesi suçun önlenirliği açısından önem taşımaktadır (Küçükay, 2018). Temelde suçluluk üç kısımda incelenmektedir. Bunlar (<https://kriminoloji.com>, 06.04.2019);

- Kanunî Suçluluk (mahkemelerce el konulmuş ve mahkûmiyetle sonuçlandırılmış suçların tümü)
- Bilinen Suçluluk (polis varlığını bildiği suçların tümü)
- Gerçek Suçluluk (bir ülke üzerinde işlenen suçlara ait gerçek bütün)

Suç olgusunun ölçümü farklı şekillerde yapılmaktadır. Suçu ölçme metodu olarak; Suç istatistikleri, viktimizasyon araştırmaları, Suçu failerin bildirmesi ve Dolaylı ölçümler olarak farklı metotlar kullanılmaktadır (Polat ve Gül, 2010). Bu çalışmada suç istatistikleri metodu kullanılarak ölçümleme yapılmıştır.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 10 farklı kategoride değerlendirilen bu araştırmasında adli sicil istatistiklerinin maddeler halindeki bulguları şu şekildedir;

Araştırma da ilk olarak 2011 yılına ait suçlar derlenmiş ve aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Daha sonra 2011 yıllarına ait suçlar ilgili maddeler 2015, 2017 yılları arasındaki üç yıllık suç istatistikleriyle karşılaştırılmıştır.

Tablo 5.1. TCK 2011 istatistikleri

Yıl-2011	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	Yabancı Erkek	Yabancı Kadın	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
Malvarlığına Karşı Suçlar	5237	141-169	539010	2452	925	542387
Hürriyete Karşı Suçlar	5237	106-124	342798	619	291	343708
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar	5237	102-105	38728	102	9	38839
Kamu Güvenine Karşı Suçlar	5237	197-212	137373	2244	963	140580
Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar	5237	86-93	529980	1109	369	531458
İşkence ve Eziyet	5237	94-96	888	3	1	892
Hayata Karşı Suçlar	5237	81-85	28017	154	20	28221
Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti	5237	79-80	5268	233	94	5595
Şerefe Karşı Suçlar	5237	125-131	262088	336	229	262653
Kamu Barışına Karşı Suçlar	5237	213-222	29390	277	136	29803
Çevreye Karşı Suçlar	5237	181-184	25091	119	21	25231

2011 yılına ait suçlar incelendiğinde, malvarlığına karşı işlenen suçların ve kamu güvenine karşı işlenen suçların en yüksek sayılarda olduğunu görmekteyiz. 2011 yılında sayısal açıdan en az suçun işlendiği kategori işkence ve eziyet olmuştur. En fazla suçlar ise sırasıyla, kamu güvenliğine karşı suçlar, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ve hürriyete karşı suçlar olmuştur.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.1. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

TCK’da göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretiyle ilgili olarak 80. Madde uygulanmaktadır. “Zorla çalıştırmak, bazı hizmetleri vermeye mecbur etmek, fuhuş yaptırmak, esaret veya benzeri uygulamalara maruz bırakmak veya beden organlarından bazılarının verilmesine razı etmek amacıyla kadın, çocuk veya diğer insanların tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları ile *insan ticareti suçu* oluşur” (TCK md.80). Aşağıdaki tabloda 80/1 kapsamında yabancıların işledikleri suçlar verilmiştir.

Tablo 5.2. İnsan Ticareti

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	80/1	601	85.98	98	14.02	699
2016	5237	80/1	541	91.70	49	8.30	590
2015	5237	80/1	1.708	87.35	249	12.65	1.967

80. madde kapsamında yabancıların işledikleri insan ticareti suçları Tablo 5.2’de görülmektedir. 80. Madde kapsamında yabancı kadınların işlediği suç sayılarında bir artış bulunmaktadır. Erkeklerin kadınlara oranla sayılarında azalma görülmüş olsa da suç işledikleri belirlenmiştir. Bu madde kapsamında Türkiye’de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %14.02 sine, 2016 yılında %8.9 una ve 2015 yılında %13.16 sına karşılık gelmektedir. Bu suç kategorisi yabancıların oransal olarak en yüksek suç işledikleri kategori olarak gözlemlenmektedir.

Üç yıllık veriler toplamında Toplam Mahkûmiyet ve HAGB kararı olarak 3.256 verilmiştir. Türklerde 2.850 kişi, yabancı erkeklerde 87, kadınlarda ise 319 suçlu olduğu tespit edilmiştir. Bu da toplam 406 yabancıya tekabül etmektedir. Bu istatistiklere bakıldığında, yabancı kadınların yabancı erkeklere oranla daha fazla suç işlediklerini görmekteyiz. Bu sonucun fuhuş yapmak veya yaptırmakla bir ilişki olduğu düşünülebilir.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Cloward (1959)'ın suç fırsatları teorisi de, toplumda suç işlemeye elverişli ortamların oluşması bir takım bireyleri suç işlemeye teşvik ettiğini dile getirmektedir. Bireylerin, bir takım kaygılar sonucu sosyal değerlerden sapması, bu suç fırsatlarını değerlendirme açısından bir fırsat olarak görülebilmektedir. Alt kültüre mensup bireyler, elde edemedikleri statüye gayri meşru yollarla erişebilme yaklaşımı sergileyebilmektedirler. Özellikle heterojen yapıdaki, yani farklı etnik kültür ve demografik özelliklere mensup kişilerin bir arada yaşadığı yaşam alanlarında suç fırsatları daha çok oluşabilmektedir. Çünkü bu tür mekânlarda toplumsal etkileşim çok azdır ve sosyal kontrol sağlanamamaktadır. Kanuni yaptırımların yetersiz kaldığı bu tür heterojen alanlarda insan ticareti suçu kadınları fuhuşa yönlendirme gibi suçlara sık rastlanmaktadır. Ayrıca gerilim teorisi açısından ele alındığında, kültürel değerlerle bireylerin bulunduğu sosyal konumun bireye sunduğu imkânlar arasındaki uyumsuzluk arttıkça birey üzerinde sapma ve suç işleme baskısı artmaktadır. Bu noktada Merton (1959) ve Cloward, sosyal pozisyon ve fırsatların anlaşılması gerektiğini ve suç fırsatlarının oluşmaması için bireylere sosyal imkânlar sunulması gerektiğini dile getirmektedirler (Dolu, 2010).

5.4.2. Hayata, Kişilere Karşı Suçlar

Bu suçlar TCK'da 81-85. Maddeler arasında değerlendirilmektedir. Kasten öldürme, intihara yönlendirme ve taksirle öldürme gibi yabancıların işledikleri suçların istatistikleri şöyledir;

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.2.1.Kasten öldürme, intihara yönlendirme, taksirle öldürme

Bu bölümde 2011 yılına ait verilerde TCK Madde 81-85 bir arada verilmiştir.

Tablo 5.3. TCK Md. 81-82-85 istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2011	5237	81-85	28017		174	0.61	28.221
2017	5237	81	14.888	97.95	312	2.05	15.200
2016	5237	81	10.969	97.66	263	2.34	11.232
2015	5237	81	11.758	99.18	98	0.82	11.856
2017	5237	82/1a;1k	2507	93.20	183	6.80	2.690
2016	5237	82/1a;1k	2143	96.36	81	3.64	2.224
2015	5237	82/1a;1k	25030	89.26	272	10.74	2.532
2017	5237	85	10.524	98.68	141	1.32	10.665
2016	5237	85	10.474	98.67	142	1.33	10.616
2015	5237	85	81.564	99.02	808	0.98	82.372

Madde 81 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %2.05

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %2.34

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %0.82 olarak saptanmıştır.

Madde 82/1a-k kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %6.80

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %3.64

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %10.74olarak belirlenmiştir. 2017 yılında diğer yıllara nazaran oransal bir artış görülmektedir.

Madde 85 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %1.32

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %1.33

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB oranı %0.98olarak saptanmıştır.

Hayata karşı suçlarda Madde 81-85 arasında, 2011 yılında yabancıların işledikleri suçun, toplam mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.61olduğu tespit edilmiştir. Bu oranı, yukarıdaki mahkûmiyet ve HAGB sayısı ile karşılaştırdığımızda daha düşük olduğu görülmektedir. Bu madde kapsamında, 2011 yılından sonra yabancıların işledikleri suçlarda genel bir artış olduğu gözlenmekle birlikte özellikle, 2015 yılında çok büyük bir artış olduğu ve toplamda 808 kişinin hayata karşı suç işlediği belirlenmiştir.

Ülkemizde öldürme suçunun toplumsal ve kültürel nedenlerinin başında kısasa kısas fikri ile kan davası gütmeye saiki gelmektedir. Kan davaları özellikle devlet otoritesinin kurumsal olmadığı feodal toplumlarda devletin cezalandırma tekeli bir seçenek, bir adalet mekanizması olarak toplumun cezalandırma yöntemidir. Ancak Türkiye'de yabancıların işlemiş olduğu hayata karşı suçlarda kan davası, toprak davası veya aile namusu gibi suçlardan ziyade örgütsel çete ya da terör suçlarının varlığı söz konusudur. Bu bağlamda yabancıların Türkiye'de işledikleri hayata karşı suçlarda başka bir merkezden planlanmış, yönlendirilmiş ve fiiliyata geçirilmiş, topluma ve bireye zarar verici suç nitelikleri görülmektedir (Çalıcı, 2019). Bu bağlamda hayata karşı işlenen suçlarda etnik ve ırksal kimlik, dini inançlar ve ideolojik yaklaşımlar nedensel olarak öne çıkmaktadır. Son dönemde ülkemizde gerçekleşen cinayet veya toplu katliam olaylarının önemli bir kısmı, dini inançlardan kaynaklanan farklılıkların, kin ve nefrete dönüştürülerek hedef alınan insanların yok edilmesi şeklinde meydana gelmiştir. Le Bon,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

kitle psikolojisini tanımlarken, bilinçli insanın akli kabiliyetinin ve kişiliğinin silinmesi, bunun yerine kitledeki zihniyetin tekleşmesi sonucunda bireylerin fikir ve hislerinin tek bir hedefe yönelmesi olarak açıklamaktadır. Kitle psikolojisine göre, kitleler bilinçaltı tarafından yönlendirilir ve kitle içerisinde yer alan bireyin eylemleri bilinçli ve iradi değil, ilkindir. Bu bağlamda, çete veya terör örgütlerine mensup bireylerin psikolojisi, buldukları kitlenin temel uyarıcılarıyla harekete geçerek o doğrultuda suça yönelmektedirler. Çete üyelerinin ırksal, dini veya başka bir sebeple işledikleri suçlar, kendi iradeleri ile değil bağlı oldukları grubun egoları sonucunda gerçekleşmektedir (Sancar, 2015).

5.4.3. Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

Vücut dokunulmazlığına karşı suçlarda 5237/86-93 Maddeleri kapsamında 2011 yılında yabancıların işledikleri suçlar, toplam mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.07'si olduğu saptanmıştır.

5.4.3.1.Kasten yaralama, taksirle yaralama

TCK'da kasten yaralama ve taksirle yaralama filleri birçok madde kapsamında ele alınmaktadır. Bu bölümde vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar değerlendirilmiştir.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Tablo 5.4. TCK Md. Kasten yaralama, taksirle yaralama istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2011	5237	86-93	529.980	99.74	1418	0.26	531.458
2017	5237	86	67.518	98.16	1269	1.84	68.787
2016	5237	86	67.184	98.50	1026	1.50	68.210
2015	5237	86	81.564	99.02	808	0.98	82.372
2017	5237	87/3-4	6.216	93.11	467	6.89	6.683
2016	5237	87/3-4	34.560	98.9	368	1.10	34.954
2015	5237	87/3-4	7.259	99.16	62	0.84	7.321
2017	5237	89	21.112	98.85	247	1.15	21.359
2016	5237	89	28.309	99.21	226	0.79	28,535
2015	5237	89	32.794	99.4	199	0.60	32.993

Madde 86 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.84

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.50

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 0.98

Madde 87/3-4 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 6.89

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.10

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 0.84

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Madde 89 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.15

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.79

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.60 olarak saptanmıştır.

Vücut dokunulmazlığına karşı yabancıların işledikleri 2011 yılı suçları ile son 3 yılın verilerini karşılaştırdığımızda yükselen bir suç grafiği gözlemekteyiz. Madde 86-89 suçları kapsamında 2011 yılında yabancıların mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.07 iken 2017 yılında 3 maddenin toplamında %3.28 oranında bir yükseliş görülmüştür.

5.4.4. İşkence ve Eziyet

Tablo 5.5. TCK Md. İşkence ve Eziyet istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	96/1-2	412	88.6	53	11,3	465
2016	5237	96/1-2	396	91.8	35	8.1	431
2015	5237	96/1-2	418	94.5	24	5.4	442

TCK 96/1-2. madde kapsamında yabancıların işledikleri suçlar Tablo 5.5'te görülmektedir. 96/1-2. madde kapsamında yabancı kadınların sayıları erkeklere oranla az olsa da kadınların da işkence ve eziyet suçu işledikleri belirlenmiştir. İşkence suçları kapsamında yabancıların yaşlı bakımı ve çocuk bakımı gibi sosyal hizmetlerde suç işleme olasılıkları mevcuttur. Bu madde kapsamında Türkiye'de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %11'ine, 2016 yılında %8.1 ine, 2015 yılında %5.4 üne ve 2011 yılında ise %0.4 üne karşılık gelmektedir. Suriyeli göçü yaşanmadan önce

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

%0,4 olan yabancıların işledikleri işkence ve eziyet suçları yıllar itibari ile sürekli artış göstermiş, 2017 yılında toplam suçun %11 ine tekabül etmiştir.

Agnew (2001), suça neden olan gerilimi ele alırken yaşanan gerilim büyüklüğünün bireyi suça sürüklenme potansiyelini artırdığını belirtmektedir. Zira problem büyüdükçe, bireyin o sorunlarla meşru yollarla başa çıkabilme gücü azaldığı gibi yaşanan stres ve gerilimdeki artış da bireyin dengesini alt üst edebilmektedir. Bu durumda, birey alternatif çözümler üretebilme yeteneğini ciddi oranda kaybetmekte ve yaşadığı gerilim ve sıkıntının büyüklüğüne bağlı olarak şiddet suçlarına yönelebilmektedir (Dolu, 2010). Örneğin; kişiler arasındaki borç alışverişinde, borcun büyüklüğü alacaklıyı maddi ve manevi açıdan sıkıntılarla karşı karşıya bıraktığında, alacaklı alacağının tahsili için yasadışı yöntemlere başvurabilmekte hatta karşı kişinin hayatına kast edebilmektedir (Dolu, 2010). Agnew, insanları suça sürüklenme potansiyeli en yüksek gerilim türleri arasında bireyin var olan sorunu kendi inisiyatifi doğrultusunda suç işleyerek çözme yönünde onun tetikleyen ve bu yönde davranmasına olanak veren gerilimler olarak değerlendirmektedir. Ayrıca Agnew’e göre, belli gerilimler insanların suç işleyen, toplumu rahatsız eden ve sürekli problem çıkaran insan tipleri ile yakından ilişkili olduğunu savunmaktadır (Dolu, 2010).

5.4.5. Cinsel Dokunulmazlığı Karşı Suçlar

5.4.5.1.Cinsel Saldırı Suçları

M. 102 kapsamında yabancıların işledikleri suç istatistikleri şöyledir;

Tablo 5.6. TCK Md. 102 Cinsel Saldırı istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	102/1-2-4-5-6	3639	95.3	176	4.6	3815
2016	5237	102/1-2-4-5-6	2338	97.7	55	2.3	2392
2015	5237	102/1-2-4-5-6	7.526	97.4	195	2.6	7721

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait suçların genel toplamı 13.438 olan Cinsel Saldırı istatistiklerine oransal açıdan karşılaştırma yapıldığında Türklerde 13.503, yabancı erkeklerde 420, kadınlarda ise 6 olduğu tespit edilmektedir. Bu da toplam 426 yabancıya karşılık gelmektedir.

102/1-2-4-5-6. Madde kapsamında yabancıların işledikleri suçlar Tablo 5.6'te görülmektedir. 102/1-2-4-5-6. Madde kapsamında 2015-2017 yılları arasındaki verilerde yabancı erkeklerin suç sayılarında bir artış görülmüştür. Kadınların erkeklere oranla bu madde kapsamında suçları düşük oranda kalmaktadır. Bu madde kapsamında Türkiye'de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %4.6 sına, 2016 yılında %2.4 üne, 2015'te %2.6 sına karşılık gelmektedir. 2011 yılında ise yabancıların işledikleri cinsel dokunulmazlık suçları, toplam suç sayısının %0.28 ine denk düşmektedir. Bu sonuç bize yıllar itibarıyla, Türkiye'de yabancıların işledikleri cinsel dokunulmazlık suçlarının sürekli bir artışta olduğunu göstermektedir.

5.4.5.2.Çocuk Cinsel İstismarı

TCK m. 103 çocuklara ilişkin cinsel istismar suçlarını kapsamaktadır. Bu suç belli yaştaki (reşit olmayan) çocuğun bedenine fiziksel temasta bulunma şeklinde cinsel davranışlar sergilenmesi ile oluşmaktadır. TCK Maddeleri gereğince yabancıların işledikleri suçlara bakıldığında sayı olarak Md. 103 kapsamındaki suçlu sayısının sayıca fazla olduğu görülmektedir. Özellikle 2017 yılı 735 yabancı suç sayısında, 2016 ve 2015 yıllarına göre iki kattan daha fazla bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Merton'un Gerilme Teorisine göre toplum, bireylerin sosyal açıdan ulaşmak istedikleri hedefleri için baskı yapmamasına rağmen, bireyin bu hedeflere ulaşmadaki araçlarda eksiklikler vardır. Bu durumda, birey finansal güvence kazanmak için suçlara yönelmektedir. Dolayısıyla, hedeflere ulaşmalarında yaşadıkları sıkıntılardan dolayı finansal güvence kazanmak için suç işlemektedir. Uyuşturucu satışı ya da fuhuş gibi suçlara katılmakta ve gerilmelere yol açmaktadır (Alpman ve Yarcı, 2018).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Tablo 5.7. TCK Md. Çocuk Cinsel İstismarı İstatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	103/1;7	15688	95.5	735	4.5	16423
2016	5237	103/1;7	14632	97.5	374	2.5	15006
2015	5237	103/1;7	14759	97.1	240	2.9	14999

103/1;7. Madde kapsamında yabancıların işledikleri suçlar Tablo 5.7 te görülmektedir. 103/1;7. Madde kapsamında yabancı erkeklerin sayılarında bir artış bulunmaktadır. Kadınların erkeklere oranla sayılarında azalma görülmüş olsa da kayda değer derecede suç işledikleri belirlenmiştir. Yıllara göre değişkenlik gösteren rakamlarda, erkeklerde ve kadınlarda 2015’ten 2017’e kadar olan süreçte artış olduğu görülmektedir. Bu madde kapsamında Türkiye’de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %4.47 sine, 2016 yılında %2.49 una, 2015’te %1.60 sına karşılık gelmektedir. Genel toplam 46.428 olan çocuk cinsel istismarı istatistiklerine oransal açıdan karşılaştırma yapıldığında Türklerde 45.079, yabancı erkeklerde 1.238, kadınlarda ise 111 olduğu tespit edilmektedir. Bu da toplam 1.349 yabancıya tekabül etmektedir.

Çocuk istismarı ile ilgili literatürdeki ilk tanımlama 1860 yılında Tardieu tarafından yapılmıştır. Tardieu, 1860 yılında çocukların cinsel ve fiziksel istismarına değinmiştir. Sonrasında Caffey 1946 yılında, “Caffey Sendromu” olarak bilinen, çocuklarda kemik kırıkları ve subdural hematomla ilgili olarak çocukların fiziksel istismarına ilişkin bir çalışma yapmıştır. Kempe, 1961 yılında “*Hırpalanmış Çocuk Sendromu*”nu geliştirmiş ve bu zamandan itibaren literatürde “*Child Abuse*” terimi kullanılmaya başlanmıştır (Sancar, 2015). Daha sonra çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili çalışmalar yoğunlaşmış, uluslararası çalışmalar sonucunda konu ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, “*Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*”yi çıkarmıştır. Birleşmiş Milletler (BM)’e üye ülkelerin bu sözleşmeye uyma zorunluluğu getirilmiştir (Sancar, 2015).

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

UNICEF, cinsel istismarı “Cinsel Doyum” için çocukla ilişki kurulması, para için fuhuş ve pornografiye yöneltilmesi olarak tanımlamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü ise cinsel istismarı; “Çocuğun tam idrak edemediği rıza göstermediği ve gelişimsel olarak hazır olmadığı ve hukuki açıdan yasal olmayan ve toplumsal olarak kabul edilmeyen bir eylem içine sokulması” olarak tanımlamaktadır. Cinsel yönden istismara uğramış çocuklar, normal gelişimlerinden sapmakta, özgüvenlerini yitirmekte, kendilerini aciz ve çaresiz olarak görmektedirler. Bunlarla birlikte çocukta yeme ve uyku bozuklukları, öğrenme güçlüğü, suçluluk ve utanç duygusu gibi olumsuz davranışlar ortaya çıkmaktadır (Sancar, 2015).

Çocuk cinsel tacizine dayalı yaklaşımda, toplumsal ve adalet sisteminin değişimi ve duyarlılığı çok önemlidir. Suç ihbarlarının zamanında yapılması çocuk tacizine yönelik koruyucu tedbirlerin alınması, yasaların caydırıcı nitelikte ağırlaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda rutin aktivite teorisi, potansiyel suçluların bulunduğu ortamlarda gereken önleyici ve koruyucu öğelerin eksikliği yüzünden istismara uygun çocukların mağdur olma ihtimallerinin yüksek olduğunu ileri sürmektedir. Rutin aktivite kuramına göre, hayat tarzlarında meydana gelen değişimler mağdur olma risklerini artırmakta, fiziksel ve cinsel saldırıların artmasına sebep olmaktadır (Çalıcı, 2019).

5.4.5.3.Reşit Olmayanla Cinsel İlişki

Tablo 5.8. TCK Md. 104 Reşit Olmayanla Cinsel İlişki istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	104/1-2	1266	98.2	22	1.8	1288
2016	5237	104/1-2	1452	98.9	16	1.1	1468
2015	5237	104/1-2	1743	99.3	11	0.7	1754

80. Madde kapsamında yabancıların işledikleri suçlar Tablo 5.8’te görülmektedir. Bu madde kapsamında yabancı kadınların sayılarında bir artış bulunmakta ve erkeklerin kadınlara oranla sayılarında azalma görülmüş olsa da suç işledikleri belirlenmektedir.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Türkiye’de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %1.70 ine, 2016 yılında %1.08 ine, 2015’te %0.62 sine karşılık gelmektedir. Genel toplam 22.259 olan insan ticareti istatistiklerine oransal açıdan karşılaştırma yapıldığında Türklerde 3.256, yabancı erkeklerde 87, kadınlarda ise 319 olduğu tespit edilmektedir. Bu da toplam 406 yabancıya tekabül etmektedir.

Tablo 5.9. TCK Md. 105 Cinsel Taciz istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	105/1-2	11355	97.6	271	2.4	11626
2016	5237	105/1-2	11964	98.3	204	1.7	12168
2015	5237	105/1-2	13430	98.7	173	1.3	13603

105/1-2. Madde kapsamında yabancıların işledikleri suçlar Tablo 5.9’da görülmektedir. 105/1-2. Madde kapsamında yabancı erkeklerin sayılarının kadınlara oranla oldukça fazla olduğu görülmektedir. Kadınların erkeklere oranla sayılarında azalma görülmüş olsa da suç işledikleri belirlenmiştir. Bu madde kapsamında Türkiye’de yaşayan/ikamet eden yabancılar toplam suçlu sayısının 2017 yılında %2.33 üne, 2016 yılında %1.67 sine, 2015’te %1.27 sine karşılık gelmektedir. Genel toplam 37.397 olan cinsel taciz istatistiklerine oransal açıdan karşılaştırma yapıldığında Türklerde 36.749, yabancı erkeklerde 636, kadınlarda ise 12 olduğu tespit edilmektedir. Bu da toplam 648 yabancıya tekabül etmektedir.

Yabancıların kadın tacizlerine yönelik fiili suç durumlarına genellikle toplu ulaşım araçlarında, toplantı, gösteri ve yürüyüş gibi toplu alanlarda sık rastlanılmaktadır. Ayrıca plaj, sahil gibi kalabalık tatil yerlerinde yabancı tacizlerine rastlanılabilmektedir. Yabancı gençlerin 3-5 kişilik gruplar halinde kalabalık ortamlarda kadınlara yönelik taciz vakaları yaşanmaktadır. Bir diğer unsur da gençlerin aldıkları alkolün etkisi ile kadın tacizine yöneldikleri şeklindedir (Akgeyik ve Güngör Delen, 2013).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Cinsel suçlular homojen bir gruba mensup değildir. Tüm cinsel suç türleri için ortak bir neden bulunmamaktadır. Cinsel suçlarda farklı psikolojik nedenler de görülebilmektedir. Türkiye'de tecavüz (cinsel saldırı) suçundan ceza almış ve cezası kesinleşmiş mahkûmlar üzerinden yapılan bir araştırmada yarımından fazlasının evli olduğu, eğitim seviyelerinin ilk ve ortaokul düzeyinde olduğu ve tamamına yakınının tecavüz suçunu işlemeden önce düzenli bir işte çalıştıkları saptanmıştır. Ancak, suç mahalli açısından bakıldığında, tecavüz olaylarının önemli bir kısmı sanığın evinde, bir diğer kısım da mağdurun evinde gerçekleştiği görülmüştür (Sancar, 2015). Bu açıdan ele alındığında, Türkiye'de işlenen cinsel saldırı veya tecavüz suçları Merton veya Durkheim'in anomi kuramı ile eşleşmemektedir.

Çünkü Merton kuralsızlıktan bahsederken, yukarıdaki sözü geçen araştırmada tecavüz eden kişi ile mağdurun birbirini tanıdıkları, birbirlerinin evlerine gittikleri ve hatta suçlunun normal yaşamı olduğu durumu söz konusudur. Bu durumda, Cloward'ın suç fırsatları teorisi daha mantıklı bir yaklaşım sergilemekte, insanların yaşadıkları stres sonucu toplumsal normlardan sapması ve arzularına ket vuramaması noktasında suç eğilim göstermeleri şeklinde değerlendirilebilir. Aynı şekilde Durkheim, insanların arzularının sınırının olmadığını ve bunlara ket vurabilecek toplumsal kontrolün olmadığı durumlarda suç işleme olasılığının arttığı kanaatine varılabilir (Dolu, 2010).

5.4.6. Hürriyete Karşı Suçlar

Bu bölümde TCK'nın 106, 107 ve 109. Maddelerindeki suç istatistikleri alınmıştır.

5.4.6.1. Tehdit-Şantaj

Türk Ceza Kanununun 106. Maddesi tehdit suçunu kapsamaktadır. Md. 106/a silahlı tehdit suçu kapsamına girmektedir. Md. 106/c birden fazla kişiyle, Md. 106/d ise bir suç örgütüyle tehdit etmek veya gözdağı vermek suçlarını kapsamaktadır. TCK Madde 106'nın ilgili bentleri bu çalışmada ayrı ayrı, yıllıklar halinde verilmiştir.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Tablo 5.10. TCK Md. 106 2017 istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	Yabancı Erkek	Yabancı Kadın	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	106/2-a-c	3.053	27	0	3.080
2017	5237	106/2.d	1.609	66	12	5.122
2017	5237	106/1-2	21.660	68	44	21.772
2017	5237	106/2.a	37.853	254	35	38.142
2017	5237	106/2.c	12.061	128	5	12.194

Yabancılar çalıştıkları yerlerde bir takım haksızlıklara maruz kaldıklarında (ücret kesintisi, maaş alamama, fazla çalıştırma, aşağılanma, küfür hareketi ile karşılaşma) gibi durumlarda, kanuni hak arama yerine bireysel suça yönelme ve sorunu kendi çözümleyebilme yoluna gitmektedirler. Bu tür vakalarda kavga, yaralama, işyerine zarar verme, küfür ve hakaretle karşılık verme gibi olaylar meydana gelebilmektedir.

Tablo 5.11. TCK Md. 106 2016 istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2016	5237	106/2-a-c	2.757	98.9	28	1	2.785
2016	5237	106/2.d	662	99.1	6	0.9	668
2016	5237	106/1-2	34.765	99.9 1	33	0.09	34.798
2016	5237	106/2.a	35.659	99.4	217	0.6	35.876
2016	5237	106/2.c	11.830	99.3	84	0.7	11.914

Tablo 5.12. TCK Md. 106 2015 istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2015	5237	106/2-a-c	3.167	99.32	22	0.68	3.189
2015	5237	106/2.d	907	99.47	4	0.43	911
2015	5237	106/1-2	42.093	99.78	93	0.22	42.186
2015	5237	106/2.a	42.392	99.43	244	0.57	42.636
2015	5237	106/2.c	15.274	99.06	146	0.94	15.420

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Madde 106/2-a-c kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.87

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.00

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.68

Madde 106/2.d kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.52

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.89

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.43

Madde 106/1-2 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.51

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.09

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.22

Madde 106/2.a kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.75

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.60

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.57

Madde 106/2.c kapsamında;

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.09

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.70

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.94 olarak saptanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 107. Maddesinde şantaj suçu tanımlanmıştır. Şantaj suçu, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlamaktır. Şantaj suçu ile korunan hukuki değer kişinin hürriyet ve huzurudur. Aşağıdaki tabloda yabancı erkek ve kadınların TCK Madde 107 gereğince işledikleri suç sayıları verilmiştir.

Tablo 5.13. TCK Md. 107 şantaj suçu yabancı istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	107	5044	98.48	78	1.52	5.122
2016	5237	107	5.167	98.59	74	1.41	5.241
2015	5237	107	5.698	99.08	53	0.92	5.751

Madde 107 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.52

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.41

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.92 olarak tespit edilmiştir.

5.4.6.2.Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma

TCK Md. 109/1, bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak, hürriyetinden yoksun bırakmak, 109/2 bunu cebir veya tehdit yoluyla yapmak

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

suçlarını kapsamaktadır. Tablo 5.14 te TCK Md. 109/1-2 kapsamında yabancıların işledikleri suçlar verilmiştir.

Tablo 5.14. TCK Md. 109 Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suç istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	&	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	109/1	11.305	95.67	512	4.33	11.817
2017	5237	109/2	15.411	96.48	563	3.52	15.974
2016	5237	109/1	11.945	97.82	267	2.18	12.212
2016	5237	109/2	14.384	97.01	444	2.99	14.828
2015	5237	109/1	14.410	97.84	319	2.16	14.729
2015	5237	109/2	16.169	97.1	483	2.90	16.652

Madde 109/1 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %4.33

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.18

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.16

Madde 109/2 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %3.52

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.99

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.90 şeklinde tespit edilmiştir.

5.4.7. Malvarlığına Karşı Suçlar

Malvarlığına karşı suçlar kapsamında TCK'nın 141, 142, 157 ve 158. Maddelerce işlenen suç istatistikleri ele alınmıştır.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.7.1.Hırsızlık/ Nitelikli Hırsızlık

Tablo 5.15. TCK Md. 141 Hırsızlık/ Nitelikli Hırsızlık suç istatistikleri

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	141	20.284	97.66	487	2.34	20.771
2016	5237	141	23.876	97.58	594	2.42	24.470
2015	5237	141	30.977	97.90	667	2.10	31.644

Madde 141 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.34

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.42

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.10 olarak saptanmıştır.

Madde 141 kapsamında, 2017 yılında toplam suçların %2.34 ü yabancılar tarafından işlenmiştir. Bu oran, 2016 yılında %2.42, 2015 yılında %2.10 olarak gerçekleşmiştir. Bu madde kapsamında 3 yıllık verilerle birbirine yakın sonuçlar elde edilmiştir.

2011 yılındaki istatistiklere baktığımızda mal varlığına karşı işlenen suçlarda (Mad. 141-169) yabancıların işledikleri suçun toplam mahkûmiyet ve HAGB sayısına, %0.62 ye denk geldiğini görmekteyiz. Tablo 3-16'daki oranlarla kıyaslandığında, mal varlığına karşı suçların 2011 yılında çok düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Yabancıların işledikleri mal varlığına karşı suçlarda en çok bireysel hırsızlık vakaları ve birden fazla kişi ile yapılan nitelikli hırsızlık suçları görülmektedir. Bu suçlar çoğunlukla şehir merkezlerinde, ev, iş yeri ve ya iş merkezlerinde işlenen ürün, mal, parasal mevduat ve ziynet eşyası gibi metaların çalınması suçlarıdır. Toplu taşıma araçlarında veya kalabalık caddelerde cep telefonu, cüzdan gibi yabancıların hırsızlık olayları da yaşanmaktadır. Ayrıca, Suriye savaşından sonraki dönemde Türkiye'de

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

çalınan sınır güvenliğinin zayıf olmasından kaynaklı, özellikle Doğu ve Güney doğu illerinde otomobil, traktör, beyaz eşya ve canlı hayvan gibi mal varlıkları, Türkiye'den çalınarak Suriye'ye götürülmüştür. Aynı şekilde, Suriye'deki iç savaş dolayısıyla oradan çalınan malzemeler Hatay, Kilis, Gaziantep ve Urfa gibi illerde kaçak yollarla elden çıkarılmıştır.

Francis Cullen (1984) tarafından geliştirilen sosyal destek teorisi Merton'un araştırmalarını da baz alarak gerilimin bireysel ve toplumsal olmak üzere iki ayrı boyutu olduğuna işaret etmektedir. Bireysel boyutta kişiler, psikolojik düzeyde gerilimi deneyimlemekte, bu sayede yaşadıkları öfke, hayal kırıklığı ve endişenin bir dışa vurumu olarak suç işlemektedirler. Suç ve suça sapma, sosyal destek teorisine göre yasa dışı yolların müsaitliğine bağlı olarak ortaya çıkar, bu bağlamda Cullen teorisinin temelini sosyal destek oluşturmaktadır (Sampson and Wilson, 1995).

Cullen'e göre suç sorunlarının çözümünde en önemli konu destekleyici sosyal düzendir. İnsanlar maddi ve psikolojik ihtiyaçları konusunda doyuma ulaştıklarında suç işleme fikrinden uzaklaşırlar. Sosyal destek teorisi, ABD'de gerçekleştirilen uygulamalarla da olumlu sonuçlar vermiştir. Suç teorilerini incelediğimizde, mal varlığı suçları ile ilgili çözümler geliştirebilecek bir başka teori de Sampson ve Raudenbush (1999) tarafından geliştirilen kolektif fayda teorisidir (Çalıcı, 2019). Sampson ve arkadaşları kolektif fayda teorisini test etmek amacıyla Chiago'nun mahallelerinde insani gelişim projesi olarak isimlendirdikleri 196 mahalleyi kapsayan geniş ölçekli bir çalışma yapmışlardır (Sampson and Wilson, 1995).

Bu çalışmada elde ettikleri anket bilgilerini, resmi sosyal istatistiklerle birleştirerek şu sonuca varmışlardır (Çalıcı, 2019). Fiziksel ve sosyal düzensizlik; yoğunlaşmış yoksulluk ve mekân kullanımı ile doğrudan ilişkilidir. Sosyal uyuşmanın yüksek olduğu mahallelerde suça da az rastlanılmaktadır.

Bu bağlamda, sosyal düzensizliğin azaltılarak kolektif faydanın yaratılması, suçun uzun vadede azaltılabileceğini iddia etmektedir. Bundan hareketle düzenli kent temizliği, gençlere yönelik boş zaman aktivitelerinin yaratılması, mahalle sakinleri arasındaki

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

etkileşimin artırılması ve yoksul mahallelerdeki kentsel altyapı hizmetlerinin artırılması, çocuk istismarına yönelik koruma programları ve gönüllüğü dayalı sosyal organizasyonların yapılması tavsiye edilmektedir. Kolektif fayda kuramı, toplum içerisinde etkileşim güçlendirildiğinde suça karşı bir bariyer oluşmakta ve toplumsal adaptasyon daha hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir (Çalıcı, 2019).

Tablo 5.16. TCK Md. 142 kapsamında işlenen suçlar

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	142/1.a.1	5.955	98.13	114	1.87	6.069
2017	5237	142/1.a.2	538	96.42	20	3.58	558
2016	5237	142/1.a.1	6,659	98.86	77	1.14	6.736
2016	5237	142/1.a.2	372	95.88	16	4.12	388
2015	5237	142/1.a.1	8.015	99.03	76	0.93	8.091
2015	5237	142/1.a.2	617	98.41	10	1.59	627

Madde 142/1.a.1 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.87

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.14

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 0.93

Madde 142/1.a.2 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 3.58

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 4.12

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 1.59

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

5.4.7.2.Dolandırıcılık/Nitelikli Dolandırıcılık

Tablo 5.17. TCK Md. 157 Dolandırıcılık/Nitelikli Dolandırıcılık

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	157/1	61.015	98.95	652	1.05	61.708
2016	5237	157/1	39.711	98.55	586	1.45	40.348
2015	5237	157/1	42.566	98.86	494	1.14	43.090

2017 yılında madde 157/1 de 41 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır. %1.05

2016 yılında madde 157/1 de 51 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır. %1.45

2015 yılında madde 157/1 de 30 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır. %1.14 olarak saptanmıştır

Tablo 5.18 TCK Md. 158 kapsamında işlenen suçlar

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	158/1f;1	30.260	98.32	514	1.68	30.804
2016	5237	158/1f;1	19.297	99.33	131	0.67	19.451
2015	5237	158/1f;1	22.430	99.75	57	0.25	22.502

2017 yılında madde 158/1f-1 de 30 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır.

2016 yılında madde 158/1f-1 de 23 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır.

2015 yılında madde 158/1f-1 de 15 adet tüzel kişilik suçu bulunmaktadır.

Türkiye’de yabancıların sahte parayı piyasaya sürme suçları son yıllarda sıkça yaşanan bir durum olmuştur. 1991 Körfez Savaşı sırasındaki dönemin Irak lideri Saddam Hüseyin’in ürettiği Amerikan doları, yıllar sonra Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır üzerinden Türkiye’ye geçirilerek piyasaya sürülmüştür. Bu durum, Türkiye’deki para piyasalarının zarar görmesine sebep olmuştur. Ayrıca, tarihi eser kaçakçılığı gibi Türkiye’deki yabancılar pek çok farklı nitelikli dolandırıcılık suçları işlemişlerdir. Kamuoyuna yansıyan suçlar içerisinde, kendilerini şeyh veya hoca olarak tanıtan insanların fal, muska,

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

nazar veya psikolojik tedavi gibi işler karşılığında para aldıkları ve insanları dolandırdıkları görülmüştür. Bu tür suçlar daha çok Suriye, Irak ve Afganistan uyruklu yabancılar tarafından gerçekleştirilmektedir.

5.4.8. Çevreye Karşı Suçlar

Çevreye karşı suçlar kapsamında TCK’nın 188-191. Maddelerince işlenen suçların istatistikleri alınmıştır.

5.4.8.1.Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti

Tablo 5.19. TCK Md. 188 Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	188/1-2-3	36.660	96.17	1461	3.83	38.121
2016	5237	188/1-2-3	31.795	96.62	1115	3.38	32.910
2015	5237	188/1-2-3	38.823	97.73	904	2.27	39.727

Madde 188/1-2-3 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 3.83

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 3.38

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı % 2.27

Madde 188 kapsamında, yabancıların en çok 188/1-1, 188/1-2, 188/3 cümlelerinden suç işledikleri görülmektedir. Türkiye’de yabancıların işledikleri uyuşturucu madde kaçakçılığı imal ve satışı Afganistan üzerinden İran’a gelen uyuşturucunun Van, Şırnak, Hakkâri gibi illerde Türkiye’ye sokularak Türkiye pazarında dağıtılması ve Avrupa’ya gönderilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığına dair suçları en çok İran vatandaşı olan yabancılar işlemektedir. EGM Genel Müdürlüğünün verilerine göre İran’dan Türkiye’ye giren uyuşturucunun %65 Van il

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

sınırları içerisinde gerçekleşmektedir. Bu bölgenin arazi şartlarının dağlık oluşu Van, Hakkâri ve Şırnak illerindeki aşiretlerin İran ve Iraktaki akrabalık bağları, kaçakçılık ve bununla birlikte uyuşturucu kaçakçılığı yapılmasına olanak sağlamaktadır. Aynı şekilde uyuşturucu kaçakçılığı yapan grupların Türkiye'de işbirlikçileri olduğu gibi, Avrupa'da özellikle Hollanda, Almanya ve İngiltere'de işbirlikçileri bulunmaktadır.

5.4.8.2.Uyuşturucu Madde Almak, Bulundurmak ve Kullanmak

Tablo 5.20. TCK Md. 191/1 Uyuşturucu Madde Almak, Bulundurmak ve Kullanmak

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	191/1	85.276	99.39	530	0.61	85.806
2016	5237	191/1	68.735	99.34	459	0.66	69.194
2015	5237	191/1	79.670	99.66	353	0.44	80.023

Madde 191/1 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.61

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.66

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %0.44 olarak belirlenmiştir.

188. Madde kapsamında uyuşturucu imal ve ticareti yapan yabancı suçluların sayısı üstteki 191. Maddede gösterildiği gibidir. Bu madde kapsamında anlaşılacağı üzere, yabancıların uyuşturucu madde ile yakalanan sayıları az fakat imal ve satanların fazladır.

Çevreye Karşı Suçlar, Ceza Hukuku açısından değerlendirilirken Saf Antropozentrik (İnsan merkezli) Kuram üzerinden değerlendirilmektedir. Bu kuram, Ceza Hukuku görevinin “yaşamı ve sağlığı” koruma olduğuna inanan teoridir. İnsan merkezli kuram, daha sonra 1990’lı yıllarda Hohmann tarafından savunulan “kişisel hukuki değer kuramı” üzerine oturtarak hukuki değerleri kişisel gelişim koşulları ve

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

şartları olarak içerisinde bulunan tarihsel ve kültürel olguları meydan getiren ihlal edilebilir, somut vakıalar olarak nitelemektedir. Hohmann kuramın çıkış noktası olarak insanı ele almıştır. Hohmann a göre insan hukuki açıdan en yüksek değerdir (Aygörmez-Uğurlubay, 2015).

Çevre hukukuna bir başka yaklaşım ise saf ekolojik kuramdır. Bu kuram, çevre ceza hukukunca korunan hukuki değer, tek başına ekolojik değerler olduğunu savunur. Rudolphi (1984), ekolojik değerler olarak toprak, su, hava, biyolojik hayat ve tüm eko sistemin bir bütün oluşturduğunu ve insanca yaşamın ekosistemin korunmasıyla gerçekleştirilebileceğini savunmaktadır (Aygörmez-Uğurlubay, 2015).

Çevre hukukuna bir başka yaklaşım ise Antipozentrik ve Ekolojik Kuramıdır. Bu kuramda, hukukun merkezini insan ya da doğaya almanın tek başına yeterli olmayacağını, karma bir şekilde Ceza Hukukunun ekolojik değerleri insanla birlikte ele alınması gerektiğini savunmaktadır (Aygörmez-Uğurlubay, 2015).

5.4.9. Kamu Barışına Karşı Suçlar

5.4.9.1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma

Tablo 5.21. TCK Md. 220 Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma

Yıl	Kanun No	İlgili Madde	Türk Vatandaşı	%	Yabancı	%	Toplam Mahkûmiyet ve HAGB
2017	5237	220/1-2-7	11.238	96.22	442	3.78	11.680
2016	5237	220/1-2-7	10.547	97.91	226	2.09	10.773
2015	5237	220/1-2-7	13.788	97.69	327	2.31	14.115

Madde 220/1-2-7 kapsamında;

2017 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %3.78

2016 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.09

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

2015 yılında yabancıların işledikleri mahkûmiyet ve HAGB sayısı %2.31 olarak saptanmıştır.

Türkiye'de yabancıların kamu güvenliği ve barışına yönelik suçları incelendiğinde daha çok silahlı örgüt yapılanması altında işlenen suçlar göze çarpmaktadır. Suriye iç savaşıyla bağlantılı olarak silahlı terör örgütleri Türkiye'de birçok il merkezlerinde bombalı eylemler, silahlı katliamlar, cinayetler ve adam kaçırmaya gibi suçları işlemişlerdir. 2011 yılından sonraki savaş sürecinde Türkiye'deki kamu güvenliği Suriye'deki iç savaş dolayısıyla çok ciddi bir tehlikeye düşmüş ve yüzlerce Türk vatandaşı hayatını kaybetmiştir. Özellikle intihar bombacıları, kalabalık yerlerde, turistik yerlerde ve gösteri alanlarında sivil katliamların yaşanmasına sebep olmuşlardır. Aynı şekilde İstanbul'da bir gece kulübü yıldıbaı gecesi silahlı bir terör örgütü mensubu tarafından taranarak onlarca insanımızın öldürülmesine sebep olmuştur.

Yine Niğde'de 2014 yılında yol kontrolü esnasında Suriye menşeli bir terör örgütü üyesi, güvenlik görevlilerine ateş açmış ve iki güvenlik görevlisinin şehit olmasına sebep olmuştur. Aynı dönemlerde silahlı örgüt üyeleri tarafından birçok insan kaçırmış, işkence edilmiş ya da öldürülmüştür. Bu durum Türkiye'de turizm sektörünün zarar görmesine, kamu barışının zarar görmesine ve insanlarımızın can güvenliğinin tehlikeye düşmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte Türkiye üzerinden kaçak yollarla Avrupa'ya giden terör örgütü üyeleri, mensupları Avrupa'nın birçok ülkesinde bombalama eylemleri yapmış, bu durum Türkiye'nin irtibarının zedelenmesine sebep olmuştur.

Suçluluk alt kültüründen bahsedilirken anomi (kuralsızlık) önemli kuram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuralsızlık toplumun sosyo-ekonomik düzeyde çöküntü yaşadığı ve sosyal bütünleşmenin zayıf olduğu dönemlerde ortaya çıkmaktadır. Bu kavram ABD'de buhran dönemlerinde ekonomik sorunlardan kaynaklı çetelerin oluşumu ve mahkûmiyet ve HAGB sayılarının artmasıyla önem kazanmaya başlamış ve günümüze değin kabul gören bir kuramdır. Bireyler yasal boşlukları da fırsat bilerek, toplumun sosyoekonomik açıdan zayıf olduğu dönemlerde çeteleşerek, toplumsal normları tanımayarak şiddet eylemlerine başvurmuşlardır.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Türkiye’de sosyal güvenliğin zayıflamasına sebep olan Suriye iç savaşı suç artışına sebep olan en önemli olaylardan biridir. Merton’a göre sosyal yapı, toplumda bazı gruplar üzerinde “uyumlu davranışlardan çok isyankâr davranışlarda bulunmaları” için belli bir baskı uygulamaktadır (Dolu, 2010). Suriye’den göç eden göçmenler arasındaki suça eğilimli bireyler, Türkiye toplumuna adapte olma yerine, isyan etme ve suç işlemeye yönelmişlerdir.

VI. TARTIŞMA

Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistiklerine göre Ceza Mahkemelerinde TCK uyarınca yabancıların Türkiye’de çoğunlukla üç kategoride suç işledikleri saptanmıştır. Bu suçlar; cinsel saldırı veya istismara yönelik suçlar, kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin suçlar, kamu güvenliği ve düzenini bozmaya ilişkin suçlar olarak görülmektedir.

Çalışmada on kategoriye sınıflandırdığımız suç niteliklerini, 2011 yılı ve 2015, 2016, 2017 yıllarıyla karşılaştırdığımızda 2011 yılından sonra yabancıların işledikleri suçların oransal olarak on kategoride de artış gösterdiğini söyleyebiliriz. İstatiksel değerlendirmelerden elde edilen sonuç, Türkiye’ye yapılan yabancı göçünün beraberinde yabancıların mahkûmiyet ve HAGB sayısında da artışa neden olmuştur.

Özellikle kamu güvenliği suçları, cinsel saldırı suçları, mal varlığına karşı suçlar önemli oranda artmış ve kamu güvenliğinin göçün beraberinde getirdiği suç sayısındaki artış dolayısıyla sorgulanır duruma geldiği belirtilebilir. Örneğin 2011 yılında 102-105 inci maddeler kapsamında yabancıların işledikleri suç sayısı 110 iken, 2017 yılında aynı maddeler kapsamında yabancıların işledikleri suç sayısı 1204 e çıkmıştır. Bu da yedi yıllık süre içerisinde cinsel saldırı suçları on kattan fazla bir artış göstermiştir. Gelen yabancıların Türkiye’nin sosyal yapısına uyum sağlayamadığı ve özellikle kadınlara suç niteliği sayılan fiil ve eylemlerde buldukları gözlemlenmiştir.

Türk vatandaşları ve yabancıların suç istatistikleri karşılaştırıldığında, yabancıların cinsel taciz, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarını diğer Türklere oranla daha yüksek bir oranda işledikleri görülmektedir.

Yabancı erkeklerin sayısal olarak en çok mahkûmiyet HAGB kararı aldıkları suçlar;

- Kasten yaralama- taksirle yaralama (Md 86-93)
- Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (md. 109)
- Çocuk cinsel istismarı (md. 103/1;7)

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

- Cinsel taciz (Md. 105). Suçlarından mahkûm oldukları yada HAGB kararı aldıkları görülmektedir.

Yabancı kadınların suç istatistiklerine baktığımızda en çok;

- İnsan ticareti (Md. 80/1)
- Kasten yaralama – taksirle yaralama (Md. Md 86-93). Suçlardan mahkûm oldukları yada HAGB kararı aldıkları görülmektedir.
- Hırsızlık-Nitelikli Hırsızlık (Md. 141)

Yabancı kadınların en az işledikleri suçlar ise;

- Cinsel Saldırı
- İşkence ve eziyet
- Çocuk Cinsel İstismarı (Md. 103) suçlarıdır.

Türk vatandaşların suç istatistiklerini değerlendirdiğimizde ise en çok işlenen suç kategorileri şunlardır;

- Tehdit- şantaj suçları (Md. 106)
- Kasten yaralama-taksirle yaralama (Md. 86-93)
- Kasten öldürme-taksirle öldürme-intihara yönlendirme (Md. 81-85)
- Kişi Hürriyetine Kast etme (Md 109)
- Çocuk Cinsel İstismarı (Md. 103)

Yabancı suçluluğuyla ilgili çalışmalar, 1900'lü yılların başlarından beri kriminologlar tarafından araştırılan bir konu olmuştur. Yabancıların işlediği suçların çoğunluğu, sosyal bütünleşme sonrasında doğan uyuşmazlıkların ve anlaşmazlıkların ürünüdür. Diğer bir kısım suçlar ise, o ülke kanunlarının bilinmemesi veya ciddiye alınmaması sonucu işlenmektedir (Sancar, 2015).

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Suçta dair araştırmalar genellikle bireysel eksenli suçu açıklayan teorik yaklaşımlar çerçevesinde ve ceza adalet sisteminin daha etkin operasyonu için geliştirilen model ve kuramlarla domine edilmiştir. Kriminoloji disiplini ise suçun ortaya çıkmasına neden olan faktörleri araştırırken diğer disiplinlere kıyasla, görece bireysel fenomenlerden ziyade toplumsal ilişkiler ve örgütlenmenin suç ve suçluluk üzerindeki etkilerini odağına almaktadır.

Diğer bir ifade ile suç ve suçluluk olguları, yalnızca bir eylem olarak suçu gerçekleştirenin fiziksel, zihinsel vb. bireysel özelliklerinin değil, birbirinden bağımsız ya da ilgili çeşitli sosyal ve psikolojik etmenlerin rol oynadığı karmaşık bir sosyal sürecin sonucudur. Öyle ki, suç olgusunun toplumla etkileşimi henüz suç ortaya çıkmadan başlayarak suçlunun yargılanıp cezalandırılmasına dek, hatta cezasını çekmesinden sonra dahi devam etmektedir (Çalıcı, 2019).

Günümüz dünyasında toplumların en önemli kaynağı olarak görülen nitelikli insan ve nitelikli iş gücü kaynağı açısından göç, olumlu bir durum olarak görülebilir. Birçok batılı ülke gelişimlerini nitelikli insanların göçü sayesinde kazanmışlardır. Özellikle, Finlandiya, Norveç, Hollanda, İsveç gibi kuzey Avrupa ülkelerinin gelişimlerinde nitelikli insan ve beyin göçünün önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Türkiye, Osmanlı'dan bugüne değin bir göç ve geçiş coğrafyasının merkezlerinden biri olmuştur. Geçmişte çok fazla toplu göçler yaşandığı gibi komşu ülkelerin iç ve dış dinamiklerine göre gelecekte de göçlerin yaşanabileceğini unutmamak gerekir.

Türkiye'nin göç politikasının bu yönde oluşturulması ve yapılan göçlerle ülke olarak en az zararı görmek adına, hatta insan kaynağı ve insan gücü olarak olumlu sonuçlar elde edileceği kanısı ile plan, proje ve çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye'de 2007 yılında yapılan bir analizde Türkiye'de mahkûmiyet ve HAGB sayılarının sosyoekonomik belirleyicilerinin çalışması 81 ilde yapılmış ve suç sebeplerini belirlemede önemli tespitlerde bulunmuştur. Bu bağlamda, işsizlik oranı, kişi başı gelir,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

şehirleşme oranı, göç oranı ve demografik unsurların mahkûmiyet ve HAGB sayısını pozitif etkilediği görülmektedir. Ancak göçle birlikte buldukları yerlerdeki yaşam koşulları iş, eğitim ve statü beklentisinin gerçekleşmemesinin bireyleri suça yönlendirdiği hırsızlık, gasp, uyuşturucu ticareti ve hayata karşı suçların bu bölgelerde daha yoğunlaştığı görülmektedir (Sancar, 2015).

Göçe bağlı mahkûmiyet ve HAGB sayılarının azaltılmasında, sosyoekonomik politikaların uzun vadede kalıcı çözümler sunacak şekilde hazırlanması gerekmektedir. Özellikle kırsaldan kente göçün azaltılması konusunda kırsal kalkınma politikaları, yatırım teşvikleri ve kırsal üretimin arttırılması noktasında kooperatifçiliğin yaygınlaşması, tarım ve hayvancılığın geliştirilebilmesi, alternatif geçim kaynaklarının oluşturulması gibi öneriler sunulabilir (Sancar, 2015).

İstanbul'un kenar semtlerine yerleşen Suriyeliler, topluma uyum sağlamakta zorlandıkları için günlük hayatın her alanında sorunlar meydana gelmektedir. Suriyeli mültecilerin yaşam şartları, davranış biçimleri ve kent sosyolojisine uyumsuzlukları yerleşik toplum açısından ciddi rahatsızlıklara ve tepkilere yol açmaktadır. Bu bağlamda, Suriyelilerin adaptasyonu, İstanbul gibi büyük şehirlerde yaşayan insanların mültecilerden daha az zarar görmesine yol açacağı ve Suriyeli mültecilerin sosyo-ekonomik faaliyetlere katılarak toplumsal gelişime katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Sancar, 2015).

Suç analizlerinin daha derinlemesine yapılması ve farklı ölçüm ve değerlendirme tekniklerinin kullanılması daha farklı tespitlerin de ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Özellikle fail itiraf anketleri suçluların işledikleri suçun detaylı analizinin yapılmasında fayda sağlayacaktır. Yabancı suçlularla yapılacak birebir görüşmeler sonucunda elde edilecek anket verileri suçun meydana gelmesindeki etkenlerin ortaya çıkarılmasını ve suçlu profilinin daha ayrıntılı değerlendirilmesine yardımcı olacaktır.

VII. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmalar ve çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında; yabancıların sosyo-kültürel açıdan yerleşik toplumun değerlerine ve hukuki normlarına genel anlamda uyum sağlayamadıklarında, bilerek ya da bilmeyerek suçta yöneltiler görülmektedir. Özellikle yabancıların kadın-erkek ilişkilerinde daha fazla suçta yöneltiler göze çarpmaktadır. Adli Sicil İstatistiklerine göre yabancı kadınların işledikleri suçlar genellikle; hürriyete karşı suçlar, hırsızlık ve nitelikli hırsızlık olduğu gözlemlenmektedir.

Bu çalışmadaki analizler adalet istatistikleriyle sınırlandırılmış veriler sonucunda elde edilen bulgulara göre değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında diğer araştırma sonuçları da dikkate alınarak, yabancı suçluluğunun önlenmesinde bazı önerilerde bulunulabilir;

Türkiye yabancıların entegrasyonu için geliştireceği politikalar gelişmiş ülkelerin uygulamalarıyla karşılaştırılabilir ve bir takım stratejiler ortaya konulabilir. Türkiye, Almanya'nın göçmen politikasında uyguladığı gibi, ülkemizde de yabancılar için dil yeterliliği şartını bir zorunluluk olarak uygulayabilir. Ayrıca gelen yabancılar için ilk yıl entegrasyon ve adaptasyon eğitimi verilebilir. Çünkü dil ve eğitim bir kişinin o topluma uyum sağlaması için çok önemli iki temel faktördür. Yabancı bireyler, dil eğitimini aldıktan daha sonra içinde bulunduğu topluma karşı duydukları olumsuz tabuların yıkılmasına ve daha pozitif bir ortamın oluşmasına yol açabilir. Böylelikle yabancı birey, yaşadığı toplumu anlama ve de topluma adapte olma konusunda daha az sorun yaşayabilir. Türkçe kurslarının bu kişiler için devletin aracılığında, dernekler ya da çeşitli kurumlar tarafından çoğaltılması ve de kişilere bu eğitimlerin bedava olarak sunulması gerekmektedir. Dil ve eğitimi, toplumsal bir ihtiyaç olarak herkesin görmesi gerekir.

Bir diğer önemli husus ise vatandaşlık bilincinin geliştirilmesidir. Bu maksatla çeşitli sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla, göçmenlere vatandaşlık dersi verilebilir. Bu durum, toplumu daha iyi anlama ve o topluma uyum sağlama süreçlerini kolaylaştırabilir.

TÜRKİYE’DE YABANCI SUÇLULUĞU

Devletin iş olanaklarını arttırması durumunda sosyal dayanışmanın ve iletişimin önemi ortaya çıkmaktadır.

Toplumun suç ve suçluluk konusunda tutum ve algıları, suçluların nasıl cezalandırılması gerektiğine ilişkin bakış açıları ve bir suçun mağduru olma olasılıklarına dair endişe ve panikleri, söz konusu etkileşimin politika ve yasa yapıcılar tarafından da önemsenmesine neden olmaktadır. Nitekim toplumun tutumu ceza adalet sistemini farklı şekillerde etkileyebilmekte, özellikle devletlerin suç, cezalandırma ve kamu güvenliği hususunda doğru ve işlevsel politikalara sahip olduklarının kamuoyu tarafından onaylanması politik açıdan önem arz etmektedir. Bu sebeple polis, mahkemeler ve cezaevlerinin görevlerini layığınca yerine getirip getirmediği gibi hususlarda kamuoyunun görüşüne dair araştırmalar sıklıkla yapılmaktadır. Bu bağlamda kişilerin doğrudan kendi deneyimleri kadar suçun yazılı, görsel ve son zamanlarda öne çıkan sosyal medyadaki tasviri toplumun suç ve suçluluğa dair tutum ve algılarına zemin hazırlayan temel mecradır (Çalıcı, 2019).

Türkiye’deki göçmenlerle ilgili entegrasyon sürecinin ne kadar süreceğini önümüzdeki şartlar belirleyecektir. Ancak tarihsel süreç ele alındığında, göç almış diğer ülkelerin pratiklerine bakıldığında, adaptasyon sürecinin hızlanmasında göçmenlere verilen; eğitim, iş imkânları ve sosyal desteklerin etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle göçmenlerle ilgili yatırımların Türkiye’de yabancı suçluluğunu azaltabileceği düşüncesi daha çok ön plana çıkmaktadır.

Merton’nun “Gerilme Teorisi”ne göre, suç teorileri açısından ele alındığında, çeşitli sebeplerden vatanlarından göç eden kişilere yönelik iş ve istihdam alanı sağlanıp, şartların uygun olması halinde suç sayısında azalma görülmektedir. Böylelikle kişiler, iş sahibi olmuş ve de topluma uyum süreçleri kolaylaşmıştır (Merton, 1968).

Toplumsal entegrasyonun sağlanması, devletler açısından kolay olmamaktadır. Yabancılar için düzenlenen entegrasyon politikaları, sosyal uyumun bir parçası olmakla birlikte dönüşümün sağlanması, özellikle kontrolsüz göçlerden ve göçün yoğunluğuna bağlı olarak zorlaşmaktadır. Entegrasyon politikaları genellikle eğitim, sosyal, güvenlik,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

barınma gibi alanlarda uygulansa da kültürel entegrasyonun sağlanması belli bir zaman diliminde toplumun kaynaşması sonucu oluşabilmektedir. Ancak ayrımcılık karşılıklı ilişkilerin oluşmasını engelleyen ve ötekileşmeyi doğuran en önemli etkidir. Birlikte yaşamın oluşabilmesi için ev sahibi toplumun buna ikna edilmesi gerekmektedir (Arslan, vd., 2017).

Yabancı ve göçmenler konusunda toplumsal önyargının yıkılması önemli bir konudur. Bu vesileyle toplumsal olarak önlemler alınmalıdır. Şiddetin ve suçun meydana gelmeden ailede, okulda ve sosyal ortamlarda önlenmesi amacıyla doğru tespit ve teşhisler konulmalıdır (Akbaş, 2017: 1559). Yabancı suçluluğuyla ilgili önlemler alınırken, yabancı kişinin topluma entegre olabilmesi için, dil ve eğitimin ücretsiz olarak, devletin koruması altında sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla, uygun bir iş gücü piyasasının var olması veya uzun vadeli bir yatırım/eğitim gibi diğer alışagelmış organlara katılmak gibi hususlar, suça karar verme olasılığını düşürmektedir (Kızmaz, 2005).

Alt kültür suçluluğunun oluşumunda farklı etnisite, din ve ırktan toplulukların bir araya gelerek oluşturduğu heterojen yapılar, suç oluşumu için uygun koşullar içermektedir. Özellikle büyükşehirlerin kenar mahallelerinde farklı oluşumlar, bu mahallelerin suç mahallerine dönüşmesine etken olmaktadır. Düzenli ve planlı kentleşme bu sorunun çözümünde önemli etken olmaktadır. Çünkü kaçak ve düzensiz kentleşmenin yerine her toplu konut alt yapısına mevcut planlı yapılaşma suçluların rahat suç işlemelerine, saklanmalarına ve örgütlenmelerine engel olacaktır. Ayrıca planlı kentleşme yabancılara sosyo-kültürel imkânlardan daha iyi yararlanmalarına, daha iyi eğitim almalarına ve adaptasyonun daha hızlı sağlanmasına neden olacaktır.

Yabancı göçü ile beraber göç edenlerin kriminal durumları tam olarak bilinmediğinden dolayı göç sonrası gözetim, denetim ve izleme çalışmaları yabancılara içerisinde suçlu ve suçsuzu ayırt etmede çok önemli bir konudur. Çünkü ülkemizde yaşanan pratiklere baktığımızda toplu göçlerle gelen farklı terör örgütlerine mensup militanların Türkiye de; gruplaşma, kendi örgütüne finansal ve militan desteği sağlama,

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

örgütü adına şantaj, destek ve kaçırma faaliyeti yapma, silahlı, bombalı eylemlerde bulunma, toplu katliamlar yapma gibi yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır.

Bu nedenle bu kişilerin tespit edilmesi, kontrol altında tutulması, suç girişimlerinin engellenmesi, hem kamu güvenliği açısından hem de yabancılara yönelik kötü algıların oluşmaması açısından önemlidir. Terörize olmuş bireyler dolayısıyla o topluma mensup kişiler, top yüküm suçlu olarak görülebilmektedir. Örneğin, pratikte Suriyeliye ev vermeme, işe almama, yabancının toplu bindiği ulaşım araçlarından tedirgin olma gibi durumlar söz konusu olabilmektedir.

Bu çalışmada elde edilmek istenen sonuç; “yabancı göçleri ile birlikte suç oluşumu meydana gelse de toplumsal entegrasyonun suçu azaltacağı ve ülkeye gelen yeni bireylere vasıf kazandırılarak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel yönden gelişimine katkı sağlanabilirliğidir”.

Türkiye’de kentlere doğru yaşanan göçün toplumsal yansımalarından biri olan sosyal yapı değişikliği ile meydana gelen problemlerin çözülebilmesi için kamusal önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca suç işleme eğiliminin azalması ve kentleşmenin düzenli gelişiminin sağlanması, kurumsal örgütlenmelerin yanında bireylerin de katkı sağlaması gereken bir durumdur. Bu açıdan birbirini denetleyici ve gözetleyici bilince sahip toplum bireylerinin yetişmesi, suçun önlenmesi ve kontrolünün sağlanmasında en önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Sancar, 2015).

VIII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR VE SÜRELİ YAYINLAR

Adams, J., ve Roscigno, V. J. (2005). White supremacists, oppositional culture and the World Wide Web. *Social Forces*, 84(2),759-778.

Akgeyik, T. ve Güngör Delen, M. (2013). Müşteriden Kaynaklanan (Psikolojik Taciz) Saldırgan Davranışlar: Market ve Çağrı Merkezi Çalışanlarına İlişkin Bir Araştırma. Özyurt Matbaacılık, 1. Baskı, Ankara.

Alpar, M. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Unsurların Önemi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.

Altan, Y. (2010). Örgütsel Çatışma ve Etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 1-7.

Akbaş, F. (2017). Konya Ovası Projesi İdaresine Bağlı İllerde Suç ve Şiddet Olayları Üzerine Bir Araştırma, *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 4(13), 1558-1563.

Akers, R. L. (1996). Is Differential Association/Social Learning Cultural Deviance Theory. *Criminology*, 34(2), 229-247.

Alpaslan, M. Şükrü (2011). Yabancı İşçilerin Suçluluğu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 41(1-2), 110-131.

Alpman, P. S. ve Yarcı, S. (2018). Suç, Göç ve Kimlik: Suç Teorilerinde Göç Olgusu. *Electronic Turkish Studies Social Sciences*, 13(18).143-158

Aman, F. (2012). Bronislaw Malinowski'nin Kültür Teorisi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-151.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Anayurt, Ö. (2001). Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları. Seçkin yayıncılık.

Arslan, İ., Bozgeyik, Y. ve Alancıoğlu, E. (2017). Göçün ekonomik ve toplumsal yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli göçmenler örneği. İlahiyat Akademi Dergisi (Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi), 3(4), 129-148.

Asunakutlu, T., ve Coşkun, B. (2005). Frederick Winslow Taylor ve fizyolojik örgüt kuramı. SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 157-176.

Avcı, M. (2012). Eğitimde Temel Bir Sorun: Yabancılaşma. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (3), 23-40

Aygörmez-Uğurlubay, G. A. (2015). Çevreye karşı suçlar: Türk ve Alman çevre ceza hukukunda güncel sorunlar. Yetkin Yayınları, Ankara.

Bhugra, D. ve Becker, M. A. (2005). Migration, cultural bereavement and cultural identity. World psychiatry, 4(1), 18-24.

Bradshaw, T. K. (2007). Theories of poverty and anti-poverty programs in community development Community Development. Community Development, 38(1), 7-25.

Bulut, B. (2017). Büyük mübadele: Türkiye'ye zorunlu göç (1923-1925) Tarih kritik, 1 (3), 87-92.

Burkay, S. (2008a). Felsefe ve toplumsal bilimlerde diyaloglar. Dialogues in Philosophy and Social Sciences, 2(4), 1-15.

Burkay, S. (2008b). Teorik çerçevede suç. ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar, (2), 4, 1-15.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Büyükbayram, A. ve Okçay, H. (2013). Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddeti Etkileyen Sosyo-Kültürel Etmenler. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 4(1), 46-53.

Cevizci, A. (2000). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Clarks J. ve Jefferson, T. (1973). *Working class youth cultures*. Birmingham University Cultural Studies.

Cloward, R. A. ve Ohlin, L. E. (2013). *Delinquency and opportunity: A study of delinquent gangs*. Routledge, Free Press.

Cohen, P. (1997). *Subcultural Conflict and Working-Class Community*. In *Rethinking the Youth Question*, Palgrave, London, 48-63,.

Cohen, P. (2007). *Subcultural conflict and working class community*. Ann Gray, Jan Campbell, Mark Erickson, Stuart Hanson, Helen Wood (eds) *CCCS Selected Working Papers*, 1, New York, Routledge.

Conti, U. (2016). *Subcultures. State of the art and future perspectives in sociology*. *Democrazia e Sicurezza-Democracy and Security Review*, (2). 191-210.

Çabuk Kaya, N. (2006). *Şiddetin sosyal dinamikleri: yoksulluk, işsizlik ve göç*. *Toplumsal Bir Sorun Olarak "Şiddet" Sempozyumu*, Eğitim Sen. Bildiriler Kitabı. 105-120.

Çakmak, C. (2015). *Suçlu açıklayan sosyo-ekonomik temelli yaklaşımlar*. *International Journal of Political Science Researches*, 1(1), 1-49.

Çalıcı, C. (2019). *Türkiye'de suç trendleri, tarihsel kriminolojik değerlendirme*. 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Çam, T. (2014). Theories of Delinquency. By Donald J. Shoemaker, International Journal of Social Science, Number: 27, 575-588.

Çörtoğlu Koca, S. (2016). Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu uyarınca yabancıların Türkiye'de ikamet ve uzun dönem ikamet iznine ilişkin değerlendirmeler. Ankara Barosu Dergisi, 74(2), 43-88.

Decker, S. H. ve Pyrooz, D. C. (Eds.). (2015). The handbook of gangs. John Wiley & Sons. Oxford, UK.

Demirbaş, T. (2016). Kriminoloji. 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Doğan, İ. (2018). Göç ve Kültür. Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

Dolu, O. (2010). Suç teorileri: teori, araştırma ve uygulamada kriminoloji, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Duman, İ. H. (2005). Azınlık hakları ve Lozan Antlaşması. Türkiye Büyük Millet Meclisi Dergisi, 57, 307-321.

Ergül, E. (2012). Uluslararası hukuk ve Türk mevzuatında yabancı kavramı ve türleri. Türk İdare Dergisi, 475, 213-228.

Erlanger, H. S. (1975). Is there a "subculture of violence" in the south?. The Journal of Criminal Law and Criminology (1973), 66(4), 483-490.

Fırat, M. (2015). Yoksulluk ve suç ilişkisinin sosyolojik analizi: bir referans çerçevesi (elâzığ örneği). Birey ve Toplum, 5(9), 193-224.

Fine, G. A. ve Kleinman, S. (1979). Rethinking subculture: An interactionist analysis. American journal of sociology, 85(1), 1-20.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Gastil, R. D. (1973). Lower-class behavior: cultural and biosocial. *Human Organization*, 32(4), 349-362.

Glaser, D. (1956). Criminality theories and behavioral images. *American Journal of Sociology*, 61(5), 433-444.

Gelder, K. (2007). *Subcultures: Cultural histories and social practice*, New York, Routledge.

Gönültaş, B. M. ve Kelebek, G. (2017). Metropollerde önemli bir realite: göç, çocuk suçluluğu ve sosyal hizmet odağında çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 153-166.

Güldü, Ö. ve Kart, M. E. (2009). Toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasal tutumlar: sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(03), 97-116.

Güllü, İ. (2014). Suç olgusuna teorik ve eleştirel bir yaklaşım. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I), 104-107.

Günay, E., Atılgan, D. ve Serin, E. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de Göç yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-60.

Hall, S. ve Jefferson, T. eds. (1993). *Resistance through rituals: Youth subcultures in post-war Britain*, 7. Psychology Press.

Hayta, Y. (2016). Kent kültürü ve değişen kent kavramı. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 165-184.

İçli, G. T. (2003). Toplumdan kopuş: Suç ve şiddet. İhsan Sezal (ed.). *Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Martı Yay.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Jenks, C. ve Demirkol, N. (2007). Alt kültür: Toplumsalın parçalanışı. Ayrıntı Yayınları.

Koşar, N. (1990). Yoksulluğa ilişkin bir tipoloji. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, 8 (1/3), 1-10.

Kahraman, S. Ö. ve İbrahimov, A. (2013). Kafkaslar'dan sürgün bir toplumun bitmeyen göçü: Çanakkale'de Ahıska Türkleri. Ege Coğrafya Dergisi, 22(2), 77-90.

Karasu, M. A. (2012). Kent kültürünün suça etkisi Şanlıurfa örneği. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20(2), 71-103.

Kızılcılık, S. ve Erdem, Y. (1994). Açıklamalı sosyoloji terimleri sözlüğü, Atilla Kitapevi, Ankara.

Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik suç kuramlarının suç olgusunu açıklama potansiyelleri üzerine bir değerlendirme. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 29 (2), 149-174.

Küçükay, A. (2018). Suç önleme stratejileri ve güvenlik politikalarına psikolojik bir bakış. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (38), 343-392.

Matza, D. (1964). Position and behavior patterns of youth. handbook of modern sociology, 191-215.

Matza, D. (1990). Delinquency and drift. New Brunswick Publish.

Merton, R. K. (1949). Social structure and anomie. Free Press; 1968 Enlarged Edition.

Miller S. M (1964). The American lower class: A typological approach. Social Research, 31 (1), 1-22.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Nwalozi, C. J. (2015). Rethinking subculture and subcultural theory in the study of youth crime—A theoretical discourse. *Journal of Theoretical and Philosophical Criminology Rethinking Subculture & Subcultural Theory* January, 2015, 7(1), 1-16.

Oğuz, E. S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 123-139.

Oran, B. (1994). Lozan'ın azınlıkların korunması bölümünü yeniden okurken. *SBF Dergisi*, 49(3-4), 283-301.

Polat, A. (2014). Suç önleme, 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Polat, A. ve Gül, S. K. (2010). Kriminoloji araştırmalarında mağdur anketlerinin yeri ve önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1290-1310.

Sampson, R. J. ve Wilson, W. J. (1995). Toward a theory of race, crime, and urban inequality. *Crime and Inequality*, 37-56.

Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (31), 1-13.

Sancar Yalçın, T. (2015). Kriminoloji yazıları, 1. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara.

Semmes, C. E. (2001). E. Franklin Frazier's theory of the black family: Vindication and sociological insight. *J. Soc. & Soc. Welfare*, 28 (3), 3-21.

Sokullu Akıncı, F. (2016). Kriminoloji, 12. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul.

Sokullu Akıncı, F. Dursun, S. (2016). Viktimoloji (Mağdur Bilim), 3. Baskı, İstanbul.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Sullivan, M. L. (1989). *Getting paid: Youth crime and work in the Inner City*. Cornell University Press.

Şahin, C. (2001). Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 57-67.

Sert, F. (2017). Elazığ Harput türküleri üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 65-86.

Safi, S. (2018). *Mülteci Hukuku*, 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Short, J. F., Tennyson, R. A. ve Howard, K. I. (1963). Behavior dimensions of gang delinquency. *American sociological review*, 28(3), 411-428.

Shoemaker, D. J. (2000). *Theories of delinquency: An examination of explanations of delinquent behavior*. Oxford University Press. New York.

Schwendinger, H. ve Schwendinger, J. (1970). Defenders of order or guardians of human rights. *Issues Criminology*, 5(123).

Swidler, A. (1986). Culture in action: Symbols and strategies. *American sociological review*, 273-286.

Tanrikulu, M. (2015). Türkiye coğrafyasında genel kültür, alt kültür ve mozaik kültür. *TÜCAUM VIII. Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 473-480.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. (2009). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yavuz, Ş. (2015). Erkekliğin tutkulu hali-tofaş modifiye gençliği. *Erkeklikler: Kimlik ve Kültür Dergisi*, (4), 70-104.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Yıldırım, A. (2014). Sosyo-kültürel yapı ve suç olgusu arasındaki ilişki: Malatya ili örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I), 1-7.

Yıldız, K., Ünlü, Ü. ve Sezer, M. (2014). Mülteci-Sığınmacı Cinnetleri ve Toplum Her İnsanın Huzur İçinde, Kendi Evinde, Sevdiği İnsanların İçinde ve Vatanında Ölme Hakkı Vardır. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I), 42-50.

Yücel, F. (2015). Kültürel yozlaşma bağlamında okul öncesi-ilkokul öğrencilerinin masal ve çizgi filmle ilgili algıları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30), 119-135.

Wilkinson, M. (1970). European migration to the United States: An econometric analysis of aggregate labor supply and demand. *The Review of Economics and Statistics*, 272-279.

TEZLER

Ağaoğlu Canay, H. D. (2004). Kadın suçluluğu feminist bakış açısından kavramsal bir inceleme. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku (Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi) Anabilim Dalı, Ankara.

Dikel, S. (2014). Toplumsal Yapı Kuramı Bağlamında Suçun Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul.

Durmaz, M. (2015). Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Sağlık Çalışanlarında Yabancılaşma Düzeyi: Isparta İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta

Karakoç, E. (2007). Medya aracılığıyla popüler kültürün aktarılmasında toplumsal değişkenlerin rolü. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı, Konya.

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Öter, A. (2005). Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenleri, Antalya örneği. Yüksek lisans tezi, SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Yapar, M. E. (2012). Amerika birleşik devletleri federal ceza hukukunda plea bargaining (iddia pazarlığı) kavramı ve uygulaması. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yıldırım, K. (2015). Çingene alt - kültüründe sosyalleşme sürecinin suç olgusuna etkisi. Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Adli Sicil İstatistikleri, www.adlisicil.adalet.gov.tr, Erişim Tarihi: 02.03.2019

Alt kültür – Karşı Kültür Denklemi: Alt kültür Kavramının Anatomisi, Ders notları, <http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr>, Erişim Tarihi: 03.03.2019

Criminal And Delinquent Subcultures, (2019) Encyclopædia Britannica online.

<https://www.encyclopedia.com/social-sciences/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/criminal-and-delinquent-subcultures>, Erişim Tarihi: 12.03.2019

Cloward and Ohlin's Delinquency and Opportunity Theory, (2019) [Blog Yazısı]

<https://study.com/academy/lesson/cloward-and-ohlins-delinquency-and-opportunity-theory.html>, Erişim Tarihi: 15.03.2019

Göç Terimleri Sözlüğü, (2019)

<http://www.goc.gov.tr/> Erişim Tarihi: 20.04.2019

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü: mülteci ve Şartlı mülteci kavramları, <https://www.goc.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.05.2019

Lozan Antlaşması Metni, <http://www.ttk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 25.09.2019

Mızrak, B. (2017). Amerika'da Ayrımcı Politikalar ve Siyahi Mücadele Tarihi, Elektronik Makale, https://insamer.com/tr/amerikada-ayrimci-politikalar-ve-siyahi-mucadele-tarihi_542.html, Erişim Tarihi: 24.04.2019

Rummel, R. J. Social Field Of Society. Culture, www.hawaii.edu/, Erişim Tarihi: 04.05.2019

Suçta Karanlık Alan, <https://kriminoloji.com>, Erişim Tarihi: 06.05.2019

Theory Reflections: Cultural shock, www.nafsa.org/ Erişim Tarihi: 04.04.2019

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Tanımlar, <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 25.05.2019

Uluslararası Azınlıklar Çerçeve Sözleşmesi Açıklayıcı Rapor, 1999, Strasbourg, <https://www.ab.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.05.2019.

IX. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Nilay Bayraktar. 1993 Bartın doğumludur. İlk, orta ve lise eğitimini Bartın’da tamamlamıştır. 2011 Yılında Trakya Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümünde Lisans eğitimine başlamıştır. 2017 Yılında Lisans eğitimini tamamlamıştır. 2018 yılında Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Suç Önleme ve Analizi Bölümünde Yüksek Lisans Eğitimine başlamıştır. İstanbul’da bağımsız Yeminli Mütercim Tercüman olarak çalışmaktadır. Resim ve Keman ile ilgilenmektedir.

Eğitim Durumu

Hendekyanı İlköğretim Okulu –Bartın

Bartın Anadolu Lisesi – Bartın

Trakya Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık – Edirne

Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü - İstanbul

Yabancı Dil Düzeyi

İngilizce (Advanced)

Almanca (Intermediate)

İş Deneyimi

2019- Birey Okulları– İngilizce Öğretmenliği

TÜRKİYE'DE YABANCI SUÇLULUĞU

2018- Amerikan Kültür Y. Dil Okulları – İngilizce Öğretmenliği

2015 Dedeman Otel İstanbul - Stajyer

2014 Swiss Otel Ankara – Stajyer

